

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ імені ІГОРЯ
СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
В.о. зав. кафедри
_____ М.П. Колісник
«_____» _____ 20 ____ р.

МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ

**на здобуття ступеня магістра
зі спеціальності 035 «Філологія»
на тему: «Засоби створення кореферентності в англomовному науковому
тексті та особливості їх відтворення українською мовою»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи ЛА-31мп
Васюра Єлизавета Андріївна _____

Науковий керівник:
декан ФЛ, проф., д. пед. н. Корнєва З. М. _____

Рецензент:
проф., д. пед. н, ВО завідувача КТППФМ Майєр Н. В. _____

Засвідчую, що у цій
магістерській дисертації
немає запозичень з праць
інших авторів без
відповідних посилань
Студентка _____

Київ 2024

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики
Кафедра теорії, практики та перекладу англійської мови**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Спеціальність – 035 «Філологія»

Освітньо-професійна програма – 035.041 «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ М.П. Колісник

«___» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на магістерську дисертацію студентці

Васюрі Єлизаветі Андріївні

1. Тема дисертації «Засоби створення кореферентності в англійськомовному науковому тексті та особливості їх відтворення українською мовою», науковий керівник дисертації: Корнева Зоя Михайлівна, декан ФЛ, докт. пед. наук, проф., затверджені наказом по факультету лінгвістики від «___» _____ 20__ р. № _____
2. Термін подання студенткою дисертації: _____.
3. Об'єкт дослідження: засоби створення кореферентності у структурі англійськомовних наукових текстів.
4. Предмет дослідження: особливості відтворення українською мовою засобів кореферентності з англійськомовних наукових текстів.
5. Перелік завдань, які потрібно розробити:
  - 1) охарактеризувати передумови утворення кореферентності;

- 2) дослідити явище когезії та його зв'язок з кореферентністю;
  - 3) визначити поняття «кореферентність» та його значення в тексті;
  - 4) окреслити класифікацію засобів кореферентності та їхні якості;
  - 5) проаналізувати поняття наукового перекладу як жанру;
  - 6) охарактеризувати типові помилки та труднощі наукового перекладу й розробити рекомендації для їх уникнення;
  - 7) дослідити засоби збереження кореферентності в мові перекладу;
  - 8) проаналізувати перекладацькі трансформації та особливості відтворення засобів кореферентності на матеріалі українського перекладу наукових текстів.
6. Орієнтовний перелік ілюстративного матеріалу становить 304 кореферентні одиниці, виокремлені в наукових текстах. Робота містить 3 таблиці та 4 діаграми.
7. Орієнтовний перелік публікацій: тези «Роль кореферентності у структуруванні тексту», представлені на X міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів»; публікація статті «Референція як підґрунтя кореферентності» у фаховому науковому журналі «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»».
8. Дата видачі завдання: _____

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання магістерської дисертації	Строк виконання етапів магістерської дисертації	Примітка
1	<i>Обґрунтування теоретичних передумов дослідження</i>	<i>до 10.10.2024 р.</i>	<i>вик.</i>
2	<i>Формування плану й методики дослідження</i>	<i>до 26.10.2024 р.</i>	<i>вик.</i>
3	<i>Аналіз досліджуваного матеріалу та виклад і оформлення результатів дослідження</i>	<i>до 16.11.2024 р.</i>	<i>вик.</i>

Студентка

_____

Єлизавета ВАСІЮРА

Науковий керівник дисертації

_____

Зоя КОРНЄВА

РЕФЕРАТ

Васюра Є. А. Тема роботи: «Засоби створення кореферентності в англomовному науковому тексті та особливості їх відтворення українською мовою».

Дисертація на здобуття ступеня магістра зі спеціальності 035 «Філологія», КПШ ім. Ігоря Сікорського, Київ, 2024.

У кваліфікаційній роботі розглянуті та диференційовані явища референції, когезії та кореферентності, а також виокремлені їхні дефініції, характеристики та критерії визначення. Під час аналізу були з'ясовані закономірності та підґрунтя утворення кореферентних зв'язків у текстах наукового стилю. Крім того, були сформульовані основні засоби та їхні якості передачі кореферентних відношень та визначені закономірності застосування перекладацьких трансформацій під час відтворення цих зв'язків у науковому тексті. У роботі досліджено та виведено рекомендації щодо уникнення труднощів у процесі перекладу.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає в комплексному вивченні явища кореферентності, зокрема з перекладознавчого аспекту. Вперше ця тема зосереджується саме на системному аналізі текстів наукового стилю та його характеристик, а також на пошуку засобів відтворення кореферентності українською мовою під час перекладу з англійської.

Практичне значення прослідковується у фіксуванні закономірності та визначенні частотності засобів відтворення кореферентних одиниць українською мовою в результаті перекладу з англійської у наукових текстах. Отримані результати та скомпоновані положення можуть бути використані для покращення якості процесу перекладу та структури кінцевого продукту роботи.

Апробація результатів дослідження. Основні та теоретичні положення дослідження були обговорені на тему «Роль кореферентності у структуруванні тексту» на X міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів».

Публікації. Результати дисертаційного дослідження представлено у науковій статті «Референція як підґрунтя кореферентності», яку опубліковано у фаховому

журналі «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»» за співавторством З. М. Корневої.

***Ключові слова:** кореферентність, науковий текст, когезія, переклад кореферентів, референція, засоби створення, перекладознавство.*

ABSTRACT

Vasiura Y. A. Theme of the work: “Means of creating coreference in an English-language scientific text and peculiarities of their reproduction in Ukrainian”.

Thesis for a master’s degree in specialty 035 “Philology”. Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, Kyiv, 2024.

The qualification work considers and differentiates the phenomena of reference, cohesion and coreference, as well as identifies their definitions, characteristics and criteria for their determination. The analysis revealed the patterns and basis for the formation of coreferential relations in texts of the scientific style. In addition, the main means and their qualities of transferring coreference relations were formulated and the regularities of using translation transformations in the process of translating these relations in a scientific text were determined. The work examines and provides recommendations for avoiding difficulties in the translation process.

The scientific novelty of the research lies in the comprehensive study of the phenomenon of coreference, in particular from the translation aspect. The study focuses on the systematic analysis of scientific style texts and their characteristics, as well as on the search for means of reproducing correspondence in Ukrainian when translated from English for the first time ever.

The practical significance of this work appears in fixing the regularity and determining the frequency of the means of reproducing the coreference units in Ukrainian as a result of translation from English in scientific texts. The obtained results and the compiled statements can be used to improve the quality of the translation process and the structure of the final product.

Approval of the research results: The main and theoretical findings of the study presented as the topic “The Role of Coreference in Text Structuring” at the Xth international scientific conference “Strategies of international communication of foreign languages teaching approaches of modern universities”.

Publications. The results of the dissertation research are presented in the scientific article “Reference as a basis for coreference”, which was published in the journal

“Scientific Notes of the National University of Ostroh Academy”, co-authored by Z. M. Kornieva.

Keywords: *coreference, scientific text, cohesion, translation of coreferents, reference, means of creation, translation studies.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ТЕКСТІ	15
1.1 Передумови утворення кореферентності. Явище когезії	15
1.2. Визначення поняття кореферентності.....	22
1.3 Засоби створення кореферентності	36
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	51
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ЦІЛЬОВОЇ МОВИ.....	54
2.1 Науковий переклад як жанр	54
2.2 Типові помилки та труднощі наукового перекладу	69
2.3 Засоби збереження кореферентності в мові перекладу.....	73
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	80
РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗАСОБІВ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ	83
3.1 Аналіз особливостей засобів відтворення кореферентності та їхніх ознаки у наукових текстах.....	83
3.2 Застосування трансформацій під час перекладу кореферентів у наукових текстах	88
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	93
ВИСНОВКИ.....	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	97
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	102

ДОДАТКИ	108
Додаток А – Аналіз засобів відтворення кореферентності	108

ВСТУП

Саме наука дає поштовх до розвитку і прогресу людства. Нині важко уявити життя без новітніх технологій, сучасної медицини, прогресивного транспорту тощо. Усьому цьому можна завдячити інноваціям, впровадженими великою кількістю науковців, які описують свої винаходи у власних працях. Завдяки міжмовній комунікації кожен у світі має доступ до різноманітних наукових джерел, що пришвидшує темп розповсюдження та створення нових чи удосконалення вже існуючих напрацювань. У цьому процесі головну роль відіграють саме перекладачі, що відтворюють різноманітні наукові роботи іншими мовами і забезпечують цей зв'язок. Однак процес відтворення та адаптації робіт є досить складним, оскільки потребує дотримання низки факторів, порушення яких може мати негативні наслідки під час практичного застосування описаних у працях знань. Окрім точності передачі інформації, перекладений текст також повинен зберігати власну структуру та бути зрозумілим для цільової аудиторії. Забезпечення усіх цих характеристик досить складна робота, яка потребує високого рівня перекладацьких навичок. Розуміння явищ, які лежать в основі тексту та забезпечують зв'язність і зрозумілість значно полегшує роботу фахівцям, тож саме для цього і здійснене наше дослідження, яке розглядає фундаментальну базу усіх текстів – кореферентність.

Питанням основних якостей тексту та виокремленням їхніх головних характеристик займалася низка науковців, серед яких Р. де Богранд, В. Дресслер, А. Нойберт, Р. Фаулер, Халлідей, Хассан, О. Селіванова тощо. Аналіз референції здійснювали П. Стросон, зокрема комунікативний аспект, Дж. Серль з боку відношень адресата й комуніканта, Дж. Лайонз, а саме питання відношення мови та реальності тощо. Внесок у дослідження явища кореферентності та формулювання головних понять зробили Л. Куриляк, Н. Гуйванюк, О. Максим'як, Янь Хуан.

Актуальність виконаної роботи зумовлена необхідністю проведення поглибленого вивчення механізмів забезпечення кореферентності, а також чіткого

формулювання засобів створення кореферентних зв'язків саме у текстах, які мають науковий характер. Це дозволить розширити теоретичну базу перекладознавчої науки та забезпечить усвідомлення як правильно побудувати роботу з таким видом текстів, подолавши труднощі, які можуть виникнути у процесі.

Об'єктом дослідження магістерської дисертації є засоби створення кореферентності у структурі англomовних наукових текстів. *Предметом* дослідження є особливості відтворення українською мовою цих засобів кореферентності.

Мета роботи полягає у виявленні та аналізі основних теоретичних і практичних аспектів кореферентності в англomовному науковому тексті, визначенні мовних засобів, що забезпечують смислову зв'язність і когерентність тексту та утворюють кореферентні зв'язки у ньому, а також дослідженні їхньої ролі у створенні логічної структури викладу. Задля досягнення цієї мети слід виконати такі завдання:

1. сформулювати передумови утворення кореферентності та диференціювати явище когезії;
2. визначити поняття кореферентності та його особливості;
3. ідентифікувати й категоризувати засоби створення кореферентності;
4. вивести поняття наукового перекладу як жанру;
5. диференціювати типові помилки та труднощі наукового перекладу;
6. охарактеризувати засоби збереження кореферентності в мові перекладу;
7. здійснити аналіз особливостей засобів відтворення кореферентності та їхніх ознаки у наукових текстах;
8. з'ясувати особливості застосування трансформацій під час перекладу кореферентів у наукових текстах.

Задля виконання усіх завдань та досягнення мети у науковій роботі використовуються такі *методи дослідження*, як аналіз (задля ідентифікації

корелюваннєх виразів та їх відношень), синтез (для порівняння корелюваннєх в оригіналі та її відтворення в перекладах), описовий метод (під час охарактеризування корелюваннєх та понять, пов'язаних з цим явищем) та зіставний метод (під час порівняння способів створення корелюваннєх в англійських текстах та в їхньому перекладі українською мовою).

Матеріалом дослідженням слугували низка наукових текстів з різних сфер, як-от література, політологія, соціологія, психологія, інженерія, маркетинг та програмування. Серед них роботи “*NeuroTribes: The Legacy of Autism and the Future of Neurodiversity*” С. Сільбермана, “*Rick Riordan’s myth-based novels as a gateway to legitimizing fan fiction*” Т. Бигстад, “*African American Women’s Path to the Oval Office: A Case Study of Kamala Harris*” А. Біллаг та Г. Салуа, “*‘Yes, I do belong’: the women who stay in engineering*” М. Ауреи, Дж. Міллс та Дж. Гілб, “*Four Waves of Feminism*” М. Ремптона, “*For-anyone-as-someone*” П. Сканнелла, “*Quantifying the evolution of a scientific topic: reaction of the academic community to the Chornobyl disaster*” О. Мриглод та співавторів, “*The Chyhyryn remembrance node*” Г. Демеля, “*Job Burnout*” К. Маслах та співавторів, “*Neurodivergence as a sight of knowledge*” А. Сареніус, “*Introducing Identity*” Д. Бекінгема, “*Defining Identification: A Theoretical Look at the Identification of Audiences With Media Characters*” Дж. Коена та інші, а також відеолекції курсів з маркетингу та програмування, розміщених на платформі Coursera та їхній переклад на Prometheus. Така різноманітність матеріалів та видів їх відтворення надає можливість розглянути явище утворення корелюваннєх у наукових текстах з різних аспектів.

Наукова новизна магістерської роботи полягає у розгляді теми в аспекті відтворення корелюваннєх одиниць українською мовою під час перекладу саме наукових текстів, оскільки у наявних дослідженнях корелюваннєх присутній огляд цього явища лише як загального та з поглибленим вивченням його функціонування у художній літературі або ж в аспекті корпусної лінгвістики. Також існує потреба у проведенні комплексного дослідження перекладознавчого аспекту корелюваннєх та його особливостей.

Практичне значення полягає у розширенні теоретичної бази щодо вивчення засобів створення кореферентності та характеристик їх відтворення під час процесу перекладу, а також у виявленні специфіки функціонування цього явища у наукових текстах задля визначення рекомендацій покращення їх відтворення під час перекладу з англійської українською.

Результати магістерської дисертації були *апробовані* на X міжнародній науковій конференції «Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасних університетів» з тезами «Роль кореферентності у структуруванні тексту».

Також основні положення були *опубліковані* у науковій статті «Референція як підґрунтя кореферентності» у журналі «Наукові записки Національного університету «Острозька академія»» за співавторством проф. З. М. Корневої. (м. Острог).

Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел, списку ілюстративного матеріалу, резюме (українською та англійською мовами), додатку А. Загальний обсяг дисертації – 184 сторінки. Основний зміст викладено з 11 по 96 сторінку. Аналіз роботи було проілюстровано чотирма рисунками та трьома таблицями.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ТЕКСТІ

1.1 Передумови утворення кореферентності. Явище когезії

У сучасній лінгвістиці поняття *кореферентності* посідає важливе місце у вивченні структури та семантики тексту. Для ліпшого розуміння цього феномену необхідно дослідити його в контексті ширших лінгвістичних концепцій, зокрема, тексту та когезії.

У сучасну епоху розвитку інформаційного суспільства, де доступ до даних став майже миттєвим і безперешкодним, тексти увійшли в наше повсякденне життя як невід'ємна його частина. Вони оточують нас скрізь: від вуличних вивісок і білбордів до інформаційних стендів у різноманітних установах та закладах, від друкованих книг до безкрайніх просторів інтернету. Така всюдиприсутність тексту привертала увагу багатьох науковців, які прагнули зрозуміти його природу та функції.

Текст досліджувала велика кількість видатних науковців. Серед них можна виокремити таких вчених як В. Мельничайко (лінгвістичний аналіз художнього тексту), І. Ковалик (теоретичні положення і поняття лінгвістичного аналізу тексту як окремої наукової та навчальної дисципліни), Л. Мацько та М. Плющ (методика проведення лінгвістичного аналізу тексту), М. Мейєнова (теоретична поетика та основні положення тексту) та інші. Усі вони зробили значний внесок у становлення теорії тексту, розглядаючи його з різних точок зору: структурної, семантичної, прагматичної тощо [14].

Незважаючи на численну кількість робіт, у сучасній науці до цього часу не існує виокремленої чіткої дефініції тексту. Одним із найбільш описативних є визначення української мовознавиці Коваль Алли. Вона зазначає: «Текст – це об'єднана смисловим зв'язком послідовність одиниць мовлення: висловлень, абзаців, розділів та ін.» [2, 10, 19]. Визначення цього терміна підкреслює не лише структурну єдність тексту, але й смислову цілісність, що є запорукою розуміння

природи тексту як лінгвістичного явища. Слід наголосити, що таке розуміння тексту дозволяє поглянути на нього не просто як на комплекс слів чи речень, а як на складну систему взаємопов'язаних елементів, які разом створюють єдине смислове ціле. Це визначення також підкреслює ієрархічну природу тексту, де менші одиниці (речення, абзаци) об'єднуються в більші (розділи), утворюючи цілісну структуру. [19]

Важливим аспектом у вивченні текстів є їхня класифікація, адже вона допомагає систематизувати та аналізувати різноманітні форми писемного та усного мовлення. Існує безліч підходів категоризації текстів, кожен з яких висвітлює різні характеристики їхньої структури, функції та походження. Розглянемо класифікації, зазначені у навчальному посібнику “Лінгвістичний аналіз тексту” І. Кочан. [14]

За джерелом походження розрізняють *препаровані* (тобто, штучні, створені для певних цілей, наприклад, навчальні тексти) та *натуральні* (ті, що виникли у процесі комунікації) тексти [14].

За формою мовленнєвої презентації бувають *усні* та *письмові*, а **за формою спілкування** – *монологічні* та *діалогічні* [14].

Також виділяють різні тексти **за основними прагматичними функціями**:

- інформативні (для передачі певної інформації);
- інструктивні (для надання вказівок чи інструкцій);
- оціночні (містять оцінку певних явищ чи подій);
- змішані (поєднують кілька функцій) [14].

За типом трансформацій вихідного натурального тексту виділяють:

- повні;
- скорочені;
- змішані;
- адаптовані;
- неадаптовані [14].

Розрізняють тексти і за категорією **сфери спілкування**. Бувають:

- наукові;

- офіційно-ділові;
- розмовні;
- художні;
- публіцистичні;
- змішані (науково-ділові, побутово-ділові, науково-публіцистичні, художньо-публіцистичні) [14].

Ще однією з важливих класифікацій текстів є їхній поділ **за стилями та жанрами**. За цією ознакою бувають:

- наукові (наукові статті, монографії, повідомлення, реферати, огляди, виступи, доповіді, тексти підручників, анотації);
- офіційно-ділові (заяви, анкети, рекомендації, пояснювальні записки, характеристики, автобіографії тощо);
- інформаційно-публіцистичні (нариси, коментарі, інформаційні огляди, фейлетони, передові статті);
- художні (вірші, пісні, казки, повісті, романи, п'єси, поеми, оповідання). [14]

Кожна з наведених класифікацій сприяє ґрунтовнішому розумінню сутності текстів, їхніх функцій та структурних особливостей, що має важливе значення для лінгвістичного аналізу та ефективної комунікації в різних сферах життя.

Текст як основна одиниця комунікації виконує подвійну функцію: він не лише передає інформацію, а й зберігає її, забезпечуючи тривалість і стійкість комунікативного акту. Ця подвійність функцій визначає дві ключові характеристики тексту: цілісність і зв'язність повідомлення. [14]

Цілісність тексту полягає в його смисловій єдності, коли всі елементи працюють разом, щоб виразити основну ідею або тему. [25]

Зв'язність, натомість, відповідає за логічну послідовність викладу думок та ідей. Реалізується вона завдяки використанню низки мовних засобів, серед яких – сполучники, займенники, повторення ключових слів тощо. [25]

Сукупність властивостей, завдяки яким текст набуває цих характеристик і формує з окремих речень єдине смислове ціле, називається **текстуальністю**. Це багатогранне поняття охоплює не лише лінгвістичні аспекти, а й когнітивні та соціальні чинники, які впливають на створення та сприйняття тексту. [9]

Саме ці властивості перетворюють набір слів та речень на зрозуміле, структуроване повідомлення, яке може ефективно передавати інформацію та ідеї. Без текстуальності текст ризикує стати набором незв'язних фрагментів, які не здатні донести цілісне повідомлення до читача чи слухача.

Текстуальність – це фундаментальна якість, що вважається найголовнішою характеристикою тексту. Це явище привертало увагу великої кількості фахівців, а саме Р. де Богранд, А. Нойберт, Р. Фаулер, В. Дресслер, Г. М. Шрев тощо. [9, 25] Найбільш поширеною та визнаною є концепція семи критеріїв текстуальності, яку сформували Р. де Богранд та В. Дресслер:

1. когезія (поверхнева зв'язність тексту, утворення якої забезпечують граматичні та лексичні засоби);
2. когерентність (змістова зв'язність, яка забезпечує логічну послідовність ідей та смислову єдність тексту, вона гарантує сприйняття тексту як цілісного повідомлення);
3. спрямованість (інтенціональність, намір автора створити зв'язний та змістовний текст для досягнення конкретної мети);
4. прийнятність (готовність реципієнта сприйняти текст як зв'язне та релевантне повідомлення.);
5. інформативність (новизна та несподіваність інформації в тексті);
6. ситуативність (релевантність тексту до певної комунікативної ситуації, текст має відповідати контексту, в якому створюється та сприймається);
7. інтертекстуальність (зв'язки тексту з іншими існуючими текстами та його залежність від них, відображається у тексті цитатами, алюзіями, стилізацією тощо); [9, 25]

У своїй фундаментальній праці автори наголошують на важливості усіх критеріїв та зазначають, що за відсутності хоча б однієї з цих ознак, текст не буде комунікативним і не передаватиме головну інформацію, тобто своє повідомлення. Іншими словами, тексти, які не є комунікативними, не можуть вважатися текстами.

Перші три ознаки (когезія, когерентність, спрямованість) залежать безпосередньо від автора тексту. Тобто, під час створення, наприклад, наукової статті автору необхідно забезпечити логічну послідовність викладу (когерентність), використати відповідні мовні засоби для зв'язку речень (когезія) та чітко сформулювати мету дослідження (спрямованість). [9]

Наступні три характеристики (прийнятність, інформативність, ситуативність) загалом залежать від читача. Реципієнт тексту має бути готовим та здатним сприйняти текст (прийнятність), відшукати в ньому нову та релевантну інформацію (інформативність) та зрозуміти його в контексті поданої комунікативної ситуації (ситуативність). [9]

Остання зазначена ознака, інтертекстуальність, є унікальною та асоціюється з усталеними, загальновідомими, існуючими ідеями. Зауважимо, що попри те, що ці ознаки аналізують окремо, насправді вони є взаємопов'язаними і суттєво впливають одна на одну. Зокрема, високий рівень когерентності та когезії може підвищити сприйняття тексту читачем, а врахування інтертекстуальних зв'язків – збагатити інформаційне наповнення повідомлення. [9]

Перший аспект, тобто *когезію*, ще називають зв'язністю тексту. У термінологічній енциклопедії О. Селіванової, термін когезія визначається як “структурно-граматичний різновид зв'язності тексту, показниками якого є формальні засоби зв'язку слів, речень, а саме узгодженість морфологічних категорій слів, синтаксичні відношення сурядності й підрядності, поверхнева організація синтаксичних структур, повтори, анафоричні зв'язки, сполучники, порядок слів тощо”. [4]

За визначенням Халлідея та Хассана, *когезія* – це семантичне поняття, тип зв'язку, що існує в тексті і може відноситися до "неструктурних текстоутворюючих зв'язків", тож створює взаємозалежність у тексті. [34, 35]

У своєму дослідженні, науковиця В. Єфименко поділяє засоби когезії на:

- граматичні (субституція; номінальний еліпсис; вербальний еліпсис);
- лексичні (анафоричний, епіфоричний, контактний, лейтмотивний повтор; гіперо-гіпонімія; антонімічні та синонімічні відношення; лексикограматичні поля);
- логічні (метонімія; просторова логічна когезія; часова логічна когезія);
- стилістичні (метафора; персоніфікація; порівняння; паралелізм). [4]

У лінгвістичній науці когезія виступає як багаторівневий феномен, що забезпечує цілісність та зв'язність тексту. Вона охоплює широкий спектр мовних явищ, починаючи від морфологічних зв'язків між словами і закінчуючи складними синтаксичними конструкціями, які формують єдину текстову тканину. [4]

На морфологічному рівні когезія реалізується через гармонійне узгодження граматичних категорій. Це може проявлятися у використанні часових форм дієслів для створення часової послідовності подій, узгодженні іменників та прикметників за родом, числом та відмінком для забезпечення логічної єдності опису, чи застосуванні категорії способу для вираження модальності висловлювання. [4]

Синтаксичний аспект когезії є не менш важливим. Він включає використання різноманітних мовних засобів, таких як сполучники (наприклад, "однак", "тому", "крім того"), які встановлюють логічні зв'язки між частинами тексту. Прийменники допомагають уточнити просторові та часові відношення, а займенники забезпечують анафоричні та катафоричні зв'язки, уникаючи непотрібних повторів. [4]

Варто зазначити, що когезія тісно пов'язана з когерентністю тексту – його смисловою єдністю. Якщо когезія забезпечує формальну зв'язність, то когерентність відповідає за логічну послідовність викладу думок та ідей. [4, 9]

Зауважимо, що в різних мовах когезія може реалізовуватися різноманітними способами. Наприклад, в англійській мові артиклі відіграють важливу роль у забезпеченні когезії, водночас в українській мові ця функція часто виконується за допомогою порядку слів або лексичних засобів. Або ж, скажімо, англійські

герундіальні конструкції, які часто виступають засобами когезії, в українському перекладі можуть трансформуватися у підрядні речення. [4, 5]

Розуміння механізмів когезії має велике значення не лише для лінгвістики, але й для суміжних галузей, таких як перекладознавство, де врахування особливостей когезії в різних мовах є ключовим для створення адекватного перекладу, що зберігає як форму, так і зміст оригінального тексту. [4]

Для перекладача глибоке розуміння механізмів когезії як у вихідному тексті, так і в мові перекладу є ключовим аспектом створення якісного перекладного тексту. Це розуміння виходить далеко за межі простого відтворення когезивних засобів оригіналу і вимагає креативного підходу до формування зв'язності в цільовому тексті.

Важливо підкреслити, що перекладач має уникати так званої "когезивної інтерференції", яка може призвести до появи в перекладеному тексті неприродних лексичних комбінацій. Ці псевдосполучення, хоча й походять від словосполучень вихідного тексту, можуть звучати неприродно або навіть не мати жодного сенсу для носіїв мови перекладу. [12]

Натомість, завдання перекладача полягає у створенні такого тексту, який би органічно вписувався в мовну картину цільової аудиторії. Це передбачає не лише правильний підбір лексичних відповідників, але й адаптацію граматичних структур, врахування культурних особливостей та стилістичних норм мови перекладу. [12]

Доцільно звернути увагу, що надмірна концентрація на збереженні когезивних засобів оригіналу може призвести до буквалізму в перекладі. Натомість, професійний перекладач має прагнути до створення такого тексту, який би природно сприймався читачем, зберігаючи при цьому зміст та стиль оригіналу. [12]

Таким чином, майстерність перекладача полягає у вмінні балансувати між вірністю оригіналу та природністю звучання перекладу, створюючи текст, який є когезивним та когерентним у рамках мовної та культурної парадигми цільової аудиторії.

Явище когезія тісно пов'язане з когерентністю та кореферентністю, оскільки вони лежать в її основі, а саме забезпечують організацію структури та логіку сприйняття повідомлення. [6]

Отже, як висновок, когезія є важливим аспектом текстуальності, що забезпечує структурно-граматичну зв'язність тексту. Вона реалізується через різноманітні мовні засоби на морфологічному, синтаксичному та лексичному рівнях, створюючи єдину текстову основу. Когезія тісно пов'язана з когерентністю та кореферентністю, які разом забезпечують логічну організацію та цілісність сприйняття повідомлення.

Розуміння механізмів когезії має значне значення не лише для лінгвістики, а й для суміжних галузей, зокрема перекладознавства. Перекладачі повинні враховувати особливості когезії в різних мовах, уникаючи когезивної інтерференції та створюючи природний, зв'язний текст у мові перекладу, який зберігає зміст та стиль оригіналу.

Таким чином, когезія є фундаментальним елементом у створенні ефективної комунікації через текст, забезпечуючи його структурну цілісність та сприяючи чіткому передаванню інформації.

1.2. Визначення поняття кореферентності

Оскільки когезія та когерентність є одними з найважливіших характеристик тексту, прослідковується необхідність наявності явища, яке забезпечує утворення лаконічності та структурованості для можливості зрозумілості реципієнтом наданого повідомлення. Одним із ключових механізмів, що утворює зв'язність та цілісність тексту, є досліджуваний у роботі феномен – кореферентність.

Кореферентність посідає важливе місце в сучасних лінгвістичних дослідженнях, адже вона є одним із ключових механізмів, що забезпечують зв'язність та цілісність тексту. Для глибшого розуміння цього феномена необхідно розглянути основоположні концепції, зокрема праць авторитетних учених у цій галузі.

У своїх працях, Ніна Гуйванюк детально досліджує явище кореферентності, підкреслюючи його ключову роль у забезпеченні зв'язності тексту. Вона наголошує, що в основі кореферентності лежать два взаємопов'язані аспекти: *референційна тотожність* та функціональна еквівалентність синтаксичних одиниць. [5]

Однак, досить важливо знати різницю між поняттям кореферентності та явищем, яке з ним тісно пов'язане, а саме референцію. *Референція* – це більш широке поняття, яке охоплює відношення між об'єктом і словом, що вживається для позначення цього самого об'єкта. Інакше кажучи, це механізм, завдяки якому мовний знак "прив'язується" до елемента екстралінгвістичної, тобто позамовної, дійсності. [22]

Референція створює пряму асоціацію між текстом і певною частиною реальності, де існує згаданий раніше об'єкт. Наприклад, слово "*сонце*" має референцію до конкретного небесного тіла в сонячній системі. Проте, якщо в мовленні згадується висловлення "*Сонце моєї душі*", референція стає метафоричною і може вказувати на людину або ж ідею, яка є джерелом натхнення чи радості.

Це явище також відіграє ключову роль і має досить подібну функцію, як і кореферентність. Зокрема, референція полягає у повторному згадуванні певного об'єкта чи суб'єкта за допомогою різноманітних мовних засобів, аби забезпечити зв'язність та цілісність тексту задля уникнення появи тавтології та монотонності, додатково збагачуючи семантичне поле. [22]

Мережа референтних зв'язків у тексті виникає під час використання різних синонімічних виразів для позначення однієї й тієї самої сутності (об'єкта чи поняття), що вносить додаткові, схожі за змістом значення, які з'являються завдяки загальному контексту. Відтак початкове значення розширюється або уточнюється завдяки додатковим смисловим відтінкам, що вносяться синонімами. [22]

Описане лінгвістичне явище відіграє ґрунтовну роль для формування зв'язного дискурсу, що надає авторам можливість продукувати багатовимірні та наповнені тексти, у яких кожне слово сприяє розкриттю загальної ідеї, збагачуючи її додатковими смисловими відтінками.

Відповідно до типу поданого дискурсу науковці розрізняють два основні види референції, відомі як *ситуативна* (зовнішня) та *текстова* (внутрішня) референції. Перший тип, який ще має іншу назву – **екзофора** – характеризується застосуванням звернення або згадки об'єкта чи суб'єкта, що знаходяться поза межами безпосереднього дискурсу. Тобто, відбувається взаємодія з екстралінгвістичним контекстом (із тим, що раніше не згадувалося), базуючись на загальновідомих фактах і знаннях учасників комунікації чи конкретної ситуації процесу мовлення. Наприклад, у реченні “*The discovery of rapid eye movement (REM) sleep and its close association with dreaming, and the subsequent elaboration of the non-REM (NREM) / REM sleep cycle, ushered in a new era in the study of dreams.*” – “Відкриття фази швидкого сну (REM) та її безпосереднього зв'язку зі сновидіннями, а також подальше опрацювання циклів синхронного/швидкого сну започаткували нову еру вивчення сновидінь.” (переклад мій. – Є. В.) виділене словосполучення “*sleep cycle*” буде зрозуміле лише особам, які обізнані про зазначене явище. [29, 63]

Натомість другий тип референції, а саме текстова референція, відома як **ендофора**, позначає об'єкт, що вже є присутнім у тексті, створюючи зв'язки між різними його елементами. Зокрема, виділений термін у реченні “*The four or five REM periods that people typically have in a night can be taken as a rough estimate of the number of dreams per night.*” – “Чотири чи п'ять періодів фази швидкого сну, які людина зазвичай має протягом ночі, можна вважати приблизною кількістю сновидінь за ніч.” (переклад мій. – Є. В.) вже був згаданий раніше у цій самій статті про вивчення сну. [29, 63]

Заслуговує на увагу факт, що в деяких мовах, зокрема у японській, існують спеціальні граматичні засоби для вираження різних типів референції. Таким чином, застосування певних займенників або закінчень відображає, чи є об'єкт новим у дискурсі, чи вже згадувався у мовленні раніше. Це явище демонструє важливість розрізнення ситуативної та текстової референції на рівні мовної системи. [39]

Процес референції в тексті створює зв'язок не лише через конкретні референти, але й завдяки контексту, в якому вони використовуються. Протягом усього тексту кореферентність об'єднує всі згадки про один і той самий об'єкт у

єдиний кореферентний ланцюжок, що дозволяє підтримувати зв'язність і зрозумілість тексту. [29]

Заключний етап референційного процесу, у якому завдяки дедукції виникає розуміння асоціації та усвідомлення референційного зв'язку одержувачем, а саме на що цей зв'язок натякає, є **інференцією**. Сучасні дослідження в галузі когнітивності та комунікативності розглядають інференцію як розумовий процес, який допомагає зрозуміти зміст повідомлення чи тексту. [11] Цей процес включає аналіз попередньої інформації у тексті та формування висновків на її основі. Слухачі або читачі схильні до вибору того висновку, який, на їхню думку, найкраще обґрунтовує перебіг подій. Цей висновок буде обрано, якщо його підтримують доказові маркери, які вказують на значення. [29]

Явище інференції часто можна спостерігати в рекламі чи рекомендаціях. Наприклад, “*A little book that every Mother would like to send to every son in camp and abroad and that every son would particularly enjoy receiving*” – “*Книжечка , яку кожна Мати хотіла б надіслати своєму сину в табір і за кордон, та яку кожен син був би радий отримати.*” (переклад мій. – Є. В.). У реченні можна побачити, що за допомогою виділених частин автор підводить реципієнта до інференції, закладаючи думку, що книга, яка описується, буде корисною чи цікавою для придбання. [13]

Деякі види референтів схильні бути більш пов'язаними з певними видами інформації. Така тенденція пояснюється тим, що часто повторюване використання конкретних слів або форм створює підсвідомі зв'язки між цими формами та конкретними ситуаціями, в яких вони застосовуються, через що референти отримують додаткові асоціативні значення, які називають **когнітивними статусами**. [29] Це означає, що через звичність і частоту використання певні слова або фрази набувають специфічних значень і асоціацій у нашій свідомості. Існує шість таких когнітивних статусів:

- У фокусі: те, що було щойно згадано/знаходиться в короткочасній пам'яті – {it}. Наприклад, “*The authors used hip fracture as a control disease because it is treated primarily in the operating room.*” – “*Автори дослідження обрали*

перелом стегна як контрольне захворювання, оскільки **його** лікують переважно в операційній.” (переклад мій. – Є. В.); [59]

- Активовано: те, на що вказується у цей момент, щойно це було згадано/короткочасна пам’ять – {that, this, this N}. Наприклад, “*I was disappointed that the review by Yehuda did not address the question of the legitimacy of the diagnosis of PTSD as it has been elucidated by others. It appears that some authorities think that **this diagnosis** is overused.*” – “В огляді Єзуда розчарувала відсутність розгляду питання правомірності встановлення діагнозу ПТСР, як це було висвітлено іншими авторами. Схоже, що деякі органи влади переконані у зловживанні **цим діагнозом.**” (переклад мій. – Є. В.); [59]
- Знайомо: про це вже було зазначено в розмові, згадували певний час тому – {that N} > Наприклад, “*This would allow us to ask questions about **that powder** that we would intuitively identify as a ‘thing’, without prejudicing the question of what it might be, including questions of what it being a ‘thing’ might even mean.*” – “Це дозволило б нам ставити питання про **той порошок**, який ми інтуїтивно ідентифікуємо як «річ», без упередження щодо того, чим він може бути, включно з визначенням того, що може означати бути «річчю».” (переклад мій. – Є. В.); [67]
- Однозначно ідентифіковано: про те що зазначається, відомо реципієнтом, оскільки це підкреслювалося/довготривала пам’ять – {N}. Наприклад, “*The rate of coexisting major depression among patients with **PTSD** is high – 47.9 percent among women and 48.5 percent among men.*” – “Рівень випадків наявності великого депресивного розладу серед пацієнтів з **ПТСР** досить високий – 47,9% серед жінок і 48,5% серед чоловіків.” (переклад мій. – Є. В.); [59]
- Посилання на щось: позначає нове поняття, передує у фокусі – {indefinite this N}. Наприклад “*In the section on epidemiologic aspects of PTSD, Yehuda does not mention coexisting conditions such as **major depression.***” – “У розділі про епідеміологічні аспекти ПТСР Єзуда не зазначає про супутні стани, зокрема про **великий депресивний розлад.**” (переклад мій. – Є. В.); [59]

- Тип, що можна ідентифікувати: введення нового поняття, загальні неспецифічні знання – {a N} Наприклад, “*After the September 11 terrorist attacks, many people in the United States had substantial symptoms of stress.*” – “Після терористичних атак 11 вересня у багатьох людей в Сполучених Штатах спостерігалися значні симптоми **стресу**.” (переклад мій. – Є. В.). [29, 59]

У своїх наукових дослідження професорка Н. Гуйванюк звернула увагу на важливу властивість мовних висловлювань, а саме їхню здатність відображати реальність. Зокрема, кожне будь-яке висловлення, незалежно від формулювання чи складності, має референційний смисл, що співвідноситься з об’єктивною дійсністю. Це означає, що вони відображають вже існуюче у зовнішньому світі або раніше згадане певне явище (конкретні предмети, абстрактні поняття, минулі події чи гіпотетичні ситуації), що створює зв’язок між тим, що сказано, і тим, що існує насправді. [5]

Слід зазначити, що ця концепція певним чином пов’язана з ідеєю семантичного трикутника Огдена-Річардса, який розробили американські семіотики С. К. Огден та І. А. Річардс. Він демонструє зв’язок між словом, поняттям та референтом, як зображено на Рисунку 1. Н. Гуйванюк розвинула цю думку в контексті української мови, продемонструвавши вплив граматичних та лексичних особливостей нашої мови на формування референційних зв’язків. [26]

Значення, поняття, концепт, думка

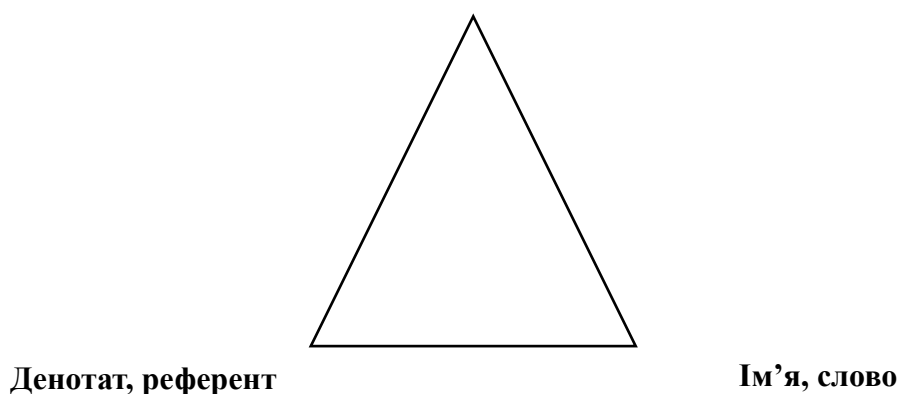

Рисунок 1.1 – Семантичний трикутник Огдена-Річардса

Поняття референційні відношення стало об'єктом дослідження численної кількості вчених і мають різні інтерпретації – як вузькоспеціалізовані, так і більш широкі значення. У дисертації науковиці Н. Гуйванюк їх усі було зведено в одну узагальнену дефініцію. Відповідно до твердження професорки, **референційні відношення** – це відношення між мовними засобами і референтами позамовної дійсності (тобто всим, що існує поза мовними структурами, виразами й текстами), які встановлюються у процесі мовленнєвого акту. [5]

Дослідження явища кореферентності розпочалося багато століть тому і сягає античних часів, зокрема коли філософи, а саме Арістотель, шукали відповідь на вирішення питання тотожності. Пізніше суттєвий внесок зробив німецький вчений Лейбніц, який вперше сформував закон тотожності, який виголошує, що ідентичними є взаємозамінні вираження у реченні, які не змінюють їхнє істинне значення. Маючи це твердження та формули “ $a=a$ ” та “ $a=b$ ”, де a та b – збігаються, або є одним і тим самим, за основи, було здійснено безліч аналізів та виведено велика кількість класифікацій тотожності, серед яких знаходиться *і референційна тотожність*. [21]

Поняття кореферентності базується саме на референційній тотожності, тобто на відношенні між компонентами висловлення які означають однакові позамовні об'єкти або ж ситуацію. Себто, іншими словами, це спосіб репрезентації спільного референта. [21]

У своєму дисертаційному дослідженні, Л. Куриляк вивела дефініцію *кореферентності*, яка зазначає, що це інтерпарадигмальна категорія, що уможлиблює вербальну різноаспектну репрезентацію об'єкта, представляє концептуальну картину світу шляхом фрагментації її окремих компонентів, найоптимальніше вона виявляється у будь-якому типі текстів і функціонує в них як текстотвірна універсалія. Дослідниця також наголосила на тому, що кореферентність кваліфікується за структурою, семантикою, функціональним навантаженням кореферентних одиниць, які утворюють як і пари, так і більш комплексні полікомпонентні ряди. [15]

Зі свого боку, Н. Гуйванюк запропонувала власний погляд на це явище та виокремила визначення терміна *корелерентність* таким чином: це функціональна співвіднесеність синтаксичних одиниць із тим самим мовним референтом (об'єктом позамовної дійсності мовної ситуації, тобто предметом референції) на рівні синтаксем, поєднань синтаксем, речень та поєднань речень. За її словами, конструкції є корелерентними, якщо мають співвідносні мовнореферентні значення. [5]

Інший підхід до визначення пропонує науковець Янь Хуан. Він надає таку дефініцію цьому терміну: *корелерентність* визначається як явище, за якого два або більше анафоричних або референтних вирази позначають або відсилають до одного й того самого об'єкта зовнішнього світу. Інакше кажучи, корелерентність – це відношення між *референтом* і *корелерентом* (мовним знаком, що вказує на цей самий об'єкт), тобто між словами чи словосполученнями, що позначають один об'єкт, маючи один і той самий референт. [36]

Для кращого розуміння, у прикладі нижче репрезентовано це явище:

- *His mother recalled that she had said those words to him about a toy dog while they were still in England.* – *Його мати* згадала, *що* вона сказала йому ці слова про іграшкового песика, коли вони були ще в Англії.
(переклад мій. – Є. В.) [77]

У цьому реченні можна побачити, що виділені слова *his mother* та *she* позначають одне і те саме, а саме певну особу, зокрема жінку, тож слово *she* є корелерентним до словосполучення *his mother*.

Або ж наведемо інший приклад:

- *As a young girl, Carol was drawn to “Star Trek” because she saw a metaphor for an inclusive society in the multiracial, multispecies crew of the “Enterprise”.* – Будучи *маленькою дівчинкою*, *Керол* захоплювалася «Зоряним шляхом», бо побачила метафору для інклюзивного суспільства в багаторасовому, багатовидовому екіпажі «Ентерпрайзу». (переклад мій. – Є. В.) [77]

Бачимо, що подане речення має навіть два кореференти, а саме *young girl* та *she*, до слова *Carol*.

Кореферентність заснована на спільності референтних значень елементів певного висловлення. Вона є основним критерієм для визначення формально-сміслових відносин синтаксису, тобто того, як частини речення пов'язані між собою з точки зору граматики (змісту і форми). Це допомагає зрозуміти, як саме синтаксичні одиниці співвідносяться одна з одною. Спільність здатності слова чи фрази називати чи позначати об'єкт, що є номінативною функцією, синтаксичних одиниць, що визначається функціонально-комунікативними потребами мовця, є основою кореферентних співвідношень. [5]

Слід розрізняти два описані вище поняття, референція та кореферентність. Різниця між ними полягає в тому, що референція є відношенням між мовним виразом та об'єктом реального світу, який цей вираз позначає і вказує на зв'язок між словом чи фразою та конкретним предметом, особою чи явищем. Тож референція є базовим поняттям, що описує як мова співвідноситься з позамовною дійсністю. Водночас, кореферентність є відношенням між різними мовними виразами, які вказують на один і той же об'єкт чи референт у межах тексту. Вона описує ситуацію, коли кілька слів чи фраз у тексті позначають той самий об'єкт. Кореферентність – це важливий засіб забезпечення зв'язності тексту та уникнення повторів. Простіше кажучи, референція – це зв'язок слова з об'єктом, а кореферентність – це зв'язок між словами, що позначають один об'єкт.

Варто зауважити, що не у всіх випадках два абсолютно однакових слова є кореферентними, адже вони можуть мати різну референтну співвіднесеність з певними об'єктами реальності. От наприклад: *Сокол соколу очей не виклює*. [5, 43]

При визначенні кореферентності синтаксичних конструкцій слід брати до уваги такі критерії:

1. спільність ономаатологічної функції;
2. спільність референтного значення чи референційного смислу (для співвідносних висловлень);

3. близькість ономасіологічних характеристик співвідносних компонентів структури висловлення внаслідок історичної похідності та синтаксичної трансформації;
4. різноструктурність оформлення при лексичній тотожності наповнення складових компонентів;
5. ізофункціональність зіставляваних одиниць (слова і словоформи, словоформи і звороту, звороту і предикативної одиниці);
6. комунікативна (функціональна) еквівалентність висловлень – граматичних речень і дискурсів;
7. відмінність в ієрархізації структури інтерпретаційних смислів співвідносних конструкцій, наявність семантичних і стилістичних відтінків, пов'язаних з відмінностями формального вираження;
8. взаємозамінність співвідносних одиниць у процесі інтелектуально-комунікативної діяльності мовців;
9. взаємотрансформації і взаємосубституції;
10. регулярна відтворюваність кореферентних моделей у мові й мовленні. [21]

Феномен співвіднесеності кореферентів також залежить від багатьох мовних факторів:

1. від потенційної можливості мовних засобів виступати як репрезентація одного й того самого референта позамовної реальності, що передбачає їх здатність узгоджуватися з об'єктом або явищем за межами мовлення;
2. від загальних мовних тенденцій, що формуються на певному етапі історичного розвитку мови, включаючи динаміку її структури та семантичних характеристик;
3. від синтаксичної еволюції, де одні форми та конструкції виникають як похідні від інших у результаті тривалих мовних трансформацій та змін у структурі мови;

4. від ономасіологічних характеристик, що визначають взаємозв'язок між компонентами висловлення та їх здатністю передавати концептуальні значення в межах певної семантичної системи;
5. від комунікативного задуму, що включає прагматичні інтенції мовця, які реалізуються в процесі моделювання ситуацій реальної дійсності та відповідно впливають на структуру та зміст висловлення. [17]

Як виявила професорка Н. Гуйванюк, кореферентні співвідношення можуть існувати на різних рівнях мовної структури, від окремих слів до цілих текстів, а саме, вони спостерігаються на рівні синтаксем, на якому розглядаються найменші синтаксичні одиниці (слова, словосполучення та їхні зв'язки), на рівні співвідношень простих, а також на рівні співвідношень складних речень і на рівні дискурсивних висловлень. [5]

У процесі утворення кореферентності формуються два основні типи структур: **кореферентні пари** та **кореферентні ряди**. Кореферентна пара – це найпростіша форма кореферентності, де два елементи тексту вказують на один і той самий референт. Наприклад, у реченні "*Children's risk of exposure to complex trauma can be affected by where they live and by their ethno-cultural heritage and traditions.*" – "На ризик отримання дітьми комплексної травми може впливати місце, де вони живуть, а також їхня етнокультурна спадщина та традиції." (переклад мій. – Є. В.) слова "*Children*" і "*they*" утворюють кореферентну пару. [5, 58]

Кореферентні ряди, зі свого боку, є більш складними конструкціями, що складаються з трьох і більше елементів, які послідовно посилаються на один об'єкт чи поняття протягом тексту. Ці ряди можуть включати різноманітні лінгвістичні засоби: займенники, синоніми, перифрази, повтори тощо. [15]

Кореферентність набуває повної значущості та функціональності лише в контексті зв'язного тексту. Виявлення та аналіз кореферентних пар або рядів неможливі поза текстовим середовищем, оскільки саме контекст забезпечує семантичну єдність і смислову узгодженість між різними номінаціями одного й того самого об'єкта чи явища. [5]

У процесі сприйняття тексту, в читача поступово формується ментальний образ описаних персонажів, подій чи ситуацій. Ключову роль у цьому когнітивному процесі відіграють кореферентні ряди. [5]

Кореферентні структури можна розглядати з різних аспектів, що дозволяє їх систематизувати та класифікувати. Загалом виділяють три основні критерії для такої класифікації:

- **За складом:** Цей критерій враховує лінгвістичну природу елементів, що складають кореферентну пару чи ряд. Вони можуть бути однорідними (наприклад, лише іменники чи лише займенники) або неоднорідними (поєднання різних частин мови).
- **За довжиною:** Цей параметр визначає кількість елементів у кореферентному ряду. Найпростіша форма – кореферентна пара, що складається з двох елементів. Складніші структури можуть включати три, чотири або більше елементів, утворюючи розгалужені кореферентні ряди.
- **За семантичним наповненням:** У цьому аспекті розглядаються семантичні відношення між елементами кореферентного ряду. Вони можуть бути синонімічними, гіперо-гіпонімічними, метонімічними тощо. [20]

Необхідно звернути увагу, що ці класифікаційні ознаки не є взаємовиключними, а часто переплітаються, створюючи складну систему кореферентних зв'язків у тексті.

Розуміння структури та функцій кореферентних пар і рядів має велике значення не лише для лінгвістичного аналізу, а й для багатьох прикладних галузей. Наприклад, у штучному інтелекті та обробці природної мови знання про кореферентні структури допомагають створювати ефективніші алгоритми аналізу тексту та вдосконалювати системи машинного перекладу. [20]

Задля формуванні референційного змісту висловлення в процесі мовлення беруть участь три взаємопов'язані процеси:

1. номінація (пряме, непряме чи експресивне найменування події, факту фрагмента чи ситуації об'єктивної дійсності);
2. предикація (найменування відношень між діючою особою та самою дією чи іншою предикативною ознакою та її носієм);
3. детермінація (спосіб поширення, пояснення, уточнення чи ускладнення певного компонента висловлення) [21]

На основі ґрунтовних досліджень Н. Гуїванюк виділяється ще одна важлива класифікація – типи кореферентних співвідношень у синтаксисі. В основу цієї класифікації покладено принцип варіативного структурування мовних одиниць і вона включає п'ять провідних типів:

1. модифікаційні (передбачає зміну форми речення зі збереженням його основного змісту. Наприклад, активний і пасивний стан речення можуть бути співвіднесені, хоча їхня структура відрізняється.);
2. інтерверсивні (характеризується зміною порядку слів або компонентів речення, що може спричинити вплив на його емпатичність, але не змінює основного референтного значення.);
3. комунікативно-актуалізаційні (демонструє зміни в структурі речення, зумовлені комунікативною метою висловлювання. Це можуть бути, наприклад, різні типи питальних структур, які співвідносяться з відповідними стверджувальними реченнями.);
4. транспозиційні (стосується процесу переходу мовних одиниць з однієї категорії в іншу, як-от субстантивація прикметників чи вербалізація іменників, зі збереженням референтного значення.);
5. метатаксічні (відображає трансформації на рівні складних синтаксичних конструкцій, зокрема перетворення складнопідрядного речення на просте з дієприкметниковим зворотом.). [5]

У науковому дискурсі кореферентність виступає ключовим чинником забезпечення семантичної цілісності тексту, органічно взаємодіючи з іншими текстовими категоріями. Зокрема, вона тісно переплітається з референційністю,

концепцією, розробленою О. Селівановою, а також з інформативністю та цілісністю тексту, формуючи складну систему взаємозв'язків.

Особливого значення набуває те, що кореферентні одиниці в наукових текстах виконують низку специфічних функцій. Вони не лише забезпечують зв'язність викладу, але й слугують інструментом для **уточнення, розширення та багатоаспектної характеристики** предмета дослідження. Це дозволяє авторам наукових праць створювати багатовимірну картину досліджуваного явища, розкриваючи його з різних перспектив. [5]

Примітно, що в основі кореферентних відношень у науковому тексті лежать не просто лексичні зв'язки, а складні понятійні структури, що базуються на наукових дефініціях та аргументаціях. Це означає, що кореферентність у науковому дискурсі має глибоке когнітивне підґрунтя, відображаючи логіку наукового мислення та аргументації. [15]

Характерною особливістю співказівних номінувань у наукових текстах є їхня семантична нейтральність. Вони не несуть емоційного забарвлення, натомість виступають засобом представлення різноманітних, часом концептуально відмінних, поглядів на об'єкт дослідження. Це дозволяє авторам наукових праць зберігати об'єктивність викладу, представляючи різні теоретичні підходи та інтерпретації досліджуваних явищ.

Важливо підкреслити, що кореферентність у науковому тексті не обмежується лише лексичним рівнем. Вона може реалізовуватися через складні синтаксичні конструкції, використання термінологічних синонімів, аббревіатур та інших специфічних для наукового стилю засобів. Це робить кореферентність потужним інструментом структурування наукового знання та забезпечення логічної послідовності викладу.

Таким чином, кореферентність у науковому тексті виступає не просто засобом забезпечення зв'язності, а складним лінгвокогнітивним феноменом, що відіграє ключову роль у формуванні наукового дискурсу та трансляції наукового знання.

1.3 Засоби створення кореферентності

Як ключовий аспект зв'язності тексту, кореферентність виражається за допомогою значної кількості мовних засобів. Завдяки цим засобам текст не лише набуває зв'язності, але й розширює свою семантичну структуру, водночас вибудовуючи складну мережу смислових зв'язків між різними елементами дискурсу.

Існує досить суттєва кількість засобів, що утворюють кореферентні співвідношення, кожен науковець виділяє їх по-різному, однак між усіма ними можна прослідкувати певні схожості, а також однакові елементи. Таке розмаїття підходів до розмежування засобів кореферентності свідчить про складність і різноаспектність цього лінгвістичного явища.

Необхідно зважати на те, що засоби кореферентності не є статичними – вони еволюціонують разом із мовою та можуть відрізнятися в різних мовних системах. [5]

Загалом, науковиця Н. Гуйванюк виділяє такі основні засоби передачі відношень кореферентності, як:

- лексичні (субститутивні) одиниці (до них належать неморфологізовані форми вираження семантичних референтів (суб'єкта, предиката дії чи стану, об'єкта, атрибута, обставин місця, часу, причини, мети, способу дії, умови і допустовості); займенники та займенникові прислівники;
- службово-лексичні засоби (прийменники, сполучники, частки), що служать експліцитними засобами вираження відношень між референтами;
- функтиви (сполучні засоби у складних реченнях);
- граматичні формативи (морфологічні маркери) та словотворчі засоби, співвідносні з лексичними (відмінкові й особові закінчення, суфікси, префікси, постфікси), що є виразниками кодової у мові інформації;
- лексеми з послабленою семантикою, тобто позначені в більшій чи меншій мірі десемантизацією (допоміжні компоненти в дієслівному складеному присудку, в іменному присудку та деякі інші слова, що утворюють певні семантико-синтаксичні єдності в словосполученні з іншими лексемами), а

також повнозначні слова, що перейшли в розряд часток (наприклад, бувало, дай, давай, взяв тощо);

- синтаксично-комунікативні засоби передачі референтних значень (синтаксичне вираження категорій предикативності
- часовості, особовості, способовості, а також категорій модальності, належності, квантитативності; актуальне членування речення, словопорядок та інтонація [5].

Також, професорка зауважує, що кореферентні засоби об'єднуються в мовні системи, де пов'язані за формою та змістом. Ці системи включають номінативно-комунікативні (тобто, ті засоби, які є називними, а також передають певну інформацію) мікросистеми формально-семантичних співвідношень, що входять у поняття потенційного синтаксису. [5]

До зазначених вище мовних засобів, О. Максим'юк додає також деякі групи повнозначних частин мови, що зазнають послаблення номінативної здатності за певних умов. [17]

Згідно дослідження Л. Куриляк та Г. Осіпчук, також існує класифікація кореферентних засобів, яка виділяє такі номінативні одиниці, що представляють спільний референт і його характеристику:

1. власні назви (перейменування, десемантизовані власні імена);
2. дескрипції (конструкції описового характеру, наприклад, “той, хто”, “такий, що”);
3. займенникові номінації/вказівки, питальні номінативні моделі (з відповідними займенниковими одиницями);
4. синтаксичні конструкції, що представляють складні денотати, зокрема аксіологічно марковані апелятивні кореферентні конструкції та співвказівні одиниці;
5. загальнономінативні одиниці різного функціонального призначення та семантичного наповнення. [15, 21]

Власна назва (їх також називають онім) – це частотний, семантично-маркований в межах тексту засіб, репрезентований словом,

словосполучення чи реченням, ідентифікаційно-кваліфікативної номінації (тобто, виконує функцію виділення названого ним об'єкта з ряду подібних) індивідуального об'єкта. [15, 18]

Цей засіб виступає у ролях основного або ж базового представлення індивідуального референта, називають об'єкт і вводять його у складну систему значень і функцій поняттєвих співвіднесень референційно-тотожних одиниць, що може мати кілька значень чи використовуватись у різних контекстах, що надає їй багатосаровість. [15]

У тексті власні назви, які позначають конкретний об'єкт-референт, пов'язані з іншими словами або фразами, які є референційно-тотожними одиницями і використовуються для представлення цього об'єкта в різних контекстах.

Функціями кореферентів до власних назв є індивідуалізація, ідентифікація об'єкта, виділення його з-поміж ідентично номінованих референтів (тобто, кваліфікація). Більше того, вони можуть бути засобом диференціації індивідуально-авторських репрезентацій спільних об'єктів. [15]

У роботі Л. Куриляк виділяються два різновиди засобів, які представляють індивідуальний референт власного імені в тексті. Зокрема, ними є *перейменування* та *десемантизоване власне ім'я*.

Перейменування новим іменем як специфічний спосіб його репрезентації характеризується фреймовим або/та асоціативно-образним наповненням, що репрезентує об'єкт у новому семантично і ситуативно заданому просторі та розкриває інший вимір його буття. Це семантично значущий та асоціативно промовистий засіб кваліфікації, який забезпечує кількавимірну інтерпретацію існування певного референта. [15] Наприклад:

- «*Shestydesiatnyky*» = *Ukrainian writers and artists* = *Ukrainian intelligentsia* – *Шістдесятники* = *українські письменники та художники* = *українська інтелігенція* (переклад мій. – Є. В.) [41]
- *Percy Jackson and the Lightning Thief* = *story* = *Lighting Thief* = *Riordan's Lightning Thief* = *the first Percy Jackson book* = *novel* = *Riordan's novel* – «*Персі Джексон та Викрадач Блискавок*» = *історія* = *книга «Викрадач Блискавок»*

= книга Ріордана = «перша книга про Персі Джексона» = роман = роман Ріордана (переклад мій. – Є. В.) [55]

Інший тип, *десемантизоване власне ім'я*, графічно позначається як загальнономінативна одиниця, проте її власний індивідуальний семантичний код не стертий, а є доміантною ознакою під час кваліфікації референта, водночас доповнюючись новими контекстуально актуалізованими смислами. [15] Прикладом може бути такий кореферентний ряд:

- *Kamala Harris = African American Woman = Vice President of the United States = an inspiration = a candidate for president – Камала Гарріс = афроамериканка = віцепрезидентка Сполучених Штатів = взірець = кандидатка в президенти* (переклад мій. – Є. В.) [53]

Головна різниця між описаними різновидами репрезентації індивідуального референта в тексті у тому, що перейменування новим іменем використовує нові імена або описові фрази для позначення об'єкта, розкриває різні аспекти або виміри об'єкта та зберігає чітку індивідуальність референта, а функціонально десемантизоване власне ім'я використовує власне ім'я як загальну назву, зберігає індивідуальний семантичний код, але водночас додає нові контекстуальні смисли та створює ефект узагальнення, при цьому зберігаючи індивідуальність.

Дескрипції – засіб репрезентації та індивідуалізації, який є диференційним представленням референта, що використовується при описовій, невизначеній або неединичній референції. Ці одиниці зазвичай використовуються у художніх, друкованих текстах ЗМІ, рідше в епістолярії та науковому стилі. [15] Візьмемо приклад зі статті “*Experiences of seeking help from health professionals in a sample of women who experienced domestic violence*” журналу Health and Social Care in the Community:

- *Abused women = women who report abuse = women who suffered domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care – Постраждали жінки = жінки, котрі повідомляють про випадки насильства = жінки, які зазнали домашнього насильства = жінки в*

післяпологовому періоді = Жінки, що реєструвалися для догляду під час вагітності та після пологів (переклад мій. – Є. В.) [51]

Між дескрипціями виділяється окремий засіб маркованої, одиничної репрезентації, а саме – **конструкції описового характеру** "той, хто...", "та, яка..." тощо. [15] Скористаємося такими прикладами для демонстрації такого виду репрезентації:

- *The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who had stayed = women who had graduated in civil engineering – Жінки, що не покидають сферу інженерії = жінки, що продовжували займатися інженерією = студентки, що набувають впевненості у здатності опанувати професію в інженерії = жінки-інженерки, що лишилися (у цій сфері) = жінки, що здобули освіту в галузі цивільного будівництва.* (переклад мій. – Є. В.) [50]

Займенникові номінації слугують ефективним засобом мовної економії. Вони дозволяють уникнути надмірних повторів, роблячи текст більш лаконічним та легким для сприйняття. Крім того, цей вид номінацій виступає як оцінно-маркований засіб кореферентного представлення. [15] Нижче наведено приклад кореферентного ряду:

- *Feminism = **it** = women's movement – Фемінізм = **він** = жіночий рух* (переклад мій. – Є. В.) [71]

Для позначення об'єктів у тексті і забезпечення зв'язності використовуються різні типи функціонально-семантичних розрядів займенників, зокрема *анафоричні, квантитативні, дейктичні прономінальні слова*. Анафоричне вказування представляє посилення на вже згадані раніше об'єкти, квантитативне вказування – це позначення кількості, а дейктичне вказування – вказівка на об'єкт у конкретному контексті. Вони також допомагають розрізняти, чи є об'єкт єдиним або множинним (одиничним чи неодичним), визначеним або невизначеним. Пронімінативи допомагають встановлювати зв'язок між введеними у мовлення (їх ще називають

актуалізованими) іменами та іменними групами (або їх еквівалентами) й об'єктами дійсності. [15]

За допомогою фрагментації окремих речей, постатей, ситуацій, функцію референції виконують неозначені займенники, які вказують на об'єкти, невідомі адресату, аби потім їх можна було ідентифікувати за допомогою інших слів. [15]

Наприклад:

- *Someone* = *person* = *member* – *Хтось* = *людина* = *представник* (переклад мій. – Є. В.); [75]
- *Someone* = *anyone* = *others* = *the one* – *Хтось (когось)* = *будь-хто (кого)* = *інші* = *той, хто (того, кого)* (переклад мій. – Є. В.). [65]

Загалом, прономіналізація – це один із найяскравіших проявів кореферентності, що належить до сфери граматичної когезії. Із вищезазначеного можна зробити висновок, що суть прономіналізації полягає у використанні особових займенників, значення яких можна зрозуміти лише в контексті, зазвичай у межах невеликого текстового фрагмента. Це відбувається завдяки **анафоричним** та **катафоричним** зв'язкам. [1]

Важливо розрізняти анафору та катафору як два основні типи структурних зв'язків у рамках когезії. **Анафора**, яку ще називають лівобічним зв'язком, відсилає нас до інформації, що була подана раніше в тексті. Натомість **катафора**, або правобічний зв'язок, вказує на те, що буде сказано пізніше. Ці поняття набувають особливого значення в контексті кореферентності. [1]

У більш широкому розумінні, анафора і катафора – це складні семантико-синтаксичні явища. Вони встановлюють референційну тотожність не лише займенників, а й прислівників, часток та інших мовних одиниць з їхніми вербальними відповідниками – антецедентами. Ці антецеденти можуть знаходитися як у попередньому, так і в наступному контексті. [1]

Варто зазначити, що в рамках прономіналізації терміни "анафора" та "катафора" набувають більш специфічного значення. Вони використовуються для позначення випадків, коли антецедент займенника розташований відповідно перед

ним або після нього в тексті. Це дозволяє точніше описати структуру текстових зв'язків та краще зрозуміти механізми побудови когерентного дискурсу. [1]

Слід додати, що вивчення цих лінгвістичних явищ має велике значення не лише для теоретичного мовознавства, але й для практичних галузей, таких як машинний переклад, автоматична обробка текстів та розробка систем штучного інтелекту, здатних розуміти природну мову. [1]

Також використовуються питальні номінативні моделі з відповідним займенником. Саме питальні займенники визначають синтаксис, а також значення таких конструкцій, вони завжди мають конкретну референцію, мовець може замінити їх словами. Це стосується ситуацій, коли предмет, про який говорить один із учасників спілкування, є невідомим для іншого. [15]

Іншими словами, коли один із співрозмовників говорить про щось, що невідоме іншому, він може використовувати питальні займенники, щоб уточнити, про що саме йдеться. Наприклад, замість сказати "*цей предмет*", можуть запитати "*який саме предмет?*".

Синтаксичні конструкції – способи поєднання слів та словосполучень у більші мовні одиниці, такі як фрази, речення або абзаци – а саме, репрезентатори складних денотатів (тобто, складних ситуацій) також є мовними референційними засобами. Дуже часто до них входять предикативні одиниці (частини речення, які описують дію або стан). Вони не лише вказують на певну ситуацію, а й описують її, показуючи, які відносини існують між частинами речення. [15] Прикладом можуть бути такі два кореферентні ряди:

- *The Chornobyl disaster = Chornobyl accident = one of the most devastating nuclear power plant accidents in history – Чорнобильська катастрофа = аварія на ЧАЕС = одна з найбільш руйнівних аварій на атомних електростанціях в історії* (переклад мій. – Є. В.) [70]
- *Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn = a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage – Чигирин = колишня гетьманська столиця = невелике містечко*

Чигирин = місто в Черкаській області з дев'ятьма тисячами мешканців = місце національного паломництва (переклад мій. – Є. В.) [62]

Загальнономінативні одиниці різного функціонального призначення та семантичного наповнення – це мовні елементи, які застосовують для позначення різних об'єктів, явищ чи понять, незалежно від їхнього походження. Вони можуть виконувати різні функції в мовленні (зокрема, позначати предмети, дії чи ознаки) та мати різний зміст залежно від поданого контексту. Ці одиниці можуть варіюватися за своїм значенням, охоплюючи загальні, абстрактні чи універсальні поняття. Водночас вони є найчисельнішим засобом представлення об'єктів у мовленні. У ролі кореферентної репрезентації, загальнономінативні одиниці різного функціонального призначення та семантичного наповнення допомагають створювати зв'язність у наукових, епістолярних та медійних текстах, виконуючи функції топіко- та текстотворних чинників, а також відображають особливі зв'язки між тотожними поняттями. У художніх текстах загальнономінативні одиниці служать для створення образів. [15] Чудовим прикладом можуть бути такі кореферентні ряди:

- *An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept* – *Ерозія залученості до роботи = значний феномен сучасності = вигорання = термін = психологічний синдром = концепція* (переклад мій. – Є. В.) [69]
- *Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity* – *Нейровідмінність = загальний термін = концепція = рухома ідея = широке поняття = різноманітність людини* (переклад мій. – Є. В.) [74]

Перелічені вище мовні одиниці можна розділити за структурними та функціональними ознаками, зокрема:

- ідентичні;
- варіативні;
- трансформаційні;

- синонімічні;
- метонімічні;
- асоціативно-образні;
- оцінно-інтенсифіковані;
- графічно виділені номінації. [15]

Цей розподіл звертає увагу на всебічні ознаки об'єктів, а також він описується асоціативними, художньо-стилістичними, образо- і топіко-творними властивостями.

Один із поширених способів позначення об'єкта – це використання **ідентичних** найменувань, які набувають різного смислового наповнення або стилістично-експресивного забарвлення залежно від контексту. Ці найменування взаємодіють з іншими словами, які доповнюють або розширюють інформацію про цей об'єкт. Часто до таких ідентичних найменувань додаються прикметники чи інші уточнюючі слова. Зокрема, вони вказують на конкретний аспект референції, підкреслюють відносні ознаки об'єкта або демонструють різницю у значенні при використанні в різних контекстах. [15] Розгляньмо такі кореферентні ряди:

- *Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics* – *Ідентичність = національна ідентичність = культурна ідентичність = гендерна ідентичність = формування ідентичності = сексуальна ідентичність = криза ідентичності = соціальна ідентичність = особиста ідентичність/ідентичність особи = політика ідентичності* (переклад мій. – Є. В.) [54]
- *Identification = child identification = audience identification* – *Ідентифікація = дитяча самоідентифікація = ідентифікація аудиторії* (переклад мій. – Є. В.) [57]

У цих прикладах кореферентних представлень ідентичні найменування співвідносяться як семантично неповне перше згадування та семантично доповнене, інформаційно розширене друге згадування. Таким чином, це явище

дозволяє авторам створювати більш глибокий і багатогранний образ об'єкта в тексті, використовуючи повторення з додатковими описами.

У різних типах текстів, особливо художніх, автори часто використовують **варіативну** репрезентацію референта для позначення одного й того самого об'єкта чи ідеї. Це робиться з метою стилістичного увиразнення, акцентування уваги на певних аспектах та структурування змісту. Такі варіативні представлення можуть набувати різних форм. [15] Наприклад, це може бути зміна порядку слів у фразі або гра з іменами та їхніми формами:

- *Lisa = Lees = Lee – Ліза (Ліса) = Ліз = Лі* (переклад мій. – Є. В.) [61]
- *Sasha = Sash = Slash – Саша = Саши = Слеш* (переклад мій. – Є. В.) [61]
- *Katherine = Kathy = K – Керрін = Кері = К* (переклад мій. – Є. В.) [61]

Ці прийоми дозволяють авторам створювати більш багатогранний текст, підкреслювати важливі моменти та грати зі значеннями слів, тим самим збагачуючи читацький досвід.

Трансформаційні кореферентні одиниці – це мовні одиниці, які репрезентують різноаспектні ознаки одного й того самого об'єкта і підкреслюють зв'язки між мовними одиницями на різних рівнях. Такі одиниці часто використовуються для створення іронічного чи гумористичного ефекту. [15] Наприклад, такий кореферентний ряд:

- *Stress = chronically stressed = eustress = distress – Стрес = хронічно стресовий стан = еустрес = дистрес* (переклад мій. – Є. В.) [56]
- *Emotions = emotional phenomena = emotional state = emotionally effective stimuli – Емоції = емоційні явища = емоційний стан = емоційно ефективні подразники* (переклад мій. – Є. В.) [66]

Крім частиномовних перетворень, трансформаційні кореферентні одиниці можуть виникати і в межах одного лексико-семантичного класу.

У межах кореферентного ряду **синонімічні** референційно тотожні номінації відіграють особливу роль, відрізняючись від класичних синонімічних рядів. Їхня унікальність полягає у здатності формувати та розвивати інформаційний центр

тексту вздовж усього кореферентного ланцюжка. На відміну від звичайних синонімів, ці номінації в кореферентних рядах пов'язуються з іншими елементами ряду (омосемічними, різноструктурними та інформаційно нееквівалентними) на основі їхньої референційної єдності, а не лише смислової близькості. [15]

У межах кореферентного ряду ці мовні одиниці виконують ряд важливих функцій. Вони не лише запобігають монотонним повторенням, але й слугують засобом розгортання та збагачення образу референта через заміщення, уточнення, відтворення чи поглиблення його характеристик. Більше того, вони є ефективним інструментом стилістичної організації тексту, надаючи йому експресивності та образності.

Варто зазначити, що елементи кореферентного ряду можуть поєднувати літературну та розмовну лексику, надаючи тексту автентичності, відображати діалектні та стилістичні особливості мови, включати пряму номінацію водночас із метафорою та іронією тощо. [15] Наприклад:

- *Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism* – *Магія = відьомство = ритуал = некромантія = обряди = божественні сили = надприродні сили = окультизм* (переклад мій. – Є. В.) [52]
- *Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms* – *мальюниці = комікси = манга = графічні романи = візуальні форми мистецтва* (переклад мій. – Є. В.) [83]

Метонімічні одиниці становлять особливий функціонально-стилістичний пласт у представленні референта в межах кореферентних відношень, вони не лише відображають семантичні трансформації кореферентних зв'язків, але й слугують потужним інструментом для творення образів і смислів у тексті. [15]

Особливість метонімічних номінативних засобів полягає в їхній частковій кореферентності. Вони можуть позначати як цілий об'єкт, так і його частину, або відображати його трансформації. Метонімічні одиниці часто базуються на "випадкових" чи "тимчасових" ознаках об'єкта, що дозволяє авторам створювати фрагментарні, але виразні образи. [15]

Прикладом метонімічних одиниць є:

- *Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students* – Команда = музичні діячі = виконавці = композитори = люди = Академія = студенти (переклад мій. – Є. В.) [72]
- *Translator's agency = employee = translators* – Бюро перекладів = команда = перекладачі (переклад мій. – Є. В.) [49]

У процесі текстотворення особливу роль також відіграють **асоціативно-образні одиниці**, які виходять за межі простого позначення референта, створюючи багатовимірний інформаційно-комунікативний простір. Ці мовні засоби не лише називають об'єкт, але й кваліфікують його через призму різноманітних парадигм, збагачуючи текст новими, часто прихованими смислами та надаючи йому глибини і багатшаровості. [15]

Механізм асоціативно-образного номінування ґрунтується на контекстуальному перенесенні ознак, що виникає внаслідок подібності кількох референтів. Це створює унікальну можливість для авторів розкривати різні грані описуваних об'єктів чи персонажів, формуючи їх багатогранні образи. Нижче розглянемо детальні приклади. [15]

У творчості Олени Теліги звичайна "*помічниця завідуючого канцелярією*" трансформується спочатку в ласкаве "*Наталочка*", а потім набуває іронічного забарвлення через метафоричне "*канцелярська криса*", яке згодом скорочується до жаргонного "*кани-криса*". Цей ланцюжок номінацій розкриває не лише професійну приналежність персонажа, але й ставлення до неї оточуючих та, можливо, авторську оцінку. [15]

Іван Багряний демонструє майстерність у створенні гротескного образу, починаючи з міфологічної "*фурії*", переходячи до народного "*дурне сало без хліба*", потім до казкового "*рудо-гриве \"чудо-юдо\"*", далі до зневажливого "*ця руда дохла кішка*" і, нарешті, до офіційного "*товариш Нечаєва*". Цей ланцюжок номінацій створює складний, емоційно насичений образ персонажа, розкриваючи різні аспекти його сприйняття. [40]

Також прикладом може слугувати кореферентний ряд із дитячого мультсеріалу “Смурфики”:

- *Azrael = mangy bag of fur = stupid cat = fur-brain – Азраель = смердючий мішок шерсті = пустоголовий кіт = дурило* (переклад мій. – Є. В.) [60]

У процесі створення тексту особливе місце посідають **оцінно-інтенсифіковані** кореференти. Ці мовні засоби виходять за межі простого найменування об'єкта, виконуючи роль потужного інструменту для його найбільш виразної та якісної характеристики. Вони стають ключовими елементами у формуванні яскравих, емоційно-насичених образів. [15]

Хоча такі кореференти найчастіше зустрічаються в художній літературі, їх потенціал не обмежується лише цією сферою. Вони знаходять своє застосування в різноманітних типах текстів, де виникає потреба у максимально потужному вираженні оцінки чи ставлення до описуваного об'єкта. [15] Прикладом слугує такий кореферентний ряд:

- *Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god – Зевс = верховне божество грецького пантеону = Громовержець = темнохмарий = бог дощу = покровитель дощу = бог = володар смертних і безсмертних = бог неба та бурі = небесний бог* (переклад мій. – Є. В.) [64]

Представлення референта за допомогою різноманітних кореферентних засобів може набувати додаткової виразності завдяки їх **графічному** виокремленню в тексті. Такі візуально підкреслені номінації стають ключовими елементами кореферентного ряду, відображаючи авторський задум у репрезентації об'єкта. Цей прийом застосовується для підвищення експресивності тексту, акцентування уваги на певних характеристиках референта або його виділення серед інших об'єктів. [15] Наприклад:

- *Bobby = Foreman = a proper man – Боббі = бригадир = справжній чоловік* (переклад мій. – Є. В.) [73]

У процесі відображення реальності мова використовує широкий спектр лінгвістичних інструментів, які можна класифікувати як семантично навантажені засоби формування тем та образів. Ці інструменти, незважаючи на свою структурну різноманітність та семантичну неоднорідність, об'єднуються спільною функцією — репрезентацією об'єктів дійсності. [15]

Серед цих засобів можна виділити кілька ключових груп:

1. Ономастичні одиниці, особливо цікаві у випадках перейменування або десемантизації.
2. Описові конструкції, що розкривають характеристики об'єкта.
3. Займенникові форми, включаючи питальні структури із займенниковими елементами.
4. Складні синтаксичні утворення, що представляють комплексні денотати. Особливої уваги заслуговують оцінні звертання в епістолярному жанрі та самореферентні конструкції автора.
5. Загальні номінативні одиниці різного призначення та змістового наповнення.

[15]

Кожен із цих вербальних засобів референції можна далі класифікувати за структурними та функціональними особливостями.

Застосування цих лінгвістичних засобів у тексті не лише вказує на різні аспекти описуваних об'єктів, але й збагачує текст асоціативними, стилістичними та структурними нюансами. Це дозволяє авторові створювати багатовимірну текстову реальність, де кожен елемент виконує свою унікальну роль у формуванні загального змісту та естетичного враження.

Аналіз кореферентних одиниць як механізмів репрезентації та конденсації смислового простору тексту відкриває нові перспективи у розумінні процесів текстотворення. Такий підхід дозволяє не лише визначити роль кореферентності у генезисі тексту, але й простежити її взаємодію з іншими текстоутворюючими факторами.

Більше того, вивчення кореферентних зв'язків може стати ключем до розуміння когнітивних процесів, що лежать в основі сприйняття та інтерпретації тексту читачем. Це особливо актуально в контексті розвитку цифрових технологій та штучного інтелекту, де автоматичний аналіз та генерація зв'язного тексту стають все більш важливими завданнями.

Таким чином, дослідження кореферентності виходить за межі суто лінгвістичного аналізу, відкриваючи нові горизонти у сфері когнітивістики, семіотики та теорії комунікації.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Явище кореферентності є фундаментальним у підтримці створення зрозумілого для людини повідомлення. У першому розділі роботи був здійснений теоретичний аналіз проблеми кореферентності, який дозволив систематизувати та узагальнити основні поняття, класифікації та розподіли. Дослідження низки теоретичних джерел засвідчує, що кореферентність є багатоаспектним феноменом, що відіграє важливу роль у забезпеченні структурно-семантичної єдності тексту та реалізації його комунікативної мети.

У першому розділі було визначено дефініцію терміна текст, проаналізовано його характеристики й функції та розглянуто різні категоризації тексту, виокремлені в роботі І. Кочан. Зокрема були висвітлені такі класифікації: за джерелом походження, формою мовленнєвої презентації, формою спілкування, основними прагматичними функціями, типом трансформацій вихідного натурального тексту, сфери спілкування і стилями та жанрами. Зазначено, що поданий розподіл за цими характеристиками, допомагає краще зрозуміти сенс текстів, їхні функції та структуру.

Окрім цього, у процесі були виділені особливості та якості тексту, а саме детально розглянуто текстуальність та її сім критеріїв, структурованих Р. де Бограндом і В. Дресслером, зокрема когезію, когерентність, спрямованість, прийнятність, інформативність, ситуативність та інтертекстуальність. Цей ґрунтовний аналіз висвітлив їхній взаємозв'язок та роль у формуванні цілісності повідомлення.

Також увагу було зосереджено на аспекті зв'язності тексту, який має назву когезія. У розділі визначено її дефініцію, проаналізовані засоби утворення, функції, синтаксичний аспект, зв'язок з когерентністю та особливості застосування.

Головний фокус розділу – це дослідження теоретичних концепцій кореферентності. Виявлено, що основою цього явища є референційна тотожність і функціональна еквівалентність синтаксичних одиниць.

Крім того, завдяки аналізу було з'ясовано, що поняттям, яке є підґрунтям утворення кореферентності, являється явище референції. У розділі висвітлені її визначення, якості, функції та основні види – ситуативна (екзофору) й текстова (ендофору) референції – та явище заключного етапу процесу її утворення (інференцію). У дослідженні ще були зазначені когнітивні статуси референтів та різницю між референцією та кореферентністю.

Під час роботи з першим розділом були проаналізовані різні визначення поняття кореферентність, виявлено, що це відношення між референтом і кореферентом і на ілюстративному матеріалі показані приклади явища для кращого розуміння. Зазначені головні критерії визначення кореферентності, особливості мовних факторів, від яких залежить феномен співвіднесеності кореферентів та головні структури утворення кореферентності (кореферентні пари та кореферентні ряди).

Були розглянуті типи кореферентних співвідношень у синтаксисі, зокрема модифікаційні, інтерверсивні, комунікативно-актуалізаційні, транспозиційні та метатаксічні.

Завдяки здійсненому аналізу робіт Н. Гуйванюк виокремлено такі засоби утворення кореферентності як: службово-лексичні засоби, лексичні одиниці, функтиви, граматичні формативи та словотворчі засоби, співвідносні з лексичними, лексеми з послабленою семантикою, синтаксично-комунікативні засоби та часовості, особовості, способовості, а також категорій модальності, належності, квантитативності; актуальне членування речення, словопорядок та інтонація.

У працях Л. Куриляк і Г. Осіпчук простежується класифікація засобів утворення кореферентності на: власні назви, дескрипції, займенникові номінації та вказівки, питальні номінативні моделі, синтаксичні конструкції, загальнономінативні одиниці різного функціонального призначення та семантичного наповнення. Ці мовні одиниці розділяються за структурними та функціональними ознаками на ідентичні, варіативні, трансформаційні, синонімічні, метонімічні, асоціативно-образні, оцінно-інтенсифіковані та графічно виділені номінації.

Отже, у розділі визначено, що кореферентність є важливою частиною у створенні семантичної цілісності тексту і виконує функції уточнення, розширення та багатоаспектної характеристики предмета дослідження.

Кореферентні зв'язки допомагають зрозуміти когнітивні процеси, які є основою сприйняття й інтерпретації повідомлення реципієнтом. Дослідження кореферентності робить значний внесок у роботу лінгвістичного аналізу, когнітивістики, семіотики та теорії комунікації.

Таким чином, теоретичне дослідження закладає основу для подальшого практичного аналізу особливостей реалізації кореферентності в тексті.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ЦІЛЬОВОЇ МОВИ

2.1 Науковий переклад як жанр

Оскільки кореферентність є важливим механізмом зв'язності тексту, під час перекладу з англійської мови українською їй слід приділяти особливу увагу. Відтворення кореферентних виразів є значним викликом для перекладачів, адже охоплює не лише особливості лінгвістичних аспектів, але й прагматичні та культурні чинники. Фахівцям перекладу необхідно враховувати як і системні мовні відмінності, так і особливості функціонування кореферентних ланцюжків у конкретному тексті.

Аналіз особливостей перекладу кореферентних виразів дозволяє виявити основні закономірності й труднощі у відтворенні референційних зв'язків, а також визначити оптимальні стратегії та прийоми їх подолання. Це має важливе значення як для теорії перекладу, так і для практичної перекладацької діяльності.

У контексті перекладу кореферентних виразів особливого значення набуває розуміння природи перекладу. Ще здавна цей процес досліджувала велика кількість науковців зі всього світу. Серед них дослідниця В. Балахтар, яка зосередила увагу на важливості збереження змістової та художньо-естетичної цінності оригінального тексту, німецький лінгвіст К. Гуткнехт, що запропонував більш технічну дефініцію терміна, перекладачка С. Баснетт, яка розширила розуміння перекладу за межі лінгвістичного явища. [2, 32, 33]

З огляду на їхні дефініції можна сформулювати комплексне визначення терміну переклад, зазначивши, що це багатоаспектний процес міжмовної та міжкультурної комунікації, що забезпечує відтворення тексту оригіналу засобами іншої мови зі збереженням єдності змісту та форми, який можна здійснювати у письмовій, усній та жестовій формах. Це не лише лінгвістична трансформація, але й складний процес культурного посередництва, під час якого перекладачі

здійснюють різноманітні перетворення з метою створення ефективної комунікації між різними мовними та культурними спільнотами.

Процес перекладу значно залежить від особливостей обох мов: оригіналу та перекладу. Переклад з або на українську мову має свої унікальні характеристики, зумовлені специфікою її граматичної та лексичної систем. Ці особливості створюють як виклики, так і можливості для перекладачів під час їхньої роботи. [37]

Саме тому важливо розуміти, що досягнути повної відповідності між текстами оригіналу та перекладу практично неможливо. Тож під час процесу перекладу необхідно дотримуватися сформульованих фахівцями принципів роботи. Перекладач Е. Доле вважає, що потрібно:

1. досконало володіти мовою оригіналу та мовою перекладу;
2. розуміти зміст повідомлення та наміри автора;
3. уникати застосування дослівного перекладу;
4. вміти передавати загальне враження від оригіналу;
5. правильно підбирати та розташовувати слова у реченні;
6. використовувати під час перекладу загальноживані форми мовлення.

[30]

Водночас дослідник А. Тейлор сформулював такі вимоги здійснення перекладу:

1. переклад має повністю передавати зміст оригіналу;
2. стиль і манера перекладу повинні відповідати першоджерелу;
3. переклад повинен легко сприйматися, так само як оригінал. [30]

Ці принципи залишаються актуальними і для сучасної практики перекладу, оскільки допомагають забезпечити не лише правильну передачу змісту, але й збереження стилістичної єдності тексту.

Важливими характеристиками перекладів текстів є їхня адекватність та еквівалентність. Аналіз цього питання постійно є одним із основних у перекладознавстві. Незважаючи на те, що ці концепції значно пов'язані між собою,

вони мають суттєві відмінності та особливості застосування у перекладацькій практиці.

Адекватністю перекладу вважається його відповідність вимогам та умовам конкретного акту міжмовної комунікації. Такий вид перекладу характеризується точністю передачі змісту оригіналу, відповідністю функціональному стилю та жанру тексту, збереженням комунікативного ефекту, врахуванням прагматичних аспектів (як-от мета перекладу та його цільова аудиторія) та дотриманням норм мови перекладу. [31]

Зі свого боку, еквівалентність перекладу – це максимально можлива лінгвістична близькість тексту перекладу до тексту оригіналу. [31]

Значний внесок у розвиток теорії адекватності та еквівалентності зробили німецькі вчені А. Нойберт та Г. Єгер, розглянувши прагматичну адекватність як основу перекладацького процесу. Також цю тему аналізували й сучасні дослідники, такі як Т. Кияк, О. Зарівна, І. Баклан, Я. Івасків, З. Чепурна та інші, оцінивши характеристики адекватності та еквівалентності в перекладі різних типів текстів. [3]

Щоб розрізнити описані вище якості, варто пам'ятати, що адекватність вбачає переклад як процес, а еквівалентність зосереджується саме на результатах перекладу. Слід зважати на те, що переклад може бути адекватним, однак не повністю еквівалентним. Ба більше, фахівці також зазначають, що дослівно еквівалентний переклад не завжди є адекватним, тому не рекомендують цим зловживати. Та не варто забувати, що досягнення балансу між адекватністю та еквівалентністю – одне з головних завдань перекладача, яке залежить від типу та мети перекладу, його цільової аудиторії, культурного контексту, а також особливостей мовної пари.

Варто зазначити, що окрім цих двох важливих характеристик – адекватності та еквівалентності – існують ще й інші різновиди якостей перекладу. Зокрема, українська дослідниця В. Яблочнікова у своїй роботі також виокремлює точний, буквальный та вільний переклади. [30]

У її статті зазначається, що точний переклад характеризується правильною передачею фактичної інформації оригіналу повідомлення. Крім того, зазначається, що точний переклад не є тотожним дослівному, адже він допускає наявність певних відхилень від стилістичних норм чи жанрових особливостей оригіналу, якщо це сприяє адекватній передачі основного змісту. [30]

Науковиця також звертає увагу на співвідношення явищ точності та еквівалентності. За її словами, еквівалентний переклад може бути точним у передачі змісту, водночас точний переклад не завжди буває еквівалентним оригіналу. Це досить помітно під час роботи з науковими та технічними матеріалами, у яких головним завданням постає точна передача фактичної інформації (наприклад, назви термінів), навіть за умови створення певних відхилень від стилістичних особливостей тексту оригіналу. [30]

Буквальний переклад є відтворенням формальних елементів оригінального тексту, які не несуть суттєвого комунікативного навантаження. Застосування цього підходу до перекладу часто призводить до викривлення початкового змісту повідомлення та порушення природності мовлення цільового тексту. [30]

В. Яблочнікова зазначає, що буквальный переклад не відповідає критеріям адекватності, його можна застосовуватися лише у певних випадках, зокрема коли перекладач має конкретне прагматичне завдання, а саме відобразити структурні особливості оригінального висловлювання. У таких ситуаціях до буквального перекладу доцільним є додаткове пояснення чи паралельний адекватний переклад, який розкриває зміст оригіналу. [30]

Остання згадана концепція – вільний переклад – позначає відтворення тексту на низькому рівні еквівалентності порівняно з потенційно можливим у конкретних умовах процесу перекладу. У дослідженні В. Яблочнікової визначено, що вільний переклад може відповідати критеріям адекватності за умови дотримання основних нормативних вимог та збереження ключових змістових елементів оригінального тексту. [30]

Підхід вільного перекладу часто застосовується у роботі саме з художніми текстами, де метою є передача загального емоційного впливу та збереження

естетичної функції, а не точне відтворення формальних елементів оригіналу. Попри це, вільний переклад не повинен призводити до значних втрат передачі змісту вихідного повідомлення. [30]

Із метою досягнення високої якості перекладеного матеріалу й необхідного рівня адекватності та еквівалентності, перекладачі використовують різноманітні перекладацькі трансформації.

Застосування перекладацьких трансформацій значно стосується процесу відтворення кореферентних зв'язків, оскільки калькування може призвести до порушення чи недостатнього забезпечення когезії тексту та викривлення авторського задуму.

Структурні відмінності англійської та української мов зазвичай вимагають використання комплексних перекладацьких рішень: від граматичних замінів до лексико-семантичних перетворень. Тож перекладацькі трансформації виконують роль не просто технічних інструментів, а й є необхідною умовою для досягнення лаконічності та збереження комунікативності цільового тексту.

За визначенням українського мовознавця та фахівця у галузі перекладу В. Коптілова, перекладацькі трансформації – це комплекс різноманітних перетворень, які застосовують для досягнення перекладацької еквівалентності, незважаючи на наявність розбіжностей у формальних та семантичних системах мов оригіналу та перекладу. [24]

В. Коптілов виокремлює чотири основні типи перекладацьких трансформацій, а саме перестановку, заміну, додавання та опущення. Він також зазначає, що в практичній діяльності ці типи часто застосовуються комплексно, взаємодіючи між собою [24].

Перестановка як вид трансформації передбачає зміну розташування мовних елементів у тексті перекладу порівняно з оригіналом. Найпоширенішим випадком використання цієї трансформації є зміна порядку слів у реченні, що часто трапляється у процесі перекладу з англійської мови на українську. Такі випадки зумовлені відмінностями у синтаксичній структурі цих двох мов [24]. От наприклад

речення з курсу “Digital Media and Marketing Principles/Цифрові медіа та основи маркетингу”, розміщених на платформах Coursera і Prometheus:

- *Digital marketers today should ask, why do I need to conduct an email marketing campaign or develop a social media presence **to begin with**?* [78]

Насамперед, цифровим маркетологам слід запитати, навіщо взагалі слід проводити ту кампанію чи розвивати їхні соціальні мережі? [48]

Найбільш поширеною трансформацією у використанні серед перекладачів є заміна, оскільки вона має досить різноманітні форми. Її види розподіляють на:

1. Граматичні заміни:

- a. заміна форми слова

Now let's give it a try. [78] – *Спробуймо.* [48]

Ціла фраза була відтворена за допомогою одного слова.

- b. заміна частини мови

*The number is **shocking**, right?* [78] – *Показники **вражають**, так?* [48]

Слово *shocking*, яке є прикметником перетворилося на дієслово *вражають*.

*To become a creative and strategic digital marketer, you need to know more than how **to perform** specific marketing tasks, using a specific tool on a specific digital platform.* [78] – *Щоб стати професіональним цифровим маркетологом, слід знати більше, аніж **особливості** конкретних маркетингових завдань, інструментів на певній цифровій платформі.* [48]

У цьому прикладі навпаки, дієслово *to perform* замінили іменником *особливості*.

- c. заміна членів речення.

*If I say something but the intended audience didn't hear it or they didn't interpret the way that I intended them to hear it, does it make an **impact**?* [78] – *Якщо я розповідаю щось, але цільова аудиторія цього не чує*

або сприймає це не так, як мені потрібно, чи є тут якийсь **вплив**? [48]

У реченні англійською мовою *impact* виконує роль додатка, водночас у перекладі українською *вплив* є підметом.

2. Синтаксичні заміни:

- a. трансформації простого речення у складне/складного речення у просте

Imagine that you're an amateur sculptor and you decided to set up a stand at a local flea market to sell your work. [78] – Уявіть, що ви скульптор-аматор. Ви вирішили встановити стенд на місцевій барахолці, щоб продавати свої роботи. [48]

- b. зміна типу синтаксичного зв'язку

More and more brands are creating their own in-house agencies and managing their own media outlets. [78] – Багато брендів створюють свої внутрішні агенції, **а також** започатковують власні медіа. [48]

3. Лексичні зміни:

- a. конкретизація значення

*If a tree falls in the forest and no one is there to hear it, does it make a **sound**?* [78] – Якщо в лісі падає дерево, а поряд нікого немає, чи лунає **звук падіння**? [48]

У перекладеній версії слово *sound* конкретизували, зробивши з нього словосполучення *звук падіння*, щоб аудиторії було зрозуміліше про що йде мова.

- b. генералізація значення

*In a specific context of marketing communication, when a business shares products' information, conducts promotions, **pays for advertisements**, or redesigns the brand logo or product packaging, do these activities help their businesses?* [78] – У конкретному контексті маркетингових комунікацій, коли компанія поширює інформацію про продукцію,

проводить акції, **розміщує рекламу**, змінює логотип бренду або пакування продукції, чи сприяють ці дії її бізнесу? [48]

c. антонімічний переклад

*No matter how big the market is in scale, how complex the marketing environment, how many marketing channels and tactics are available to you, or the size of your marketing budget, your objectives and communication strategies **remain the same**.* [78]– Незалежно від того, наскільки великий ринок, наскільки складне маркетингове середовище, скільки маркетингових каналів і тактик вам доступні, чи який розмір бюджету, ваші цілі та комунікаційні стратегії **не змінюються**. [48]

d. компенсація

- 1) *Well, **let's use pricing as an example**.* [78] – **Розглянемо** на прикладі ціноутворення. [48]
- 2) *By looking at TV advertising at this fundamental level, companies can **look beyond** the commonly accepted matrix of TV audience participation such as ratings and product sales.* [78] – З перегляду ТБ-реклами, на цьому базовому рівні, компанії можуть **вийти за рамки** загальноприйнятої матриці участі телевізійної аудиторії, як рейтинги та продажі продукції. [48]
- 3) *If your brand or product is not there when the consumer needs **it**, you have messed up.* [80] – Якщо споживач не отримує **бажане** від бренду чи продукту – все зіпсовано. У цьому реченні кореферент *it* до слів *brand* та *product* втрачає власні властивості й перетворюється у слово **бажане** за допомогою компенсації. [24, 47]

Наступний тип трансформації, додавання, застосовують у ситуаціях, коли виникає потреба в експлікації (тобто, поясненні) імпліцитної інформації оригіналу

чи для адаптації синтаксичної структури тексту, аби аудиторія могла краще сприйняти його [24]. Розглянемо приклад:

*According to recent data provided by Nielsen, a company that has **tracked media** audience around the world since 1923, American adults now spend nearly 12 hours per day listening to, watching, reading, or generally interacting with various media content.* [78]

*Згідно з дослідження Nielsen, що **відстежує динаміку медіааудиторії** по всьому світу ще з 1923 року, повнолітні американці щодня проводять близько 12 годин за різними видами взаємодії з медіаконтентом, як от перегляд або читання.* [48]

Задля покращення розуміння деталей, що саме відстежує компанія Nielsen, у речення було додано слово *динаміку*, що гармонічно доповнює його та допомагає краще уявити контекст матеріалу.

Трансформація опущення є протилежною додаванню. Цей прийом характеризується вилученням надлишкових або ж нерелевантних для цільового тексту елементів [24]. Як-от у перекладі речення:

- ***You must understand the underlying assumptions, principles and processes of marketing communication in the marketplace** powered by digital technologies.* [78]

***Потрібно** розуміти основні передумови, принципи та процеси маркетингових комунікацій **ринку**, рушієм якого є цифрові технології.* [48]

Розглянемо ще одне опущення на прикладі кореферентних пар:

- *The **business** was listed in the phone directory, but never needed to pay for any other advertisement, and **it** still did very well.*[80]

***Бізнес** занесли до телефонного довідника, іншої реклами не було, а **справи** все одно йшли досить добре.* [47]

У наведеному реченні відображається кореферентна пара *business = it*, однак під час перекладу шляхом опущення, а також компенсації, кореферентний зв'язок зникає через відсутність відповідника слову *it*, яке заміняє іменник *справи*.

У перекладеному реченні були вилучені слова *You* та *in the* з метою скорочення довжини речення (оскільки цей переклад здійснений для озвучення відеоматеріалу, де важливим є збереження однакової довжини речень) та кращого лаконічного утворення конструкції українською мовою.

Як уже було сказано, під час перекладу, трансформації зазвичай поєднують між собою, наприклад перестановку із заміною, синтаксичну трансформацію із додаванням, опущення разом із лексичною заміною тощо. Завдяки такій взаємодії перекладачі досягають адекватності перекладу, а також зберігають комунікативний ефект оригінального повідомлення. [24]

Варто також описати ще один спосіб перекладу, а саме транскодування, що визначається передачею звукової чи графічної форми слова вихідної мови засобами абетки мови перекладу. У сучасній науці виокремлюють чотири види транскодування:

1. транскрибування – передача звукової форми слова вихідної мови літерами мови перекладу;
2. транслітерування – слово вихідної мови передається літерами;
3. змішане транскодування – поєднання двох видів, транскрибування з елементами транслітерування;
4. адаптивне транскодування – адаптація форми слова вихідної мови до фонетичної та граматичної структури мови перекладу. [8]

Транскодування особливо важливе під час перекладу неологізмів, тобто коли в культурі та науці мови перекладу ще відсутнє відповідне поняття та еквівалент. Транскодовані терміни, що вже закріпилися в мові, можуть подаватися у словниках без додаткового описового перекладу. Слід зазначити, що такий спосіб перекладу ефективний під час утворення однозначних термінів, адже транскодоване слово зазвичай має лише одне значення. Крім того, транскодування ще застосовується у роботі з термінами, що складаються з терміноелементів, які мають латинське чи давньогрецьке походження. [8]

Ще один вид перекладацьких трансформацій, який виокремлюють в лінгвістиці, є калькування. Це прийом перекладу нових слів і термінів за допомогою

буквального перекладу, тобто перекладом слова вихідної мови обирають перший за порядком відповідник словника. Такий тип трансформації використовують під час перекладу складних термінів (як до всього слова, так і до його окремих частин). Ефективність калькування проявляється у перекладі складних термінів, які утворюються з допомогою поширених споріднених слів. Однак його застосування можливе лише за умови збереження норм вживання та сполучуваності слів у мові перекладу. [8]

Схожою на калькування є перекладацька трансформація вибору варіативного відповідника. Вона полягає у підборі певного значення зі словника, яке найбільше відповідає до поданого контексту. [28] Чудово продемонстровано використання цієї трансформації у перекладі цього фрагмента речення:

- ... *being an inspiration does not mean that her job is over* – ... *бути взірцем не означає, що її робота закінчена* ... (переклад мій. – Є. В.) [53]

Перекладено слово *взірець* не є безпосереднім еквівалентом терміна *an inspiration*, однак також наявне у певних словниках як відповідник.

Транскодування, вибір варіативного відповідника та калькування також нечасто використовуються ізольовано, так само як інші види перекладацьких трансформацій. У процесі перекладу їх часто комбінують з іншими типами, аби максимально забезпечити адекватність та точність перекладу.

Специфіка перекладу різних жанрів та стилів текстів відрізняється між собою та характеризується низкою особливостей, зумовлених їхньою функціональною спрямованістю, побудовою структури та прагматичним потенціалом. Робота з науковими текстами не є виключенням і також вирізняється від інших специфічними лінгвальними та екстралінгвальними характеристиками.

Лінгвальні (їх ще називають мовними) особливості стосуються влаштування мови зсередини, а саме її правил та механізмів функціонування. А от екстралінгвальні фактори (або ж зовнішні) пов'язані з використанням мови у спілкуванні. Маються на увазі способи людини висловити свою думку, мета й ефект цього висловлення, а також методи забезпечення правильного розуміння сказаного. [5]

Перш за все слід виокремити визначення наукового стилю. Згідно твердженням С. Литвинської, це поняття позначає функціональний різновид літературної мови, який використовують задля забезпечення пізнавально-інформативної мети в галузі науки та освіти. Відштовхуючись від цього, вона зазначає, що: “Науковий текст (від латинського *textum* – тканина, сплетіння) – це спосіб подачі наукової інформації, результат наукового дослідження, що має чітку логічну структуру та орієнтований на професіонала”. [27]

Специфіку, а також функціональне призначення наукових текстів визначають фундаментальні екстралінгвальні чинники. Українські дослідниці З. Мацюк та Н. Станкевич у своїх роботах здійснили ґрунтовний аналіз цих чинників і як висновок виділили кілька ключових аспектів:

1. Об’єктивність викладу (принципово об’єктивне ставлення до предмета думки). Цей чинник є найважливішим, він уособлює необхідність тексту відображати об’єктивну дійсність без суб’єктивних упереджень його автора. Важливий елемент об’єктивності – обов’язкове посилання на джерела інформації та авторів цитованих фактів. Наукові тексти завжди зосереджуються на предметі дослідження та його змістовному наповненні.
2. Сміслова точність та ясність викладу. Ці якості проявляються на різних етапах створення та сприйняття наукового тексту й забезпечують правильне та однозначне тлумачення фактів та явищ, а також зв’язків між ними. Зазначається, що точність стосується процесу та результату творення тексту, а ясність, зі свого боку, характеризує його сприйняття читачем. Ясність викладу допомагає надати доступ до тексту читачам, які не мають спеціальних знань з тематики наукового тексту.
3. Лаконічність та стислість викладу наукової мови. Характеризуються уникненням надмірних повторів та зайвої деталізації. Кожен елемент наукового тексту має бути функціонально виправданим та спрямованим на ефективне донесення основної думки до реципієнта повідомлення. [23]

Науковиця О. Семенов також зробила значний внесок у дослідження екстралінгвальних чинників наукових текстів. До зазначеного вище переліку вона додає ще одну важливу ознаку – інформативну насиченість. Це поняття охоплює ступінь смислової та змістової новизни наукового тексту, що проявляється завдяки авторській концепції та системі авторських оцінок. [23]

Усі описані чинники взаємопов'язані між собою та виконують основну мету наукових текстів, а саме повідомляють про результати досліджень, забезпечують доведення теорій і класифікацій та виокремлення дефініцій і систематизують інформацію. Вони формують цілісну систему вимог до наукового стилю, водночас забезпечуючи його ефективність та відповідність академічним стандартам.

Німецька мовознавиця та перекладачка К. Райс стверджувала, що вибір стратегії перекладу наукового тексту орієнтований на відтворення авторської моделі знань, а реалізація обраної стратегії залежить від низки об'єктивних та суб'єктивних факторів. Об'єктивними вважаються тип тексту, тип комунікації, а також тип пізнання. З іншого боку, суб'єктивні фактори охоплюють професійну компетентність перекладачів, їхню здатність інтерпретувати вихідний текст та оформлювати отримані спеціальні знання згідно норм мови перекладу. [38]

Крім того, слід пам'ятати про важливість урахування в науковому тексті таких елементів як адресант, адресат, специфіка їхньої взаємодії, характер повідомлення тощо. Лише за умови комплексної роботи з цими чинниками перекладач здатен забезпечити адекватну трансляцію наукової інформації.

Н. Іваницька у своїй статті говорить, що для правильного перекладу наукового тексту перекладач має глибоко розуміти зазначену вище інформацію. Згідно цьому процес перекладу можна розглянути крізь призму наукової комунікації, яка є поетапною і містить інтраперсональну (“Я” – “Я”) та інтерперсональну (“Я” – “ВІН/ВОНА”) комунікації. [7]

Перший етап інтраперсональної комунікації являє собою самостійне осмислення та інтерпретацію наукових знань, викладених в тексті оригіналу. Через аналіз мовних та когнітивних одиниць перекладач формує цілісну модель авторського знання на основі логічних зв'язків у тексті. [7]

Під час етапу інтерперсональної комунікації перекладачі транслюють осмислені ними спеціальні знання засобами мови перекладу. Таким чином відбувається поступове переміщення перекладача з позиції опосередкованого комуніканта в позицію прямого учасника наукової комунікації. [7]

Згідно мовознавиці Н. Іваницькій, сприйняття оригіналу та створення тексту перекладу – це два різнорідні розумові процеси. Згортання тексту оригіналу лежить в основі його розуміння, а розгортання смислу виявлених та осмислених наукових понять допомагає забезпечити створення адекватного перекладу. Глибина розуміння вихідного смислу є фундаментальною для об'єктивації наукового знання в іншому мовному середовищі. [7]

Слід пам'ятати, що переклад наукового тексту, окрім лінгвістичної компетентності, вимагає від фахівця здатність інтерпретувати концептуальну структуру оригіналу та відтворювати її до норм цільової мови. Лише комплексне розуміння забезпечить ефективну трансляцію наукової інформації під часу міжмовної комунікації.

Згідно науковим дослідженням К. Райс та Дж. Ферса, під час перекладу наукових текстів фахівець виконує складну когнітивну діяльність, що охоплює два ключові аспекти: адаптацію та соціалізацію. Вони є визначними для створення якісного перекладу, що відповідає усім науковим стандартам та очікуванням цільової аудиторії. [38]

Адаптація передбачає глибинний аналіз та виявлення логічної структури оригінального тексту, що дозволяє перекладачеві сформулювати цілісне розуміння концепції, яку закладав автор. У контексті наукового перекладу цей процес вимагає від перекладача дотримуватися резистивної стратегії, тобто концептуального підпорядкування авторській думці та логіці. [7]

Зі свого боку, соціалізація спрямована створити ефективний текст перекладу. Такий текст повинен не лише точно передавати наукові факти, що були створені в іншомовному середовищі, але й бути зрозумілими для цільової аудиторії. Особлива увага також має приділятися адекватній об'єктивації наукових концепцій у новому мовному контексті. [7]

Успішна реалізація двох аспектів разом, як адаптації, так і соціалізації, забезпечує укладання перекладу, що буде зрозуміло передавати авторську концепцію читачам. Це особливо важливо в контексті роботи з науковими текстами, де точність передачі інформації та збереження зв'язків є критично важливими.

У статті Н. Іваницької також згадуються два важливі механізми перекладу: асиміляція та акомодация. Перший аспект співвідноситься з процесом схематизації знань, тобто встановленням логічних відношень, які не залежать від конкретної мови перекладу та є універсальними. Натомість акомодация пов'язана з індивідуалізацією наукових знань, що проявляється в авторських метафорах та індивідуальному стилі викладу матеріалу. [7]

Для ефективності реалізації стратегії перекладу наукового тексту, який має за основу концептуалізацію, слід користуватися методикою “опори” на базові слова, експлікативи та асоціативи. Ці елементи відображають основні компоненти авторської моделі знань. Правильна ідентифікація таких одиниць в оригінальному тексті та коректне встановлення логічних зв'язків між ними створюють базу для розуміння авторської концепції та її точного відтворення у перекладі. [7]

У сучасному перекладознавстві науковці виділяють два підходи до перекладу з погляду лінгвокогнітології: прототипну та адаптивну стратегії. Прототипна стратегія реалізується виявленням та перекладом найбільш упізнаваних елементів тексту, до яких належать:

1. типові логіко-семантичні структури речень;
2. загальновідомі терміни та супутня лексика;
3. стандартні граматичні конструкції. [7]

Адаптивну стратегію використовують у складніших випадках, зокрема коли прототипного підходу недостатньо. Ця стратегія важлива у роботі з текстами, що містять:

1. складні термінологічні групи;
2. нетипові синтаксичні конструкції;
3. приховані логічні зв'язки. [7]

Н. Іваницька виявила, що адаптація наукових текстів відбувається або шляхом «спрощення», за якого перекладач працює з відновленим, тобто реструктурованим текстом, або шляхом «пристосування», що може охоплювати описовий переклад складних термінологічних сполук. [7]

Можна зробити висновок, що переклад наукових текстів є складним когнітивним процесом, у якому перекладач повинен здійснювати комплексний підхід, а також розуміти як лінгвальні, так й екстралінгвальні особливості. Задля успішного перекладу слід дотримуватися таких ключових аспектів як об'єктивність, точність та логічність викладу, а також відтворювати текст інформативно насиченим відповідно до його оригіналу. Перекладачу необхідно враховувати специфіку наукової комунікації та вміло застосовувати механізми асиміляції та акомодатії для адекватного відтворення наукових знань.

Також слід пам'ятати про правильний вибір відповідних стратегій перекладу, залежно від складності матеріалу та перекладацьких завдань, і про вміння працювати з термінологією, логічними структурами та концептуальними моделями, що є закладеними в оригінальному тексті. Лише завдяки забезпеченню усіх цих аспектів та доцільного використання перекладацьких трансформацій і стратегій можливе створення якісного перекладу, який точно відтворює наукову інформацію та відповідаю очікування цільової аудиторії.

2.2 Типові помилки та труднощі наукового перекладу

Попри чітке розуміння дотримання та забезпечення усіх необхідних аспектів, зазначених у попередньому пункті роботи, навіть досвідчені перекладачі можуть припускатися певних помилок під час роботи з перекладом.

Враховуючи складність перекладацької діяльності, особливо в роботі з науковою сферою, важливо розуміти які типи помилок можуть виникати у процесі та як їх уникати. Розглянемо різні типи помилок перекладу, які виокремлюють у своїх працях українські дослідниці.

Науковиця В. Яблочнікова описала такі види помилок перекладачів:

1. Грубе викривлення змісту

Найсерйознішими в категорії є помилки, що призводять до викривлення змісту оригіналу. Вони особливо небезпечні в наукових, зокрема медичних, текстах, адже можуть спричинити серйозні наслідки під час практичного застосування перекладеного матеріалу. Такий тип помилок здебільшого виникає через неправильне розуміння перекладачем контексту чи спеціальної термінології. Нижче наведено приклад з матеріалу дослідження, у якому переклад дещо спотворює уявлення.

- *The business was listed in the phone directory, **but never needed to pay for any other advertisement**, and it still did very well. [80]*

*Бізнес занесли до телефонного довідника, **іншої реклами не було**, а справи все одно йшли досить добре. [47]*

В оригінальному реченні виділена фраза *but never needed to pay for any other advertisement* повідомляє, що власники бізнесу свідомо не купували рекламу, оскільки для цього не було потреби. Переклад *іншої реклами не було* може створити хибні уявлення щодо описаних подій (наприклад, може виникнути враження, що бізнес не мав можливості оплатити рекламу).

2. Неточність у передачі сенсу без повного його викривлення

Через наявність таких помилок виникає часткова зміна змісту тексту. Тобто, у перекладі описується та сама ситуація, що була в оригіналі, однак її деталі чи елементи перекладені неточно. Такі помилки виникають через відсутність розуміння термінів в оригіналі чи неправильний підбір еквівалентів до поняття. Прикладом цього типу помилок може бути цей кореферентний рядок:

- *Television = **broadcast television networks** = cable television = 24-hour cable TV = TV [79]*

*Телебачення = **телевізійні мережі** = кабельне телебачення = цілодобове кабельне ТБ = ТБ [46]*

Під час перекладу виділеного кореферента *broadcast television networks* була застосована трансформація опущення (з метою збереження однакової довжини

репліки для аудіовізуального перекладу), результатом чого стало словосполучення *телевізійні мережі*, а не *ефірні телевізійні мережі* (що технічно відрізняється від оригіналу). У контексті поданого матеріалу така різниця значно не впливає на зміст, проте все одно не передає правильне значення.

3. Стилістичні відхилення

Цей тип помилок не спотворює загальний зміст оригінального тексту, але може значно знизити якість перекладу. Такі помилки охоплюють невідповідне використання професійного жаргону, перенасиченість запозичень чи навпаки спроби перекласти усталені поняття (як-от, латинські медичні чи юридичні терміни).

Для кращого розуміння розглянемо стилістичне відхилення на прикладі аналізованого кореферента *цифровий маркетинг*, який англійською мовою звучить як *digital marketing*. У різних матеріалах українською мовою зустрічаються відповідники цього терміна як *диджитал маркетинг* чи *digital-маркетинг*. Попри те, що такі переклади досить часто вживаються у мовленні, їхнє надмірне використання може перенасичити текст запозиченнями та знизити зрозумілість сенсу головного повідомлення.

4. Порушення норм мови перекладу

Недостатнє володіння мовою перекладу хоч і не впливає на еквівалентність роботи, понижує якість опрацьованого матеріалу фахівцем та погіршує сприйняття змісту тексту реципієнтами повідомлення. Причинами виникнення таких помилок є низький рівень грамотності та загальномовної культури перекладача. [30]

Розглянемо вже згаданий раніше кореферентний рядок:

- *The next 30 years saw the growth of **cable television**, 24-hour **cable TV** provided marketers, a few more channels to disseminate marketing information.* [79]

*Подальші тридцять років розвивалося **кабельне телебачення**, цілодобове **кабельне ТБ** надало ще кілька каналів для розповсюдження інформації.* [46]

Оскільки приклад взято безпосередньо з відеоматеріалу, повторне вживання виділених кореферентів не є помилкою, адже переклад підлаштовувався під синхронізацію губ (ліпсінк). Однак таке нагромадження є тавтологією, яка

перевантажує текст. Крім того, це порушує не лише характерні українській мові правила, а й одну з головних умов наукових текстів – лаконічність та стислість.

Також, у текстах некомпетентних перекладачів часто зустрічаються росіянізми, як-от замість *ТБ* вживається аббревіатура *ТВ*, що вказує на порушення норм мови перекладу.

В. Лобанова у своєму дослідженні розподіляє труднощі під час перекладу на дві групи: об'єктивні та суб'єктивні.

Об'єктивні проблеми під час перекладу можуть бути спричинені:

- 1) термінологічною насиченістю – наявністю у тексті великої кількості термінів (незнання та неправильний підбір еквівалентів до них значно спотворює текст);
- 2) контамінацією термінології – поєднанням термінів різних галузей знань чи наукових сфер (схожа проблематика як і в термінологічній насиченості; такі терміни можуть мати кілька значень і вживатися у різних контекстах по-різному, що ускладнює процес перекладу);
- 3) контамінацією мов – змішуванням елементів різних мов у одному тексті (спричинено наявністю запозичень та іншомовних слів, що погіршує розуміння фахівцем перекладу контексту);
- 4) наявністю ідіом і стилістичних фігур (досить часто в ідіом відсутній дослівний та еквівалентний переклад; пропуск цих аспектів може значно вплинути на зміст тексту);
- 5) конверсією – функціонуванням слова в різних частинах мови в одній і тій самій формі (викликає труднощі у визначенні значення контексту);
- 6) фальшивими друзями перекладача – словами, наявними в різних мовах, що є схожими за звучанням та написанням, але мають різне значення (може призвести до неправильного перекладу та викривлення змісту). [16]

Суб'єктивні труднощі перекладачів виникають через:

- 1) пунктуаційне оформлення;
- 2) інтерференцію мов;

- 3) милозвучність української мови;
- 4) наявність граматичних невідповідностей. [16]

Цей вид труднощів пов'язаний з індивідуальними особливостями фахівців та їхньою мовною компетенцією, що також зазначалося В. Яблочніковою.

Задля уникнення помилок та полегшення роботи з перекладом різноманітних матеріалів, особливо наукових текстів, рекомендується постійно вдосконалювати знання різних галузей, розширювати обізнаність у термінології, консультиватися з фахівцями різних галузей, пов'язаних з матеріалом роботи та ретельно здійснювати перевірку власного перекладу. Слід пам'ятати про існування таких проблем та складнощів і завжди ретельно працювати з поданим матеріалом.

2.3 Засоби збереження кореферентності в мові перекладу

Як було вже сказано раніше, переклад – це досить складний процес, під час якого може виникати низка труднощів та проблем, пов'язаних з різними факторами. Для уникнення складних ситуацій перекладачам варто досконало розумітися на основах функціонування мови. Це також стосується кореферентності, що, як уже було сказано, є запорукою створення когерентного тексту. Неправильне відтворення кореферентів може спричинити порушення логічної структури тексту, саме тому розуміння способів її забезпечення є необхідною складовою компетенції професійних перекладачів.

Згідно раніше зазначеному твердженню, під час дослідження будь-якого мовного феномена слід розуміти його лінгвальні та екстралінгвальні характеристики, оскільки під час використання мови ми зважаємо не лише на граматичні структури побудови речень, але й на те, як найкраще досягти порозуміння у конкретній ситуації. Тобто, мова має чіткі правила використання – мовні норми – і стратегію та ціль – комунікативні наміри.

У своїй дисертації Н. Гуїванюк описала як у випадку з кореферентністю розподіляються ці характеристики. Позамовні (екстралінгвальні) особливості охоплюють комунікативно-прагматичні інтенції мовця та потреби в адекватному

розумінні повідомлення адресатом. Лінгвальні фактори формально-семантичних співвідношень між кореферентними висловленнями вона класифікувала на ті, що пов'язані з:

1. Еволюцією та різноманітністю мовних засобів. Цей фактор відображає динамічний характер взаємодії традиційних форм, які лишилися збереженими у мові, та нових, що безперервно з'являються. Аспект вирізняється діахронічним розвитком лексико-семантичної системи, що охоплює процеси архаїзації, неологізації та семантичної трансформації мовних одиниць. Наприклад, *In English, the word media is a plural form of the word **medium**, which has several meanings.* [82] – *В англійській, слово “media” – форма множини слова **медіум**, яке має кілька значень.* [44] У реченні зазначається, що відбувся процес архаїзації слова **medium** як носія одного значення, у результаті чого цей термін почав позначати різні явища і набув нових кореферентних властивостей.
2. Різними способами номінацій, зокрема прямономінативними (забезпечують первинну референцію), непрямономінативними (реалізують вторинну референцію), фразеологічними (базуються на усталених сполученнях), екзоцентричними (позначають перенесення ознак одного об'єкта на інший) тощо. Як-от у фразі *“Today, many American politicians often use **media** to refer to **news organizations** and **journalists** in blanket attacks.”* [82] – *“Політики Америки використовують цей термін для позначення **агенцій новин та журналістів** під час огульної критики.”* [44] виділений термін *media* вживається як у прямономінативному значенні, позначаючи *news organizations*, так і в непрямономінативному, посилаючись на *journalists*. Цікаво зазначити, що під час перекладу аналізованого кореферентного рядка *media = news organizations = journalists* було утворено новий кореферент *цей термін*, розширивши кількість одиниць на позначення цього явища. У цьому випадку, кореферентна одиниця *цей термін* є непрямономінативною номінацією.

3. Застосуванням експліцитних (явних) та імпліцитних (прихованих) засобів вираження референтних значень. Експліцитні засоби відтворюють безпосереднє вираження референтних значень, а імпліцитні – приховані смисли через підтекст, конотації та пресупозиції. Речення “*Media is not only a communication medium for storing and transmitting information.*” [82] – “*Медіа – це не лише засіб комунікації для зберігання та передачі інформації.*” [44] відображає експліцитні функції медіа як засобу комунікації та натякає на наявність інших імпліцитних особливостей (*Media is **not only** a communication medium*).
4. Спорідненістю різних частин мов (зазвичай непохідних, первинних і похідних від тих самих основ, що вживаються у спільній синтаксичній позиції). Приклад: *A person can read a news article in a newspaper, on a mobile phone, or on a computer.* [82] – *Люди можуть читати новини в газеті, на мобільному телефоні чи на комп'ютері.* [44] У поданому реченні виділені терміни є кореферентами до терміну *медіа-канали* і споріднені функцією передачі інформації.
5. Прагматичним аспектом висловлювання. Поєднання диктумних і модусних значень ускладнює семантичну структуру висловлень, де об'єктивний зміст поєднується із суб'єктивною модальністю. Прикладом може бути таке речення: *Believe it or not the basic principles behind the marketing funnel was articulated more than a century ago.* [81] – *Вірте чи ні, але основи маркетингової воронки були сформульовані більше століття тому.* [45] Диктумне значення у цьому висловленні зображено історичним фактом про маркетингову воронку та її вплив. Модусне значення підкреслене суб'єктивною фразою *Believe it or not*, яка передає емоційну оцінку події, що збережено у перекладі українською мовою за допомогою фрази *Вірте чи ні*.
6. Різноманітністю ритміко-інтонаційних та архітектонічних особливостей структури окремих висловлень і дискурсу: *Let's now think about the difference between traditional and digital media in terms of its content creators for a moment.* [82] – *Тепер поміркуємо про різницю між традиційними та цифровими медіа*

з точки зору авторів їхнього вмісту. [44] Архітектонічна структура поданої фрази забезпечує перехід між темами, про які розповідається у відеоматеріалі.

7. Насиченістю лексичних та синтаксичних засобів зв'язку між певними номінаціями ситуацій, як у реченні “*The AIDA model indicates that every purchase involves Awareness, Interest, Desire and Action.*” [81] – “*Модель AIDA свідчить, що кожна купівля включає в себе Обізнаність, Інтерес, Бажання та Дію.*” [45].
8. Потенційною здатністю синтаксичної одиниці до структурного чи семантичного ускладнення. Цей аспект відображається у цьому реченні: *In contrast, digital mediums such as a web page can display multimedia content in audio, video, and interactive games.* [82] – *Водночас, цифрові носії, як вебсторінки, можуть відображати мультимедійний контент у вигляді аудіо, відео та інтерактивних ігор.* [44] Тут проілюстрована можливість семантичного ускладнення терміну *digital mediums*.
9. Потенційною здатністю до варіювання експонентів (тобто, частин) смислів у референційній структурі висловлення. Варіювання експонентів значення *media* (від узагальнення як каналів комунікації до конкретних форматів прикладів) відображено в цьому прикладі: *In the context of marketing and advertising, we often think of media as any communication channel, including print, broadcast and digital media, as well as outdoor billboards.* [82] – *У контексті маркетингу та реклами, медіа часто сприймається як будь-який канал комунікації, зокрема друковані, ефірні та цифрові медіа, а також білборди.* [44]
10. Ізофункціональністю мовних одиниць (це стосується слова і словоформи, синтаксеми та речення, простого і складного речень, окремих висловлень і дискурсу). Прикладом можуть слугувати оригінал та переклад цього речення: *The original AIDA funnel has been criticized for not including post purchase behavior and customer relations.* [81] – *Воронку AIDA критикували через відсутність врахування поведінки після купівлі та відносин з клієнтами.* [45]

У двох варіантах речення зберігається однакова комунікативна мета, однак вона виражена різними засобами. [5]

За твердженнями науковиці Н. Гуйванюк, явище кореферентності засноване на особливій природі мовних засобів – їхній потенційній (інша назва – віртуальній) семантиці. Це означає, що кожен мовний засіб може по-різному реалізовуватися залежно від актів висловлення, утворюючи різні варіанти значення. [5]

Розглядаючи теорію кореферентності, Н. Гуйванюк насамперед спрямовує фокус на два аспекти значення мовних одиниць:

- віртуальний (можливий/потенційний) – те, що було закладено в мовній системі як можливість;
- актуалізований (конкретний) – те, що фактично реалізовується у процесі мовлення. [5]

Під час дослідження синтаксичних конструкцій та їхніх співвіднесень, тобто кореферентних зв'язків, з'являється необхідність визначити яке саме з цих двох значень є основним. Протягом аналізу слід враховувати їхній комунікативно-референційний смисл. Цей термін позначає змістовне наповнення висловлення, що формується з різних смислових компонентів, виражених явно (з *розгорнутих*) та приховано (зі *згорнутих*). [5]

Згідно висновкам наукової роботи дослідниці, смисл у висловленні може передаватися різними способами, а саме:

1. через явне словесне вираження – *Today's consumers armed with smart and mobile devices and connected to a wealth of information and knowledge 24/7, are spontaneous and expect a seamless marketing experience with immediate feedback.* [80] – *Нині споживачі, озброєні смартфонами і підключені до безмежного потоку інформації двадцять чотири на сім, схильні до спонтанності та очікують бездоганний досвід маркетингу з миттєвим зворотним зв'язком.* [47] (У реченні явно названо суб'єкт *consumers/споживачі*, його характеристики *armed with smart and mobile devices/озброєні смартфонами*, стан *are spontaneous/ схильні до*

спонтанності та очікування *expect a seamless marketing experience/ очікують бездоганний досвід маркетингу*);

2. за допомогою службових слів – *The business was listed in the phone directory, **but** never needed to pay for any other advertisement, **and** it still did very well.* [80] – *Бізнес занесли до телефонного довідника, іншої реклами не було, **a** справи все одно йшли досить добре.* [47];
3. через «нульовий знак» чи «синтаксичний нуль», у контексті якого значення стає зрозумілим з контексту, особливої побудови речення, інтонації або ж певному порядку слів. – *What does this strategy remind you of? **A good friend, a personal shopper, or a trusted tour guide.*** [80] – *Кого вам нагадує ця стратегія? **Приятеля, особистого консультанта чи надійного гіда?*** [47] (У другому реченні не вказано суб'єкт, однак зрозуміло, що це порівняння, створене відповідно до першого запитання.) [5]

Зазвичай комунікативно-референційний смисл спостерігається репрезентованим за допомогою простих речень, які поділяються на семантично елементарні та семантично неелементарні. Ці обидва типи можуть виражати пропозитивну семантику, тобто передавати певну ситуацію з усіма її учасниками та обставинами. [5]

Семантично елементарним простим речення є такий приклад: *Personalized marketing is not a new idea.* [80] – *Персоналізований маркетинг – не новинка.* [47] Тут відсутні додаткові учасники чи обставини, речення розповідає про одну ситуацію. А от семантично неелементарне просте речення виглядає таким чином: *These strategies, which we will expend in later lessons, allow brands and businesses to reach individual consumers at any moment, at same large scale that only a few mass media outlets could offer just the decades ago.* [80] – *Ці стратегії, які ми пізніше розглянемо, дозволяють брендам і компаніям охопити окремих споживачів будь-якої миті, в тому масштабі, який ще нещодавно могли запропонувати лише деякі ЗМІ.* [47] У цьому реченні передається комплексна ситуація, де відображені дія, її масштаби та часові порівняння.

Дослідження показують, що в основі кореферентних відношень лежить явище структурно-семантичної асиметрії мови. Якщо простіше, це певний випадок, у якому одне й те саме значення може виражатися різними мовними засобами. [5]

Н. Гуйванюк вказує, що основні критерії кореферентних співвідношень – це омосемічність та спільність ономасіологічної функції (себто, однаковий спосіб номінації явища/ситуації). Вона зазначає, що: “Кореферентні висловлення чи їх компоненти встановлюються в результаті того, що виявляються малодиференційованими варіантами ...”. У цій тезі малодиференційованими позначають способи вираження думки, що мають незначні відмінності і в певних контекстах (або ж постійно) сприймаються рівнозначними. Різні способи вираження одного й того самого змісту робить передачу інформації надійною та забезпечує бездоганне функціонування мовної системи. [5]

Отже, підґрунтям способів забезпечення кореферентності є комплексна система екстралінгвальних та лінгвальних факторів, яка забезпечує утворення зв'язності тексту та відображає одну з основних властивостей мови, а саме її здатність передавати той самий зміст різноманітними шляхами. Така варіативність є головним механізмом гаранту надійності та ефективності процесу передачі повідомлення.

Явище кореферентності функціонує не лише задля опису паралельних засобів вираження, а й щоб розкривати основні механізми функціонування мови як комунікативної системи.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

У другому розділі дисертаційної роботи проведено комплексний аналіз особливостей перекладу наукових текстів, виокремлено типи помилок та труднощів, які виникають під час роботи з перекладом, а також розглянуто способи забезпечення явища кореферентності. З'ясовані твердження не лише систематизують наявні підходи вирішення перекладацьких складнощів, але й сприяють покращенню загальному розумінню функціонування перекладу та підвищенню якості роботи фахівців.

Під час дослідження практичного аспекту роботи було з'ясовано, що термін «переклад» позначає багатоаспектний процес міжмовної та міжкультурної комунікації, що забезпечує відтворення тексту оригіналу засобами іншої мови зі збереженням єдності змісту та форми, який можна здійснювати у різних видах, і водночас є складним процесом культурного посередництва, під час якого здійснюються перетворення задля створення ефективної комунікації між різними мовними та культурними спільнотами.

У процесі були виокремлені відмінні характеристики англійської та української мов, які мають безпосередній вплив на переклад. Відповідно були визначені важливі принципи роботи, які мають дотримуватися фахівці, щоб досягнути високоякісних результатів. Тому, важливими є досконале володіння мовами оригіналу та перекладу, уникнення дослівного перекладу, розуміння змісту й стилю матеріалу та намірів автора, а також вміння досконало їх передавати.

У розділі визначені головні якості перекладу, а саме адекватність, себто відповідність вимогам та умовам конкретного акту міжмовної комунікації, та еквівалентність, що позначає лінгвістичну близькість перекладу до оригіналу. Було детально описано їхні особливості, відмінності та схожі аспекти. Разом з цим були зазначені такі види перекладу як точний, буквальний та вільний.

З'ясовано, що зазвичай якісний переклад характеризується наявністю різних перекладацьких трансформацій, які є комплексом перетворень для досягнення перекладацької еквівалентності. Такі трансформації поділяють на перестановку,

заміну, додавання, опущення, транскодування та калькування. Перекладачі використовують поєднання різних видів трансформацій, що допомагає досягти бажаного результату роботи.

Крім того, завдяки подальшому аналізу були зроблені висновки, що під час перекладу наукових текстів необхідно застосовувати комплексний підхід і дотримуватися об'єктивності, смислової точності, ясності, лаконічності та стислості викладу. Науковці також зазначають, що важливо зважати на специфіку наукової комунікації та правильно використовувати механізми асиміляції та акомодатії.

У процесі роботи були описані проблеми, які погіршують перекладений матеріал. Зокрема це грубе викривлення змісту, неточність у передачі сенсу, стилістичні відхилення та порушення норм мови перекладу. Сформували також аспекти через які у фахівців виникають труднощі під час перекладу. Ускладнюють роботу термінологічна насиченість, контамінація термінології та мов, наявність ідіом і стилістичних фігур, конверсія та фальшиві друзі перекладача.

З метою подолати ці перешкоди слід вдосконалювати загальну компетенцію у різних сферах, збільшувати власний термінологічний словник, здійснювати консультацію з фахівцями інших галузей та завжди перевіряти власний готовий переклад.

Оскільки кожне мовне явище має лінгвальні та екстралінгвальні характеристики, в роботі були сформульовані ці якості кореферентності. До екстралінгвальних належать комунікативно-прагматичні інтенції мовця та потреби в адекватному розумінні повідомлення адресатом, а до лінгвальних еволюція та різноманітність мовних засобів, різні способи номінацій, використання експліцитних та імпліцитних засобів вираження референтних значень, спорідненість різних частин мов, прагматичний аспект, варіативність ритміко-інтонаційних та архітектонічних особливостей структури окремих висловлень і дискурсу, насиченість лексичних та синтаксичних засобів зв'язку між певними номінаціями ситуацій, здатність синтаксичної одиниці до структурного чи

семантичного ускладнення та до варіювання експонентів смислів у референційній структурі висловлення, а також ізофункціональність мовних одиниць.

Було зазначено, що підґрунтям кореферентності є віртуальна семантика, що як результат відображає особливість цього явища по-різному реалізовуватися залежно від актів висловлення, при цьому утворюючи різні варіанти значення слова. Саме тому зміст висловлення можна передавати через явне словесне вираження, службові слова та «нульовий знак». Такі якості вказують на те, що природою кореферентних відношень є структурно-семантична асиметрія мови.

Отже, проведена робота демонструє, що переклад кореферентних зв'язків є складним завданням, що потребує систематичного комплексного підходу та розуміння низки пов'язаних з ним аспектів, а саме природу й особливості процесу перекладу та специфіку сфери, у якій проводиться робота.

РОЗДІЛ 3. ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЗАСОБІВ КОРЕФЕРЕНТНОСТІ

3.1 Аналіз особливостей засобів відтворення кореферентності та їхніх ознаки у наукових текстах

Дослідження специфіки перекладу кореферентних зв'язків у текстах наукового характеру займає важливе місце у сучасній науці, оскільки дозволяє розкрити механізми збереження структурної та змістовної цілісності оригіналу під час його відтворення іншою мовою, зокрема українською. Актуальність цього аналізу зумовлена не лише потребою у вивченні теоретичного аспекту теми, але й практичною необхідністю у розробці ефективних стратегій пошуку шляхів подолання труднощів, детально описаних у другому розділі. Особливого значення також набуває застосування оптимальних стратегій збереження когезії тексту. Саме тому систематичний аналіз засобів утворення кореферентності та їх перекладу дозволяє сформулювати обґрунтовані висновки, які допоможуть фахівцям у подальшій роботі.

Матеріалом цього дослідження слугували наукові тексти різноманітних галузей, зокрема літератури, філології, політології, соціології, психології, історії, інженерії, маркетингу та програмування, що розглядали та описували велику кількість різних тем. Були проаналізовані як друковані роботи, так і відеоматеріали, для яких здійснювався аудіовізуальний переклад.

Аналіз було виконано за висвітленою у першому розділі класифікацією, а саме категоризацією, виокремленою Л. Куриляк та Г. Осіпчук, що розподіляє кореферентні засоби на власні назви, дескрипції, займенникові номінації, синтаксичні конструкції та загальнономінативні одиниці, а також за їхніми структурними та функціональними ознаками.

Було проаналізовано 304 одиниці ілюстративного матеріалу, вони усі утворюють 63 кореферентні ряди. Серед них зустрічалося 33 власні назви (серед яких перейменування новим іменем 7 одиниць, а десемантизованих власних імен –

13), 45 дескрипцій (10 з них – конструкції описового характеру), 17 займенникових номінацій, 32 синтаксичні конструкції та 175 загальнономінативних одиниць. Крім того, спостерігалися 2 випадки відсутності відтворення одиниць.

Під час аналізу були виявлені особливості відтворення кореферентів українською мовою. У деяких випадках для збереження лаконічної структури речення матеріалу кореференти відтворювалися інакшим засобом, аніж це було в оригіналі. Наприклад, у реченні "*First, the message sender, then the message itself, the channel through which **the message** is delivered, the message recipient, and finally, a feedback loop to indicate the reception of the message.*" [78] кореферент *the message* у перекладі відтворюється не через загальнономінативну одиницю, як це зроблено в оригіналі, а за допомогою займенникової номінації *воно* задля уникнення тавтології: "*Перше відправник, потім, власне, повідомлення, канал, через який **воно** передається, отримувач повідомлення і, останнє, цикл зворотного зв'язку, який показує, що повідомлення отримано.*" [48]

Та в деяких ситуаціях під час перекладу з'являлася потреба у конкретизації, щоб не виникало непорозуміння у глядачів перекладеного відеоматеріалу через потенційні смислові неточності, тому займенникову номінацію заміняли загальнономінативною одиницею:

- *They spent more and more time online via digital interfaces in a digitally mediated society.* [78] – *Суспільство частіше проводить час в мережі за допомогою цифрових інтерфейсів.* [48]

Також, іноді засоби дескрипції заміняли загальнономінативними одиницями за допомогою перекладацької трансформації опущення, як-от в цьому уривку речення:

- *... through search engines, **interactive websites**, and social and mobile media platforms.* [78] – *... через пошукові системи, **вебсайти**, соціальні та мобільні медіа-платформи.* [48]

Дуже часто вилучення епітетів спричинено необхідність збереження абстрагованості та узагальненості наукового стилю тексту. Однак, саме у цьому

прикладі це було зроблено через унікальність виду перекладу, а саме аудіовізуального, що характеризується скороченням речень.

Спостерігалася й інакша ситуація, у якій навпаки загальнономінативну одиницю заміняли дескрипцією:

- *For example, most businesses now have **a website** which they make sure can be easily found via a search engine. [78] – Наприклад, нині більшість компаній мають **власний вебсайт**, який можна легко знайти через пошукову систему. [48]*

Такий прийом застосовано для точності відтворення матеріалу, аби цільова аудиторія могла краще зрозуміти про йдеться у відеолекції.

Отже, найпоширенішим засобом відтворення кореферентів в англomовному науковому тексті є загальнономінативні одиниці (частота появи серед наукових робіт становить 55%). Така тенденція зумовлена саме характером матеріалу, оскільки наукові тексти насичені саме різноманітною термінологією, яка й утворює кореферентні зв'язки. На противагу цьому, найменше у творах зустрічаються саме займенникові номінації (лише 7%). Цей результат спостерігається, знову-таки, через різновид опрацьованих робіт. Як уже було зазначено у попередніх розділах, однією з головних умов структури наукових текстів є точність, саме тому краще уникати надмірного використання займенникових номінацій, адже це може спричинити заплутаність серед термінології і, відповідно, не досягне основної мети – передати головне повідомлення праці.

Відсоткове співвідношення усіх виявлених засобів наведено на Рисунку 3.1, зображеному нижче.

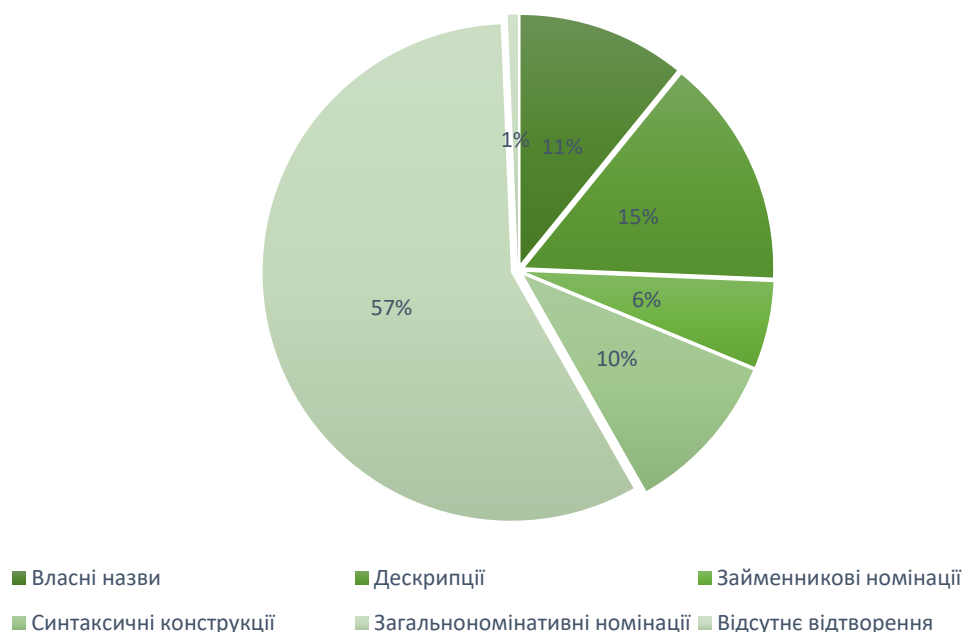

Рисунок 3.1 – Засоби відтворення кореферентності

Під час роботи було також виявлено, які ознаки, були притаманні кореферентним одиницям. З'ясовано, що серед усіх проаналізованих засобів кореференти характеризувалися ідентичністю (75 одиниць), варіативністю (25 одиниць), трансформаційністю (15 одиниць), синонімічністю (66 одиниць) та метонімічністю (142 одиниці), а також виділялися оцінно-інтенсифіковані (24 одиниці) кореференти.

Асоціативно-образних та графічно виділених номінацій під час роботи не було виявлено. Це можна пояснити тим фактом, який зазначався раніше, а саме те, що такі якості зазвичай зустрічають у художніх творах задля підвищення експресивності, що не є притаманним для наукових робіт.

Отже, як бачимо, найчастіше кореференти бувають метонімічними. Нижче графічно наведено відсоткове співвідношення на Рисунку 3.2.

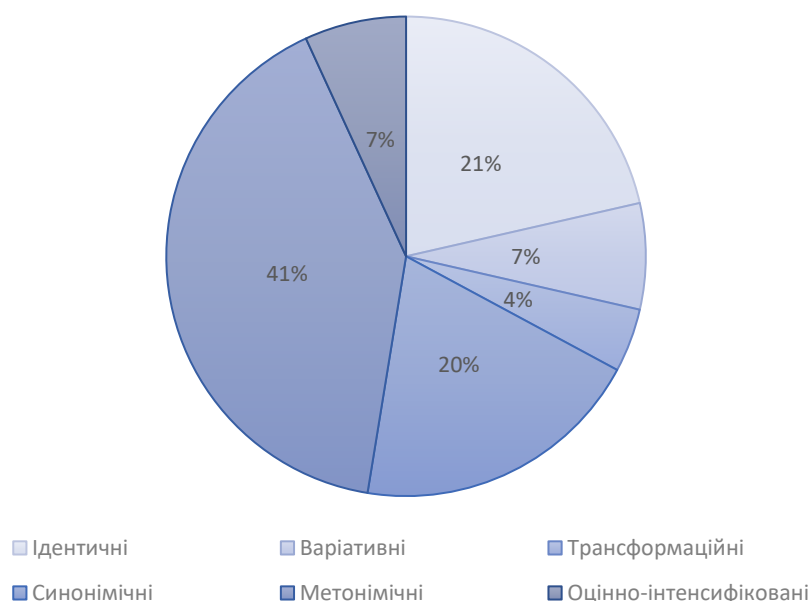

Рисунок 3.2 – Характеристики кореферентів

Подальший аналіз показав, що засоби та ознаки кореферентів можуть поєднуватися різними способами. У дослідженому матеріалі зустрічалися пари, наведені у Таблиці 3.1:

Таблиця 3.1 – Поєднання ознак та засобів відтворення кореферентів

Засіб відтворення кореферентів та їхні ознаки	К-сть
Власні назви + метонімічні ознаки	11
Власні назви + синонімічні ознаки	9
Власні назви + варіативні ознаки	2
Власні назви + оцінно-інтенсифіковані ознаки	7
Дескрипції + синонімічні ознаки	11
Дескрипції + ідентичні ознаки	18
Дескрипції + метонімічні ознаки	18
Дескрипції + оцінно-інтенсифіковані ознаки	5
Дескрипції + трансформаційні ознаки	2
Синтаксичні конструкції + синонімічні ознаки	11
Синтаксичні конструкції + оцінно-інтенсифіковані ознаки	2
Синтаксичні конструкції + варіативні	12
Синтаксичні конструкції + метонімічні	11
Синтаксичні конструкції + трансформаційні	1

Продовження Таблиці 3.1

Засіб відтворення кореферентів та їхні ознаки	К-сть
Синтаксичні конструкції + ідентичні	1
Загальнономінативні одиниці + синонімічні ознаки	35
Загальнономінативні одиниці + оцінно-інтенсифіковані ознаки	10
Загальнономінативні одиниці + ідентичні ознаки	40
Загальнономінативні одиниці + варіативні ознаки	12
Загальнономінативні одиниці + трансформаційні ознаки	12
Загальнономінативні одиниці + метонімічні ознаки	83
Займенникові номінації + синонімічні ознаки	1
Займенникові номінації + метонімічні ознаки	16
Займенникові номінації + ідентичні	1

Таблиця демонструє, що найбільш розповсюдженим серед усіх різновидів виявилось поєднання загальнономінативних одиниць з метонімічними ознаками, тобто характеристик, що також найчастіше зустрічаються окремо. Така закономірність зумовлена тією самою причиною, а саме – важливістю точності й чіткості під час перекладу наукових матеріалів.

Як висновок, характер тексту відіграє визначну роль під час вибору засобу відтворення кореферентів у перекладі українською мовою. Специфіка жанру, стильові особливості тексту оригіналу та комунікативна мета безпосередньо впливають на перекладацькі рішення. З метою збереження стилю, лаконічності та структурованості перекладачі вдаються до заміни засобів відтворення кореферентів та різних перекладацьких трансформацій, аналіз яких описано в наступному пункті.

3.2 Застосування трансформацій під час перекладу кореферентів у наукових текстах

У процесі роботи, усі перекладачі, незалежно від стилю та жанру матеріалів, над якими вони працюють, застосовують різноманітні перекладацькі трансформації. Саме тому для формулювання детальніших висновків також було проаналізовано їхнє використання під час відтворення кореферентів наукових

текстів українською мовою. В опрацьованих матеріалах були виявлені види трансформацій, зображені на Таблиці 3.2 нижче.

Таблиця 3.2 – Перекладацькі трансформації

Назва трансформації	К-сть
Калькування	162
Додавання	27
Перестановка	34 (з них 2 випадки перестановки у реченні)
Опущення	29
Транслітерація	5
Вибір варіативного відповідника	28
Синтаксична заміна (зміна типу синтаксичного зв'язку)	3
Лексична заміна (антонімічний переклад)	1
Лексична заміна (конкретизація)	9
Лексична заміна (генералізація)	10
Лексична заміна (компенсація)	34
Граматична заміна (заміна форми слова)	17
Граматична заміна (заміна частини мови)	9
Відсутній переклад	7

Згідно відсотковому співвідношенню, відображеному нижче на Рисунку 3.3, фахівцями найчастіше застосовується калькування (44% випадків використання). Цій трансформації віддають перевагу через велику концентрацію іноземних термінів у наукових текстах, які часто стають кореферентними одиницями, їх найоптимальніше перекладати лише таким чином через їхнє пряме значення.

Було виявлено лише один випадок появи лексичної заміни у вигляді антонімічного перекладу, що знову підтверджує важливість точності відтворення повідомлення і схильність перекладачів до рішення не користуватися цим видом трансформацій під час відтворення кореферентів, аби не спотворити головне значення. До того ж, в опрацьованих роботах не було виявлено використання

граматичної заміни членів речення та синтаксичної трансформації простого речення у складне і навпаки.

Також аналіз демонструє перекладацькі рішення збереження оригіналу кореферентів під час відтворення тексту українською мовою.

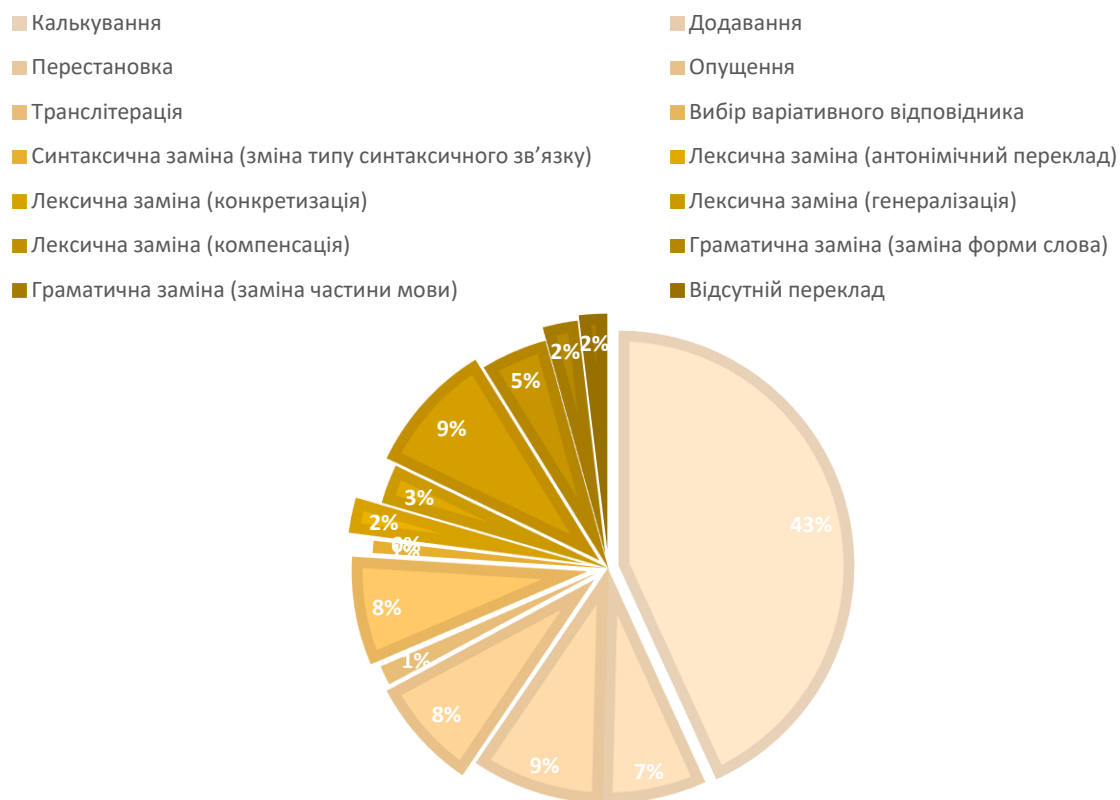

Рисунок 3.3 – Використання перекладацьких трансформацій

У другому розділі було вказано, що зазвичай спеціалісти не використовують перекладацькі трансформації поодиноці, адже процес міжмовної комунікації надзвичайно складний і багатогранний, у результаті чого з'являється необхідність застосування комплексного підходу, у якому різні типи трансформацій будуть взаємодоповнювати одна одну. Ця теза була підтверджена під час проведення нашого аналізу, оскільки було виявлено низку різноманітних поєднань трансформацій.

Згідно проведеному дослідженню, були виокремлені та систематизовані унікальні поєднання трансформацій, що зустрічаються у наукових текстах, продемонстровані у зазначеній нижче Таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Поєднання перекладацьких трансформацій

Пари перекладацьких трансформацій	К-сть
Перестановка + Додавання + Лексична заміна (конкретизація)	1
Перестановка + Вибір варіативного відповідника	4
Перестановка + Граматична заміна (заміна частини мови)	4
Перестановка + Додавання + Опущення + Лексична заміна (конкретизація)	1
Перестановка + Опущення + Лексична заміна (компенсація) + Додавання	1
Перестановка + Калькування	2
Перестановка + Додавання	1
Транслітерація + Перестановка (у реченні)	1
Перестановка + Вибір варіативного відповідника + Лексична заміна (компенсація)	1
Додавання + Лексична заміна (конкретизація)	2
Додавання + Калькування	2
Додавання + лексична заміна (конкретизація) + лексична заміна (компенсація)	1
Додавання + Граматична заміна (заміна форми слова)	1
Лексична заміна (антонімічний переклад) + додавання	1
Додавання + опущення	1
Опущення + лексична заміна (конкретизація) + додавання	1
Опущення + граматична заміна (заміна частини мови) + лексична заміна (компенсація) + додавання	1
Лексична заміна (конкретизація) + додавання	1
Опущення + Граматична заміна (заміна форми слова)	4
Опущення + лексична заміна (генералізація)	7
Лексична заміна (конкретизація) + опущення + лексична заміна (компенсація)	1
Опущення + Граматична заміна (заміна частини мови) + Лексична заміна (генералізація)	1
Опущення + лексична заміна (компенсація)	3
Опущення + калькування	3
Опущення + Вибір варіативного відповідника	1
Вибір варіативного відповідника + лексична заміна (компенсація)	2
Вибір варіативного відповідника + калькування	1
Калькування + лексична заміна (компенсація)	1
Калькування + лексична заміна (компенсація + відсутність перекладу)	1

Продовження Таблиці 3.3

Калькування + граматична заміна (заміна форми слова)	1
Граматична заміна (заміна частини мови) + лексична заміна (компенсація)	1

Відображені у таблиці дані показують, що перекладацькі трансформації, застосовані під час відтворення кореферентів українською мовою, не мають певного шаблону, за яким завжди поєднуються, їхні пари можуть бути різними. Також виявлено, що поєднання перекладацьких трансформацій можуть бути необмеженими, тобто, між собою поєднуються і три, так і більше трансформацій.

Отже, як і під час вибору засобів відтворення кореферентів, використання перекладацьких трансформацій залежить від виду матеріалу, над яким здійснюється переклад. У наукових текстах важливість збереження таких рис як стислість та чіткість спонукає до застосування саме калькування.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Третій розділ магістерської дисертації присвячено детальному аналізу ілюстративного матеріалу, що передбачає ретельне дослідження відтворення кореферентних одиниць у наукових текстах українською мовою. Опрацьованими були роботи різноманітної тематики задля забезпечення унікальності результатів праці.

Як підсумок проведеної роботи, серед 304 кореферентних одиниць, виокремлених із текстів наукового характеру, які сформували 63 кореферентні ряди, найбільш застосованим виявився засіб відтворення загальнономінативними одиницями. Такий результат демонструє визначальну роль максимальної точності під час перекладу наукових текстів.

Було встановлено, що у процесі перекладу цього матеріалу спеціалісти найчастіше застосовували засіб перекладацької трансформації калькування. Також фахівці послуговувалися технікою поєднання різних трансформацій між собою задля отримання найкращого відповідника у перекладі та забезпечення адекватності перекладу.

Результати дослідження проілюстрували, що така особливість відтворення кореферентних одиниць безпосередньо спричинена унікальною природою наукових текстів. Нагальність передачі максимально точного фахового повідомлення створює певні обмеження у використанні образної лексики та надмірності у мовленнєвих конструкціях. Натомість необхідно зберігати інформативність, послідовність та логічність.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи було здійснено комплексний аналіз кореферентності та його основ: середовище, в якому утворюються кореферентні одиниці, підгрунтя утворення, пов'язані поняття, особливості та засоби. Крім того, була досліджена специфіка функціонування цього явища в наукових текстах, а також як вони відтворюються у перекладі українською з англійської мови.

Мета магістерської дисертації була досягнута, а завдання успішно виконані. Згідно результатам, сформульовано низку важливих висновків цієї роботи.

Кореферентність – це складне, багатогранне явище, фундаментальною базою утворення якого слугують референційна тотожність та функціональна еквівалентність синтаксичних одиниць. Зі свого боку, референційна тотожність постає складовою більш широкого лінгвістичного явища – референції, яка є визначальним механізмом співвіднесення мовних виразів з об'єктами реального світу і водночас створює концептуальне підгрунтя для формування кореферентних зв'язків. Тобто, власне референція є базовим конструктом, який створює необхідні передумови для виникнення та реалізації кореферентності, яка відповідно забезпечує функціонування явищ когезії та когерентності, або іншими словами зв'язність та цілісність тексту.

За допомогою аналізу низки дефініцій, було виокремлено комплексне значення поняття кореферентності. Це відношення між словами чи словосполученнями, що позначають певний об'єкт, маючи один і той самий референет, тобто це зв'язок між референтом і кореферентом, який здатен проявлятися на різних мовних рівнях у вигляді кореферентних пар та рядів. Головними функціями кореферентності є уточнення, розширення та багатоаспектна характеристика предмета дослідження.

Визначено, що кореферентні синтаксичні конструкції вирізняються спільністю ономастологічної функції, а також референтного значення чи смислу, близькістю ономасіологічних характеристик співвідносних компонентів структури висловлення, різноструктурністю оформлення при лексичній тотожності

наповнення складових компонентів, ізофункціональністю зіставляваних одиниць, комунікативною еквівалентністю висловлень, відмінністю в ієрархізації структури інтерпретаційних смислів співвідносних конструкцій та наявністю семантичних і стилістичних відтінків, взаємозамінністю співвідносних одиниць, взаємотрансформацією і взаємособституцією та регулярною відтворюваністю кореферентних моделей у мові й мовленні.

За допомогою опрацювання різноманітних теоретичних матеріалів, було визначено, що найоптимальнішою категоризацією засобів створення кореферентності є класифікація, сформульована Л. Куриляк та Г. Осіпчук, оскільки вона цілісно враховує механізми формулювання текстової когезії та когерентності та відображає динамічну систему взаємопов'язаних засобів. Згідно їхнього розподілу, засоби кореферентності поділяються на власні назви, дескрипції, займенникові номінації, синтаксичні конструкції, а також загальнономінативні одиниці. Усі ці мовні одиниці можуть мати різноманітні ознаки, зокрема вони бувають ідентичними, варіативними, трансформаційними, синонімічними, метонімічними, асоціативно-образними, оцінно-ідентифікованими, а також здатні графічно виділятися у текстовому друкованому матеріалі.

Упродовж роботи було з'ясовано, що природа тексту є визначною для засобів, якими відображатимуться кореферентні зв'язки. Науковим вважається текст, який є способом подачі наукової інформації. Досліджуваний нами жанр тексту характеризується такими рисами, як об'єктивність викладу, смислова точність та ясність, лаконічність, а також стислість викладу. Порушення будь-якої із зазначених ознак може спричинити зниження комунікативної ефективності, ускладнити процес інтерпретації смислу реципієнтом і навіть мати критичні негативні наслідки під час практичного застосування матеріалу.

Під час роботи виявилось, що, в процесі перекладу, відтворення засобів кореферентності забезпечують саме перекладацькі трансформації. Фахівцями було сформульована велика кількість різноманітних трансформацій, та усі вони мають між собою спільні ознаки. Тож серед них можна виділити транскодування, калькування, вибір варіативного відповідника, додавання, опущення, перестановку

та заміну, яка зі свого боку розподіляється на граматичну (заміна форми слова, частини мови та членів речення), синтаксичну (трансформація виду речення та зміна типу синтаксичного зв'язку) і лексичну (конкретизація, генералізація, компенсація та антонімічний переклад). Також у певних випадках перекладачі можуть залишати оригінальну форму слову і не вдаватися до її перекладу, відповідно зберігаючи початковий засіб відтворення кореферентної одиниці.

За допомогою попередніх висновків було проведено комплексний аналіз 304 кореферентних одиниць, що утворювали 63 кореферентні ряди. Як результат було з'ясовано, що визначальною умовою, відповідно до якої будуть підібрані засоби відтворення кореферентів, є саме текстовий жанр. Такий підсумок зумовлений тим, що найчастіше у наукових текстах кореференти утворюють за допомогою загальнономінативних одиниць. Під час перекладу ситуація значно не змінюється, зазвичай форма цих засобів зберігається за допомогою перекладацької трансформації калькування. Усе це є наслідком важливості збереження усіх умов наукових текстів, порушення яких може погіршити якість вихідного результату перекладу.

Отже, згідно зазначених вище результатів, існує подальша перспектива дослідження явища кореферентності. На основі цієї роботи можуть бути сформовані рекомендації для успішного перекладу наукових текстів зі збереженням когезії та когерентності, яку забезпечує досліджуване нами явище. Також, проведений аналіз може бути початком для подальшого поглибленого розгляду засобів створення та відтворення у перекладі кореферентності в різноманітних видах текстів. Корисним також буде зосередження огляду кореферентності залежно від форми перекладеного матеріалу, а саме опрацювання цієї теми в межах аудіовізуального перекладу, який має власні особливості. Таким чином, забезпечення подальшого дослідження є важливим для розвитку перекладацької діяльності та покращення якості перекладених матеріалів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Автоматичне реферування українськомовних текстів з урахуванням кореферентності : Конкурсна робота. 2021. 54 с.
URL: <https://science.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/6/2021/04/txttrnk.pdf>
(дата звернення: 03.07.2024)
2. Балахтар В. В., Балахтар К. Адекватність та еквівалентність перекладу. *Спецпроект: аналіз наукових досліджень* : VI Міжнар. науково-практ. конф. Дніпро, 2011. С. 91–95.
3. Башук Н. Еквівалентність та адекватність перекладу науково-технічних текстів. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2017. № 1. С. 122–126.
4. Вереш М. Когезія як засіб формально-логічної зв'язності у німецьких богословських фахових текстах. *Українська германістика в діалозі культур* : XXII конф. Асоц. укр. германістів, Львів, 2015. С. 38–40.
URL: [https://udgv.org/attachments/article/502/2015-UDGV-Thesen%20\(1\).pdf#page=38](https://udgv.org/attachments/article/502/2015-UDGV-Thesen%20(1).pdf#page=38) (дата звернення: 14.05.2024)
5. Гуйванюк Н. Формально-семантичні співвідношення в системі синтаксичних одиниць : дис. ... доктора філолог. наук. Чернівці, 1994. 444 с.
6. Закреницька Л. Макроструктура англomовних фахових текстів сфери освіти. *Філологічний дискурс*. 2020. № 10. С. 239–249.
7. Іваницька Н. Сучасні стратегії перекладу наукового тексту. *Наукові записки Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Філологічні науки*. 2016. № 144. С. 54–58.
8. Каламбет Я. Лексичні трансформації в науково-технічному перекладі. *Молодий вчений*. 2018. № 4. С. 568–571.
URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/131.pdf>. (дата звернення: 10.10.2024)
9. Карп М. А., Оліярник І. В. Критерії текстуальності у романі Еммі Тан «Клуб веселощів і удачі». *Львівський філологічний часопис*. 2023. № 12. 78-86. URL:

<https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/2501>

(дата

звернення: 24.08.2024)

10. Коваль А. Особливості мови і стилю засобів масової інформації. Київ : Вища шк., 1983. 151 с.
11. Ковальчук Л. Контекстуальні фактори та їх реалізація в дискурсі. *Наукові записки*. 2009. № 11. С. 227–233.
URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/334784398.pdf> (дата звернення: 11.06.2024)
12. Кондратьєва О. В. Когезія в аспекті перекладу. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2013. № 14. С. 261–266.
URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_14\(1\)_47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_14(1)_47) (дата звернення: 15.05.2024)
13. Конспект лекцій з дисципліни «Науково-технічна (авіаційна) термінологія» / уклад. С. Литвинська. Київ : нац. Авіац. Ун-т Ф-т Лінгвістики та Соц. Комунікацій каф. Історії та Документознавства, 2019. 12 с.
14. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ. Знання. 2008. 423 с.
URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kochan_Iryna/Linhvistychnyi_analiz_tekstu.pdf (дата звернення: 20.05.2024)
15. Куриляк Л. П. Корелюваність у сучасному українському текстотворенні : Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Івано-Франківськ, 1999. 201 с.
16. Лобанова В. В. Деякі проблеми перекладу англійських медичних текстів українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 2, № 39. С. 53–55. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.39.2.13>. (дата звернення: 29.10.2024)
17. Максим'юк О. В. Корелювані співвідношення субстантивних нерозкладних словосполучень в аспекті ономазіології та номінації. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Т. 2, № 21. С. 9–14. URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/21/part_2/1.pdf (дата звернення: 17.09.2024)
18. Невмержицька Н. Стан дослідження власних назв у сучасній лінгвістиці. *VI Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та*

молодих науковців за міжнародної участі, "Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації". 2011. С. 87–90.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/16479/1/Стан%20дослідження%20власних%20назв%20у%20сучасній%20лінгвістиці.pdf> (дата звернення: 18.08.2024)

19. Осипова В. Ю. Аналітика тексту в проблемному полі сучасної філософії. *Гуманітарний часопис*. 2010. № 3. С. 58–64.

URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gumc_2010_3_10 (дата звернення: 22.06.2024)

20. Осіпчук Г. В. Засоби кореферентності у прозовому тексті (на матеріалі творчості Валерія Шевчука і Марії Матіос : автореф. дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Київ, 2012. 22 с.

URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/5090/1/Osipchuk_2012.pdf (дата звернення: 16.08.2024)

21. Осіпчук Г. В. Кореферентність як мовне явище у вітчизняних студіях. *Вісник Донецького національного університету*. 2015. № 1-2. С. 183–188.

URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/7681/1/Koreferentnist%20y%20vit%20chuznanux%20prach.pdf> (дата звернення: 09.08.2024)

22. Панченко І. М. Імплицитна адресатна референція в німецькомовному дискурсі: структурно-семантичний і прагмадискурсивний аспекти: Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Харків, 2016. 234 с.

URL: <https://ekhnuir.karazin.ua/server/api/core/bitstreams/0a203c49-ddf8-46a6-b9e7-c6d8dddcedca/content>. (дата звернення: 01.08.2024)

23. Пасічна О. В. Лінгвостилістичні особливості наукових текстів. *Мова. Література. Історія. Культура. Проблеми вивчення та викладання*. 2016. № 4.

С. 348–354. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/77241191.pdf>. (дата звернення: 26.07.2024)

24. Поліщук Л., Пушкар Т. Перекладацькі трансформації та їх різноманіття у перекладних виданнях художньої літератури. *International multidisciplinary scientific and practical Internet conference «Innovative projects and paradigms of international education»*. Tbilisi, Kyiv, 2023. С. 146–150.

- URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36589/1/Збірник%20Тез%20GAU%20IESF.pdf>. (дата звернення: 12.11.2024)
25. Рябова К. О. Цілісність і зв'язність як основні текстуальні категорії. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2020. Т. 31 (70), № 4. С. 173–176. URL: https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/4_2020/part_2/4-2_2020.pdf#page=181 (дата звернення: 18.10.2024)
26. Сидельникова Л. В. Структура та властивості знака як елемента динамічної системи мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 1, № 41. С. 148–151. URL: <http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1632/Sydeknykova.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 20.09.2024)
27. Смоляна А. Жанрова та прагматична детермінованість анотацій до англomовних книг. *Наукові записки*. 2012. № 105 (2). С. 558–563.
28. Сунько Н. О., Мельник Р. А. Цитація у заголовках сучасної англomовної преси та особливості його перекладу українською мовою. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. Т. 3, № 48. С. 131–134. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2021.48-3.32>. (дата звернення: 01.11.2024)
29. Чешук К. М., Дячук Н. В. Корєференція та референція у художньому дискурсі як засіб текстотворення. *The Philological UniverseS. Збірка наукових робіт*. 2023. С. 52–54. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/36856/1/Збірка%202023.pdf> (дата звернення: 04.10.2024)
30. Яблочнікова В. О. Перекадацька адекватність та еквіваентність. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2019. Т. 1, № 38. С. 177–179. URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v38/part_1/Filologi38_1.pdf#page=177. (дата звернення: 13.11.2024)
31. Abramova O. V., Pronina N. M. Concepts of “Translation Adequacy” and “Translation Equivalence”. *Управління проєктами... : V Міжнародна науково-*

- практична інтернет-конференція МІСТ «КИЇВ-ДНІПРО». Дніпро, 2023. Р. 516–517.
URL: https://nmetau.edu.ua/file/zbirnik_materialiv_konf_udunt_2023.pdf#page=516. (дата звернення: 13.11.2024)
32. Aronoff M., Rees J. *The Handbook of Linguistics*. Blackwell Publishers, 2003. 843 p.
33. Bachmann-Medick D. Introduction. The translational turn. *Translation Studies*. 2009. Vol. 2, no. 1. P. 2–16.
URL: <https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/14781700802496118?needAccess=true>. (дата звернення: 22.10.2024)
34. Halliday M. A. K. *Cohesion in English*. Routledge, 2014.
URL: <https://doi.org/10.4324/9781315836010> (дата звернення: 19.08.2024)
35. Halliday M. A. K., Hasan R. *Language, Context and Text: A Social Semiotic Perspective*. Oxford: Oxford University Press, 1989. 126 p
36. Huang Y. Coreference: Identity and similarity. *Encyclopedia of Language and Linguistics*. 2006. P. 203–205.
37. Manual on EU Legal Translation into Ukrainian. Part B / ed. by M. Bajčić, C. D. Robertson, L. Slavova. Kyiv: Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University", 2024. 289 p.
URL: https://cusu.edu.ua/images/stories/news_2024/golovna/08/21-08-10-00/ChapterB_Manual_on_EU_Translation_into_Ukrainian.pdf. (дата звернення: 02.11.2024)
38. Reiss K. Texttyp und Übersetzungsmethode. *Babel*. 1984. No. 30. P. 181–181.
URL: <https://doi.org/10.1075/babel.30.3.15rad>. (дата звернення: 09.09.2024)
39. 津村知美, 内田奈美, 橋本由子. TRY! 日本語能力試験N4 文法から伸ばす日本語. 3. 東京: 株式会社 アスク, 2023. 207 с. URL: <https://ask-books.com/jp/978-4-86639-754-2/> (дата звернення: 14.08.2024)

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

40. Багрянний І. Сад Гетсиманський. Київ : Шк., 2008. 512 с.
41. Кудринська Х. В. The role of «Shestydesiatnyku» in the Ukrainian literary process in the 20th century. «Сучасна філологія: актуальні наукові проблеми та шляхи вирішення» : Міжнародна науково-практична конференція. Одеса, 2016. Р. 78–80.
URL: <https://www.eportfolio.kubg.edu.ua/data/conference/1234/document.pdf#page=79> (дата звернення: 19.05.2024)
42. Северанс Ч. Р. Програмування для всіх: основи Python / пер. з англ. Є. Васюра. Київ, 2024. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Michigan+PFE101+2023_T3/23e4852a971545f0a4f2d95fca715b1f/. (дата звернення: 12.10.2024)
43. Українські приказки, прислів'я, і таке інше / уклад.: М. Номис, О. Маркович, М. Пазяк. Київ : Либідь, 1993. 768 с.
44. Яо М. Знайомство з маркетинговими засобами масової інформації. *Prometheus*. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@sequential+block@d3908f8ffbad4adba52bc5dd4f4d2364/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@vertical+block@faf3d8e1c9fe4aebb42b49dfc9a93587. (дата звернення: 04.11.2024)
45. Яо М. Маркетингова воронка. *Prometheus*. URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@sequential+block@bf68d02321f04cfaa96ad38d6283c91e/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@vertical+block@fc3349ffad03402098f7d905551117d4. (дата звернення: 04.11.2024)

46. Яо М. Революція в медіа, Частина 1. *Prometheus*.
URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@sequential+block@44a89fd9bfc9402babe1d32a210310e5/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@vertical+block@7801624629794964bc59961fcf9025b8. (дата звернення: 04.11.2024)
47. Яо М. Революція в медіа, Частина 2. *Prometheus*.
URL: https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@sequential+block@44a89fd9bfc9402babe1d32a210310e5/block-v1:Illinois+DMMP101+2023_T3+type@vertical+block@b2cc86ff895447fc86279862b8de61c5. (дата звернення: 05.11.2024)
48. Яо М. Цифрові медіа та основи маркетингу. *Prometheus*.
URL: <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/digital-media-and-marketing/>. (дата звернення: 05.11.2024)
49. Abdallah K. Translators in Production Networks. Reflections on Agency, Quality and Ethics : Dissertations in Education, Humanities, and Theology. Joensuu, 2012. 82 p.
URL: https://dspace.uef.fi/bitstream/handle/123456789/10694/urn_isbn_978-952-61-0609-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (дата звернення: 25.09.2024)
50. Ayre M., Mills J., Gill J. ‘Yes, I do Belong’: The Women who Stay in Engineering. *Engineering Studies*. 2013. No. 5 (3). P. 216–232.
URL: <https://doi.org/10.1080/19378629.2013.855781> (дата звернення: 24.09.2024)
51. Bacchus L., Mezey G., Bewley S. Experiences of seeking help from health professionals in a sample of women who experienced domestic violence. *Health & social care in the community*. 2003. No. 11 (1). P. 10–18.
52. Bailey M. D. The Meanings of Magic. *Magic, Ritual, and Witchcraft*. 2006. No. 1 (1). P. 1–23. URL: <https://muse.jhu.edu/pub/56/article/236416/pdf>. (дата звернення: 20.09.2024)

53. Billah A. M., Saloua G. African American Women's Path to the Oval Office: A Case Study of Kamala Harris: Master's Thesis. Tebessa, 2023. 110 p. URL: <http://dspace.univ-tebessa.dz:8080/jspui/bitstream/123456789/9560/1/African%20American%20Women'sPath%20to%20the%20Oval%20Office%20ACase%20Study%20of%20Kamala%20Harris..pdf> (дата звернення: 21.09.2024)
54. Buckingham D. Introducing identity. *Youth, Identity, and Digital Media*, 2008. URL: <https://digitalelearner.wordpress.com/wp-content/uploads/2011/05/0262294273chap1.pdf>. (дата звернення: 07.09.2024)
55. Bygstad T. Rick Riordan's myth-based novels as a gateway to legitimizing fan fiction : Master's Thesis. Bergen, 2019. 84 p. URL: https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/19846/Bygstad_-_Masters_Thesis_-_Riordan_fan_fiction.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 10.09.2024)
56. Chrousos G. P. Stress and disorders of the stress system. *Nature reviews endocrinology*. 2009. No. 5 (7). P. 374–381. URL: <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=13c9ccac80dd99909dc24063e4c5ec4fbf41e491>. (дата звернення: 10.09.2024)
57. Cohen J. Defining Identification: A Theoretical Look at the Identification of Audiences With Media Characters. *Advances in foundational mass communication theories*. 2001. No. 4 (3). P. 253–272.
58. Complex Trauma In Children and Adolescents / A. Cook et al. *Psychiatric annals*. 2005. No. 35 (5). P. 390–398. URL: <https://bpb-us-e1.wpmucdn.com/sites.northwestern.edu/dist/f/1961/files/2022/08/Complex-trauma-in-children.pdf> (дата звернення: 12.10.2024)
59. Costa J.-M., Benachi A., Gautier E. New Strategy for Prenatal Diagnosis of X-Linked Disorders. *New England Journal of Medicine*. 2002. Vol. 346, no. 19. P. 1502. URL: https://web.archive.org/web/20190307064904id_/http://pdfs.semanticscholar.org/f515/63b77c0131ab85a299bbf482b48fd999ebc4.pdf (дата звернення: 16.06.2024)
60. Culliford P. *The Smurfs*, 1981.

61. De Klerk V., Bosch B. Nicknames as sex-role stereotypes. *Sex roles*. 1996. No. 35. P. 525–541. URL: https://www.researchgate.net/profile/Vivian-Klerk/publication/225918391_Nicknames_as_Sex-Role_Stereotypes/links/0c960534fa505a1aa3000000/Nicknames-as-Sex-Role-Stereotypes.pdf. (дата звернення: 16.06.2024)
62. Demel G. The Chyhyryn remembrance node. *The Politics of Memory in Poland and Ukraine: From Reconciliation to De-Conciliation*. 2020. P. 232–252. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi69/0050544.pdf#page=249>. (дата звернення: 01.08.2024)
63. Eiser A. S. Physiology and psychology of dreams. *Seminars in Neurology*. 2005. No. 25. P. 97–105. URL: <https://www.spiritual-minds.com/religion/psychology%20and%20manipulation/Physiology%20and%20Psychology%20of%20Dreams.pdf> (дата звернення: 01.09.2024)
64. Fongaro M. Zeus - the god of rain. An etymological proposal. *Academia*. 2022. P. 1–4. URL: https://www.academia.edu/87674152/Zeus_the_god_of_rain_An_etymological_proposal. (дата звернення: 02.09.2024)
65. Frazer M. L. Natural and Artificial Impartiality. *Econ Journal Watch*. 2016. Vol. 13, no. 2. P. 284–297.
66. Frijda N. H. The laws of emotion. *9 American Psychologist*. 1988. P. 349–358. URL: https://www.academia.edu/43620279/The_Laws_of_Emotion_Frijda_1988. (дата звернення: 02.09.2024)
67. Holbraad M. Can the thing speak?. *Open Anthropology Cooperative Press, Working Papers Series*. London, 2011. 26 p. URL: <https://openanthcoop.net/wp-content/uploads/2011/01/Holbraad-Can-the-Thing-Speak2.pdf> (дата звернення: 17.08.2024)
68. Java Programming: Solving Problems with Software / O. Astrachan et al. *Coursera*. URL: <https://www.coursera.org/learn/java-programming/home/module/1>. (дата звернення: 17.08.2024)

69. Maslach C., Schaufeli W. B., Leiter M. P. Job Burnout. *Annual review of psychology*. 2001. Vol. 52 (1). P. 397–422.
70. Quantifying the evolution of a scientific topic: reaction of the academic community to the Chernobyl disaster / O. Mryglod et al. *Scientometrics*. 2016. Vol. 106. P. 1151–1166. URL: <https://arxiv.org/pdf/1511.05797> (дата звернення: 01.08.2024)
71. Rampton M. Four Waves of Feminism. *Pacific magazine*. 2019. P. 1–10. URL: http://gdelaurier.pbworks.com/w/file/fetch/134554611/Four%20Waves%20of%20Feminism%20_%20Pacific%20University.pdf (дата звернення: 25.08.2024)
72. Rink J. The Work of the Performer. *Virtual Works Actual Things. Essays in Music Ontology*. 2018. P. 89–114. URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/29717/1/9789461662521%20Ex_Virtual%20Works%20Actual%20Things_DEF_e.pdf#page=89. (дата звернення: 23.08.2024)
73. Ryan D. *Spinning Heart*. Transworld Publishers Limited, 2012. 160 p.
74. Sarenius A. Neurodivergence as a Sight of Knowledge- Biographic insight into Autistic and ADH Art Educators Practices : Master's thesis. Espoo, 2024. 84 p. URL: <https://aaltodoc.aalto.fi/server/api/core/bitstreams/3282ed7f-b376-42e5-9ece-c19e86fe5b0f/content>. (дата звернення: 27.09.2024)
75. Scannell P. For-anyone-as-someone structures. *Media, Culture & Society*. 2000. Vol. 22, no. 1. P. 5–24. URL: <https://doi.org/10.1177/016344300022001001> (дата звернення: 22.09.2024)
76. Severance C. R. *Python for Everybody. Exploring Data Using Python 3*. 3rd ed. 2012. 229 p. URL: https://do1.dr-chuck.com/pythonlearn/EN_us/pythonlearn.pdf. (дата звернення: 15.11.2024)
77. Silberman S. *Neurotribes: The Legacy of Autism and the Future of Neurodiversity*. Avery, 2016. 560 p.
78. Yao M. *Digital Media and Marketing Principles*. Coursera. URL: <https://www.coursera.org/learn/marketing-channels>. (дата звернення: 04.11.2024)

79. Yao M. Media Revolution Part 1. *Coursera*.
URL: <https://www.coursera.org/learn/marketing-channels/lecture/On62k/media-revolution-part-1>. (дата звернення: 04.11.2024)
80. Yao M. Media Revolution Part 2. *Coursera*.
URL: <https://www.coursera.org/learn/marketing-channels/lecture/NhKRb/media-revolution-part-2>. (дата звернення: 04.11.2024)
81. Yao M. The Marketing Funnel. *Coursera*.
URL: <https://www.coursera.org/learn/marketing-channels/lecture/Dwg9r/the-marketing-funnel>. (дата звернення: 05.11.2024)
82. Yao M. Understanding Marketing Media. *Coursera*.
URL: <https://www.coursera.org/learn/marketing-channels/lecture/MKE8I/understanding-marketing-media>. (дата звернення: 05.11.2024)
83. Zanettin F. Comics in translation: An overview. Perugia : *Comics in translation*, 2008. 32 p.

ДОДАТКИ

Додаток А – Аналіз засобів відтворення кореферентності

№	Оригінал	Переклад	Кореферентний ряд	Засіб відтворення кореферентності	Перекладацька трансформація
1	Rick Riordan's novels about the demi-god Percy Jackson quickly gained popularity after the release of Percy Jackson and the Lightning Thief in 2005.	Романи Ріка Ріордана про напівбога Персі Джексона швидко завоювали популярність після публікації « Персі Джексон та Викрадач Блискавок » у 2005 році.	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lighting Thief = Riordan's Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan's novel	Власна назва – синонімічність	Калькування + перестановка
2	These different groups exist because Riordan chose to publish a story created from a pre-existing canon of myths.	Ці групи існують через те, що Ріордан вирішив опублікувати історію , створену на основі вже існуючого канону міфів.	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lighting Thief = Riordan's Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan's novel	Загальнономінативна одиниця – синонімічність	Калькування
3	The Greek myths reinvented and retold in Lightning Thief , thus, become much more meaningful and relatable and they allow Riordan to address contemporary issues as	Грецькі міфи, відтворені наново у книзі « Викрадач Блискавок », стають більш значущими та зрозумілими і дозволяють Ріордану висвітлити сучасні	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lightning Thief = Riordan's Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan's novel	Власна назва (перейменування новим іменем) – синонімічність	Перестановка

	the mythological stories, places and “figures are modernized and Americanized.”	проблеми, адже сюжети міфів, місця та постаті «осучаснені та американізовані».			
4	This chapter demonstrates how Riordan’s Lightning Thiefs fits largely within the world of Greek mythology alternate universe fan fiction removed from its original classical Greek universe.	У цьому розділі описано, як книга Ріордана суттєво вписується в альтернативний всесвіт грецької міфології, що є віддаленим від оригінального.	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lighting Thief = Riordan’s Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan’s novel	Дескрипція – синонімічн і	Лексична заміна (генералізація) + опущення
5	Percy Jackson was born on Haley’s bedside when Haley wanted more hero stories after Riordan had run out, which eventually resulted in “ the first Percy Jackson book. ”	Персі Джексон з’явився на світ біля ліжка Гейлі, коли він захотів продовження історій про героїв, а у Ріордана вони закінчився, що зрештою і перетворилося на «першу книгу про Персі Джексона».	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lighting Thief = Riordan’s Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan’s novel	Дескрипція – синонімічн і	Додавання + перестановка
6	Similarly, normal teachers in the novel do not appear to understand children with ADHD or dyslexia and, thus, cannot accommodate	Так само звичайні вчителі в романі не розуміють дітей із РДУГ чи дислексією, а отже, не можуть впоратися з їхніми	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lighting Thief = Riordan’s Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan’s novel	Загальнономінативна одиниця – синонімічн і	Калькування

	their needs in a regular classroom	потребами під час навчання.			
7	The chapter also discusses how Riordan's novel must consider and satisfy diverse readership with different expectations such as young readers as well as educated and adult readers.	У розділі також аналізується, як роман Ріордана має враховувати та відповідати очікуванням різних читачів, як підлітків, так і дорослих.	Percy Jackson and the Lightning Thief = story = Lightning Thief = Riordan's Lightning Thief = the first Percy Jackson book = novel = Riordan's novel	Дескрипція – синонімічні	Перестановка
8	Amongst the women who experienced racism and discrimination because of race and gender is Kamala Harris .	Камала Гарріс – одна з жінок, що зазнали дискримінації за расовою та гендерною ознакою.	Kamala Harris = the first African American woman vice president of the United States of America = Vice President of the United States = an inspiration = a candidate for president	Власна назва – метонімічні	Транслітерація + перестановка (у реченні)
9	In this chapter, we will demonstrate the biography of the first African American woman vice president of the United States of America in chronological order, starting firstly with her family, early life, and education.	У цьому розділі в хронологічній послідовності описана біографія першої афроамериканки віце-президентки Сполучених Штатів Америки , розпочавши з її сім'ї, ранніх років життя та освіти.	Kamala Harris = the first African American woman vice president of the United States of America = Vice President of the United States = an inspiration = a candidate for president	Власна назва (десемантизоване власне ім'я) – метонімічні	Опущення + Граматична заміна (заміна форми слова)
10	The political discourse analysis method is used	Метод аналізу політичного дискурсу	Kamala Harris = the first African American woman	Власна назва	Калькування

	to analyze the causes of the critics she received after becoming Vice President of the United States ...	використовується для аналізу причин критики, яку вона отримала після набуття статусу віцепрезидентки Сполучених Штатів ...	vice president of the United States of America = Vice President of the United States = an inspiration = a candidate for president	(десеманти зоване власне ім'я) – метонімічн і	
11	... being an inspiration does not mean that her job is over ...	...бути взірцем не означає, що її робота закінчена...	Kamala Harris = the first African American woman vice president of the United States of America = Vice President of the United States= an inspiration = a candidate for president	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника
12	And finally, we will explain her run from being a candidate for president of the U.S. in the United States presidential election to approving Joe Biden for president.	У кінці роботи пояснимо її шлях від кандидатки в президенти США на виборах президента США до затвердження Джо Байдена на посаді президента.	Kamala Harris = the first African American woman vice president of the United States of America = Vice President of the United States= an inspiration = a candidate for president	Власна назва (десеманти зоване власне ім'я) – метонімічн і	Калькування
13	Compared to non-abused women, abused women are more likely to be prescribed tranquillisers, antidepressants and pain medication, and to be	Порівняно з жінками, які не зазнали насильства, постраждалим жінкам частіше призначають транквілізатори, антидепресанти та	Abused women = distressed women = women who suffered domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care	Дескрипція – ідентичні	Лексична заміна (генералізація)

	hospitalised for psychiatric illness	знеболювальні препарати, а також госпіталізують через психічні захворювання.			
14	Women who report abuse also experience poorer physical health than those who have not been abused.	Жінки, котрі повідомляють про випадки насильства, також мають гірше фізичне здоров'я, ніж ті, хто не зазнавав насильства.	Abused women = women who report abuse = women who suffered domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care	Дескрипція (конструкція я описового характеру) – ідентичні	Додавання
15	The present paper describes a qualitative study of women who suffered domestic violence.	У цій статті описане якісне дослідження щодо жінок, які зазнали домашнього насильства.	Abused women = women who report abuse = women who suffered domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care	Дескрипція (конструкція я описового характеру) – ідентичні	Калькування
16	In-depth, semi-structured interviews were conducted with the subsample of women during the postpartum period (up to 14 months).	Були проведені поглиблені напівструктуровані інтерв'ю з підгрупою жінок у післяпологовий період (до 14 місяців).	Abused women = women who report abuse = women who suffered domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care	Дескрипція – ідентичні	Синтаксична заміна (зміна типу синтаксичного зв'язку)
17	Women booking for maternity care at these hospitals during	Жінки, що реєструвалися для догляду під час	Abused women = women who report abuse = women who suffered	Дескрипція (конструкція я	Додавання

	September 1998 and January 1999 were screened for domestic violence ...	вагітності та після пологів в цих лікарнях у вересні 1998 року та січні 1999 року, були обстежені на ознаки домашнього насильства ...	domestic violence = women during the postpartum period = Women booking for maternity care	описового характеру) – ідентичні	
18	The Women who Stay in Engineering	Жінки, що не покидають сфери інженерії	The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who had stayed = women who had graduated in civil engineering	Дескрипція (конструкція я описового характеру) – ідентичні	Лексична заміна (антонімічний переклад) + додавання
19	She found that the women who had persisted in engineering displayed self-efficacy and confidence, and had been able to negotiate their way through their personal advantage.	Вона виявила, що жінки, що продовжували займатися інженерією , демонстрували самоефективність і впевненість у собі, а також вміли виходити зі складних ситуацій на власну користь.	The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who had stayed = women who had graduated in civil engineering	Дескрипція (конструкція я описового характеру) – ідентичні	Додавання

20	<p>Students who develop confidence in their fit with the engineering profession will be more likely to persist in an engineering major and intend to persist in an engineering career.</p>	<p>Студентки, що набувають впевненості у здатності опанувати професію в інженерії, більш імовірно продовжуватимуть навчання на інженерній спеціальності та матимуть намір будувати кар'єру в галузі інженерії.</p>	<p>The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who had stayed = women who had graduated in civil engineering</p>	<p>Дескрипція (конструкція описового характеру) – метонімічний</p>	<p>Опущення + додавання</p>
21	<p>Our interest therefore was to explore what influences the attachment and commitment to the profession of some women engineers who had stayed.</p>	<p>Тому метою нашого дослідження було з'ясувати, що впливає на прихильність і відданість професії деяких жінок-інженерок, що лишилися у цій сфері.</p>	<p>The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who had stayed = women who had graduated in civil engineering</p>	<p>Дескрипція (конструкція описового характеру) – ідентичні</p>	<p>Додавання</p>
22	<p>In 2009 we commenced a two-phase study of all the women who had graduated in civil engineering from a single Australian university, called here</p>	<p>У 2009 році нами було розпочато двоетапне дослідження всіх жінок, що здобули освіту в галузі цивільного будівництва в Австралійському</p>	<p>The Women who Stay in Engineering = the women who had persisted in engineering = Students who develop confidence in their fit with the engineering profession = women engineers who</p>	<p>Дескрипція (конструкція описового характеру) – ідентичні</p>	<p>Додавання</p>

	Australian Technical University (ATU).	технічному університеті (АТУ).	had stayed = women who had graduated in civil engineering		
23	Feminism is now moving from the academy and back into the realm of public discourse.	Нині фемінізм повертається з академічного середовища у сферу публічного дискурсу.	Feminism = it = women's movement	Власна назва – синонімічн і	Калькування
24	Feminism no longer just refers to the struggles of women; it is a clarion call for gender equity.	Тепер фемінізм – не лише боротьба за жіночі права, це чіткий заклик до гендерної рівності.	Feminism = it = women's movement	Займенник ова номінація – синонімічн і	Калькування
25	Issues that were central to the earliest phases of the women's movement are receiving national and international attention by mainstream press and politicians ...	До проблем, що були ключовими на ранніх етапах жіночого руху , привертають увагу на національному та міжнародному рівнях провідні преса та політики ...	Feminism = it = women's movement	Власна назва (десемантизоване власне ім'я) – синонімічн і	Калькування
26	A person is someone whose personal views matter in some public, articulate, expressible sense.	Особа – це хтось , чії особисті погляди мають значення в певному публічному, артикульованому, вираженому сенсі.	Someone = person = member	Займенник ова номінація – метонімічн і	Калькування
27	To be treated as a person is to be allowed to be someone in particular (and not a	Поводитися з людиною як з особистістю означає дозволити їй бути кимось особливим (а	Someone = person = member	Загальнономінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника

	mere cipher, a slave, an ‘unperson’).	не просто кодом, рабом, «нелюдиною»).			
28	It is an essential characteristic of a democratic society that it protects the right of all its members to be treated as particular someones, that is, as persons in their own right/	Важливою характеристикою демократичного суспільства є захист прав усіх своїх представників , щоб до них ставилися як до певних осіб, тобто як до особистостей, які мають право на власну індивідуальність.	Someone = person = member	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника
29	The disinterested and spontaneous interest we have for each other, prompted by the natural tendency to sympathize, makes us visible to each other, as when we see someone crying in the street or someone smiling in the bus or anyone who stands out just because they express some feeling.	Безкорисливий і спонтанний інтерес, який ми відчуваємо одне до одного, викликаний природною схильністю до симпатії, робить нас помітними одне для одного, як тоді, коли ми бачимо когось , хто плаче на вулиці, або когось , хто посміхається в автобусі, чи будь-кого, хто виділяється лише тому, що виражає певні почуття.	Someone = anyone = others = the one	Займенник ова номінація–метонімічн і	Калькування

30	<p>The disinterested and spontaneous interest we have for each other, prompted by the natural tendency to sympathize, makes us visible to each other, as when we see someone crying in the street or someone smiling in the bus or anyone who stands out just because they express some feeling.</p>	<p>Безкорисливий і спонтанний інтерес, який ми відчуваємо одне до одного, викликаний природною схильністю до симпатії, робить нас помітними одне для одного, як тоді, коли ми бачимо когось, хто плаче на вулиці, або когось, хто посміхається в автобусі, чи будь-кого, хто виділяється лише тому, що виражає певні почуття.</p>	<p>Someone = anyone = others = the one</p>	<p>Займенник ова номінація– метонімічн і</p>	<p>Калькува ння</p>
31	<p>Putting ourselves in the place of others, and imagining how we would feel and react in their circumstances, can be more easily done when we have more information about the one we are seeing.</p>	<p>Поставити себе на місце інших та уявити, як би ми почувалися і реагували в їхніх обставинах, легше, коли ми маємо більше інформації про того, кого ми бачимо.</p>	<p>Someone = anyone = others = the one</p>	<p>Займенник ова номінація– метонімічн і</p>	<p>Калькува ння</p>
32	<p>Putting ourselves in the place of others, and imagining how we would feel and react in their circumstances, can</p>	<p>Поставити себе на місце інших та уявити, як би ми почувалися і реагували в їхніх обставинах, легше,</p>	<p>Someone = anyone = others = the one</p>	<p>Займенник ова номінація– метонімічн і</p>	<p>Додаванн я</p>

	be more easily done when we have more information about the one we are seeing.	коли ми маємо більше інформації про того, кого ми бачимо.			
33	To this end, we have chosen the disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine , considered as one of the most devastating nuclear power plant accidents in history.	Для цього ми обрали катастрофу, що сталася в 1986 році в Чорнобилі, Україна , яка вважається однією з найбільш руйнівних в історії аварій на атомних електростанціях.	The disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine = the Chornobyl disaster = Chornobyl accident = one of the most devastating nuclear power plant accidents in history	Синтаксична конструкція – синонімічна	Додавання
34	Eventually, the ‘immediate’ consequences of Chornobyl disaster become less discussed, while researchers switch to the study of ‘remote’ effects.	З часом «безпосередні» наслідки Чорнобильської катастрофи обговорюють менше, а дослідники переходять до вивчення «віддалених» наслідків.	The disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine = the Chornobyl disaster = Chornobyl accident = one of the most devastating nuclear power plant accidents in history	Власна назва – синонімічна	Калькування
35	This gives us a possibility to compare our results for Chornobyl accident case with the results, obtained for the other topic, which is not	Це дозволяє нам порівняти наші результати аналізу наслідків аварії на ЧАЕС з результатами, отриманими для іншої теми, що не має	The disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine = the Chornobyl disaster = Chornobyl accident = one of the most devastating nuclear power plant accidents in history	Власна назва (перейменування новим іменем) – синонімічна	Перестановка + додавання + лексична заміна (конкретизація)

	characterized by special time limits.	особливих часових обмежень.			
36	To this end, we have chosen the disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine, considered as one of the most devastating nuclear power plant accidents in history.	Для цього ми обрали катастрофу, що сталася в 1986 році в Чорнобилі, Україна, яка вважається однією з найбільш руйнівних аварій на атомних електростанціях в історії.	The disaster that occurred in 1986 in Chornobyl, Ukraine = the Chornobyl disaster = Chornobyl accident = one of the most devastating nuclear power plant accidents in history	Синтаксична конструкція – синонімічна	Калькування + перестановка
37	“We wanted Chyhyryn to become a destination of national pilgrimage . . .”	«Ми хотіли, щоб Чигирин став місцем національного паломництва...»	Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn = a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage	Власна назва – синонімічна	Калькування
38	Chyhyryn is a former hetman capital , where Bohdan Khmelnytsky and his immediate successors resided.	Чигирин – колишня гетьманська столиця , де проживав Богдан Хмельницький та його прямі спадкоємці.	Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn = a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage	Власна назва (десемантизоване власне ім'я) – синонімічна	Калькування
39	A similar picture emerges from the chapter by Grzegorz	Подібна ситуація вимальовується і в розділі Гжегожа	Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn	Синтаксична конструкція	Калькування

	Demel, which is devoted to the small town of Chyhyryn , located in central Ukraine.	Демеля, присвяченому невеликому містечку Чигирин , розташованому в центральній Україні.	= a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage	я – синонімічн і	
40	Chyhyryn, a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents , is now located in the provinces, and indeed, it is provincial, but at the same time it is a depository of numerous elements of heritage that are pivotal in the Ukrainian historical canon.	Чигирин, місто в Черкаській області з дев'ятьма тисячами мешканців , знаходиться в сільській місцевості, і дійсно виглядає як провінція, та водночас воно є сховищем численних елементів спадщини, які є ключовими в українському історичному каноні.	Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn = a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage	Синтаксична конструкція – синонімічн і	Калькування + опущення
41	Chyhyryn, which, during the times of Yushchenko, had started to become “ the place of national pilgrimage ,” then became marginalized, mostly because of the absence of proper communication.	Чигирин, який за часів президентства Ющенка почав ставати « місцем національного паломництва », потім зазнав маргіналізації, здебільшого через відсутність належної комунікації.	Chyhyryn = a former hetman capital = the small town of Chyhyryn = a town in the Ukrainian oblast of Cherkasy with nine thousand residents = the place of national pilgrimage	Власна назва (десемантизоване власне ім'я) – синонімічн і	Калькування
42	Maslach & Leiter (1997) rephrased burnout as an erosion of	Маслах та Лейтер (1997) сформулювали визначення поняття	An erosion of engagement with the job = a significant	Синтаксична конструкція	Синтаксична заміна (зміна

	engagement with the job.	«вигорання» як ерозію залученості до роботи.	phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	я – оцінно-інтенсифіковані	типу синтаксичного зв'язку)
43	The relationship that people have with their work, and the difficulties that can arise when that relationship goes awry, have been long recognized as a significant phenomenon of the modern age.	Відносини, які люди мають зі своєю роботою, і труднощі, які можуть виникнути, коли ці відносини погіршуються, вже давно визнані значним феноменом сучасності.	An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	Синтаксична конструкція – оцінно-інтенсифіковані	Калькування + лексична заміна (компенсація)
44	As the “language of the people,” burnout was more grounded in the complexities of people’s relationship to work and gave new attention to some aspects of it.	Як «мова людей», вигорання більше ґрунтується на складнощах людських відносин з роботою і привертає додаткову увагу до деяких її аспектів.	An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	Загальнономінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
45	Different people used the term to mean very different things, so there was not always a basis for constructive communication about the problem and solutions for it.	Кожен використовував цей термін для позначення цілком різних речей, тому не завжди існувало підґрунтя для конструктивної комунікації щодо цієї проблеми та шляхів її вирішення.	An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	Загальнономінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування

46	What has emerged from all of this research is a conceptualization of job burnout as a psychological syndrome in response to chronic interpersonal stressors on the job.	Результатом усіх цих досліджень стала концептуалізація професійного вигорання як психологічного синдрому як реакції на хронічний міжособистісний стрес на роботі.	An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
47	Our current work on this concept has taken two different, but related, paths.	Наша поточна робота над цією концепцією здійснюється двома різними, але пов'язаними між собою способами.	An erosion of engagement with the job = a significant phenomenon of the modern age = burnout = term = a psychological syndrome = concept	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
48	The interviews focus on how neurodivergence affects art teachers' work, including teaching mechanisms, well-being, recovery, and support.	Інтерв'ю зосереджені на дослідженні впливу нейровідмінності на роботу вчителів мистецтва, зокрема на механізми викладання, самопочуття, відновлення та підтримку.	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
49	Neurodivergence (ND) is an umbrella term for people with neurological differences, such as Autism, ADH, Tourette,	Нейровідмінність – це загальний термін для людей з неврологічними відмінностями, такими як аутизм,	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Лексична заміна (компенсація)

	and developmental and cognitive learning disabilities, such as dyspraxia and dyslexia, brain trauma, and neurological differences caused by long-term use of psycho-delics.	РДУГ, синдром Туретта, а також розладами розвитку та когнітивного навчання, такими як диспраксія та дислексія, черепно-мозкові травми та неврологічні відмінності, спричинені довготривалим вживанням психоделіків.			
50	Chapman (2020) describes the term neurodiversity as a 'moving target' , meaning that the concept will continue to change and 'move' due to complex interactions between those who are categorized by it (including both neurotypicals and neurodivergent).	Чепмен (2020) описує термін нейророзмаїття як «рухому ідею» , маючи на увазі, що ця концепція буде надалі змінюватися і «рухатися» через складні взаємодії між тими, хто підпадає під цю категорію (включно з нейротиповими та нейровідмінними).	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Лексична заміна (компенсація); калькування
51	The 'moving target' applies to neurodiversity paradigm and the social model of disability as	«Рухома ідея» стосується парадигми нейророзмаїття та соціальної моделі інвалідності, оскільки	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Дескрипція – оцінно-інтенсифіковані	Лексична заміна (компенсація)

	they both advocate for inclusivity, structural change and giving voice ...	вони обидві відстоюють інклюзивність, структурні зміни та надання голосу ...			
52	Like mentioned before, the term neurodivergent is a broad term to describe different variations of neurocognitive functioning, in this thesis it is used to describe autistic and ADHD neurominorities.	Як згадувалося раніше, термін «нейровідмінний» є широким поняттям для опису варіацій нейрокогнітивного функціонування, в цій роботі він використовується для опису нейроменшин людей з аутизмом та РДУГ.	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Загальнономінативна одиниця – оцінно-інтенсифікована	Калькування
53	Walker (2021) explains the neurodiversity paradigm as acceptance of neurodiversity as a healthy and "normal" form of human diversity , where there is no emphasis on other forms being more acceptable (like, current example of neurotypicality being the standard for neuronormativity).	Уокер (2021) пояснює парадигму нейророзмаїття як сприйняття цього явища як здорової та «нормальної» форми різноманітності людини , де немає акценту на тому, що інші форми є більш прийнятними (як, наприклад, сучасний приклад нейротиповості, що є	Neurodivergence = umbrella term = concept = moving target = broad term = human diversity	Загальнономінативна одиниця – оцінно-інтенсифікована	Перестановка

		стандартом нейронормативності).			
54	Much of the debate around identity derives from the tensions between these two aspects.	Значна частина дискусій довкола ідентичності виникає через розбіжності цих двох аспектів.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння
55	When we talk about national identity , cultural identity, or gender identity, for example, we imply that our identity is partly a matter of what we share with other people.	Наприклад, коли ми говоримо про національну , культурну чи гендерну ідентичність, то маємо на увазі, що наша ідентичність частково залежить від спільних цінностей з іншими людьми.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння + опущення
56	When we talk about national identity, cultural identity , or gender identity, for example, we imply that our identity is partly a matter of what we share with other people.	Наприклад, коли ми говоримо про національну, культурну чи гендерну ідентичність , то маємо на увазі, що наша ідентичність частково залежить від спільних цінностей з іншими людьми.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння + опущення

57	When we talk about national identity, cultural identity, or gender identity , for example, we imply that our identity is partly a matter of what we share with other people.	Наприклад, коли ми говоримо про національну, культурну чи гендерну ідентичність , то маємо на увазі, що наша ідентичність частково залежить від спільних цінностей з іншими людьми.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
58	Erikson therefore sees adolescence as a critical period of identity formation , in which individuals overcome uncertainty, become more self-aware of their strengths and weaknesses, and become more confident in their own unique qualities.	Тому Еріксон розглядає підлітковий вік як критичний період формування ідентичності , в якому люди долають невизначеність, краще усвідомлюють свої сильні та слабкі сторони і стають більш впевненими у власних унікальних якостях.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Перестановка
59	In order to move on, adolescents must undergo a “crisis” in which they address key questions about their values and ideals, their future occupation or	Щоб розвиватися далі, підлітки повинні пережити «кризу», під час якої вирішують головні питання щодо своїх цінностей та ідеалів, майбутньої професії чи кар'єри, а	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування

	career, and their sexual identity .	також сексуальної ідентичності .			
60	James Marcia builds on Erikson's account, focusing particularly on the notion of adolescence as a period of " identity crisis ."	Джеймс Марсія будує свою розповідь на описі Еріксона, осереджуючись, зокрема, на ідеї підліткового віку як періоду « кризи ідентичності ».	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Перестановка
61	Drawing on this approach, Richard Jenkins argues that social identity should be seen not so much as a fixed possession, but as a social process, in which the individual and the social are inextricably related.	На основі цього підходу Річард Дженкінс стверджує, що соціальну ідентичність слід розглядати не як фіксоване надбання, а як соціальний процес, в якому індивідуальне і соціальне неподільно поєднані.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
62	... she does not seem to imply that there is a "back-stage," personal identity that is more authentic than the "masquerade" of everyday social life.	... вона, схоже, не має на увазі, що існує «прихована», особиста ідентичність , яка є більш автентичною, ніж «маскарад» повсякденного життя в соціумі.	Identity = national identity = cultural identity = gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
63	Identity politics thus entails a call for the	Таким чином, політика	Identity = national identity = cultural identity	Загальноно мінативна	Перестановка

	recognition of aspects of identity that have previously been denied, marginalized, or stigmatized.	ідентичності передбачає заклик до визнання аспектів ідентичності, які раніше заперечували, маргіналізували чи стигматизували.	= gender identity = identity formation = sexual identity = identity crisis = social identity = personal identity = identity politics	одиниця – ідентичні	
64	Identification leads to the (temporary) adoption of an external point of view and to viewing the world through an alternative social reality.	Ідентифікація зумовлює (тимчасове) сприйняття зовнішньої точки зору і погляд на світ крізь призму альтернативної соціальної реальності.	Identification = child identification = audience identification	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння
65	The conceptual and theoretical roots of identification emerged from psychological notions of child identification .	Концептуальні та теоретичні витoki поняття ідентифікації походять від уявлень психологів про дитячу самоідентифікацію .	Identification = child identification = audience identification	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Додаванн я
66	In films particularly, it is the camera that provides the viewpoint for the audience and determines the target of audience identification .	Зокрема, у фільмах саме камера забезпечує глядачам перспективу і визначає цільову ідентифікацію аудиторії .	Identification = child identification = audience identification	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Перестан овка
67	Not only emotions obey the laws; we obey them.	Не лише емоції підкоряються законам, але й ми підкоряємося їм.	Emotions = emotional phenomena = emotional state = emotionally effective stimuli	Загальноно мінативна одиниця –	Калькува ння

				трансформ аційні	
68	... but also that emotional phenomena are indeed lawful.	... але й те, що емоційні явища дійсно закономірні.	Emotions = emotional phenomena = emotional state = emotionally effective stimuli	Загальноно мінативна одиниця – трансформ аційні//іден тичні	Калькува ння
69	The evidence is indirect because it consists mainly of correlations between subjects' reports of their emotional states and their conscious appraisals of events, which are not faithful reflections of the cognitive antecedents.	Докази мають непряний характер, оскільки базуються переважно на кореляціях між повідомленнями суб'єктів про їхній емоційний стан та усвідомленими оцінками подій, які не є точним відображенням когнітивних передумов.	Emotions = emotional phenomena = emotional state = emotionally effective stimuli	Загальноно мінативна одиниця – трансформ аційні//іден тичні	Калькува ння
70	Several guesses can be made as to why these are the emotionally effective stimuli ; ...	Можна зробити кілька припущень щодо причин емоційної ефективності цих стимулів ; ...	Emotions = emotional phenomena = emotional state = emotionally effective stimuli	Дескрипція – трансформ аційні	Калькува ння + додавання
71	This very instability, however, evident in so many contexts, makes magic a rich field of study and can even	Однак саме ця нестабільність, помітна в багатьох контекстах, робить магію широким полем	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння

	become a kind of unifying focus.	для вивчення і навіть може стати певним об'єднуючим елементом.			
72	Historians and anthropologists have begun to untangle the ways in which Europe exported its particular conceptions of magic and witchcraft ...	Історики та антропологи почали досліджувати шляхи, якими Європа поширювала свої особливі уявлення про магію та відьомство ...	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
73	How various cultures, societies, or groups perceive body functioning in and being affected by ritual could be an important way for scholars of magic to analyze their subjects.	Сприйняття різними культурами, суспільствами чи групами функціонування та впливу ритуалу на тіло може стати для дослідників магії важливим способом аналізу їхнього вивчення.	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
74	Ages, educated but often lowly placed members of the clerical elite deliberately engaged in necromancy and other forms of ritual magic	Віками освічені, але часто з низьким статусом представники церковної еліти свідомо займалися некрмантією та іншими формами ритуальної магії ...	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння

75	Such rites can appear to coerce or compel divine power to some specific action in “magical” ways.	Такі обряди можуть здаватися примусом божественних сил до певної дії у «магічний» спосіб.	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця, дескрипція – синонімічн і	Калькування
76	Despite the severity of the modern Western dismissal of supernatural powers operating in the world, ...	Однак, незважаючи на те, що сучасний Захід категорично заперечує існування надприродних сил у світі, ...	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькування
77	These all deal with specifically modern forms of magic and occultism ; ...	Усі вони стосуються саме сучасних форм магії та окультизму ; ...	Magic = witchcraft = ritual = necromancy = rites = divine power = supernatural powers = occultism	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькування
78	In contrast, European drawn stories were perceived exclusively as children’s literature and often produced for educational purposes rather than for entertainment.	Натомість європейські мальовиси сприймали лише як дитячу літературу і часто створювали з освітньою, а не розважальною метою.	Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Опущення + Граматична заміна (заміна форми слова)
79	In a socio-historical perspective comics have a precise time and place of birth: the end of the nineteenth-century, in the USA.	З соціально-історичної точки зору комікси мають точний час і місце появи: кінець дев'ятнадцятого століття, США.	Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькування

80	Currently manga represent around 50% of all comics published in translation in Western countries.	Наразі манга охоплює близько 50% усіх коміксів, опублікованих у перекладі в країнах Заходу.	Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
81	... while graphic novels are usually longer (up to 200 pages) and contain non-serialized stories printed on good quality paper and glittering full colours, ...	... натомість графічні романи зазвичай довші (до 200 сторінок) і містять непослідовні історії, надруковані на якісному папері з яскравими кольорами, ...	Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Вибір варіативн ого відповідн ика
82	Comics have also developed a recognizable – at least to comics readers – set of conventions which, while already existing in visual art forms , proliferated in ...	У коміксах також сформувався впізнаваний – принаймні для читачів коміксів – набір умовних позначень, які, вже існуючи у візуальних формах мистецтва , поширилися на ...	Drawn stories = comics = manga = graphic novels = visual art forms	Дескрипція – синонімічн і	Перестан овка
83	More than simple commissions, these compositions are part of a collaborative endeavour that was built through a series of team meetings involving the	Ці твори – більше, ніж просто замовлення, вони є частиною спільної роботи, яка була побудована завдяки численним командним зустрічам	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння

	core team of MusicExperiment ...	із залученням основної команди MusicExperiment ...			
84	Because of this state of affairs, most music practitioners , be they performers or composers, are extremely sceptical of music ontologies, which appear to them as profoundly sterile and unrelated to their practices.	Через такий перебіг подій більшість музичних діячів , чи то виконавців, чи то композиторів, вкрай скептично ставляться до музичних онтологій, які здаються їм вкрай марними і не пов'язаними з їхньою творчістю.	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника
85	Because of this state of affairs, most music practitioners, be they performers or composers, are extremely sceptical of music ontologies, which appear to them as profoundly sterile and unrelated to their practices.	Через такий перебіг подій більшість музичних діячів, чи то виконавців , чи то композиторів, вкрай скептично ставляться до музичних онтологій, які здаються їм вкрай марними і не пов'язаними з їхньою творчістю.	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
86	Because of this state of affairs, most music practitioners, be they performers or composers , are	Через такий перебіг подій більшість музичних діячів, чи то виконавців, чи то композиторів , вкрай	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування

	extremely sceptical of music ontologies, which appear to them as profoundly sterile and unrelated to their practices.	скептично ставляться до музичних онтологій, які здаються їм вкрай марними і не пов'язаними з їхньою творчістю.			
87	We sometimes say that people play because we deem ...	Іноді ми говоримо, що люди грають, бо вважаємо ...	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
88	Their faculty constitution was impressive, and the Academy gained international recognition ...	Склад факультету був вражаючим, а сама Академія здобула міжнародне визнання ...	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Власна назва – метонімічн і	Калькування
89	I now regret that I did not follow my habitual advice to students ...	Тепер я шкодую, що не дослухався до своєї звичної поради студентам ...	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
90	for they are expected to exercise their creative freedom in interpreting what is prescribed.	оскільки від них очікується творча свобода в інтерпретації написаного.	Team = music practitioners = performers = composers = people = Academy = students = they	Займенник ова номінація – метонімічн і	Калькування
91	What is the nature of translators' agency in translation production networks?	Яким чином бюро перекладів працюють у перекладацьких виробничих мережах?	Translator's agency = employee = translators	Загальноно мінативна одиниця –	Перестановка + вибір варіативн

				метонімічн і	ого відповідн ика
92	... and the employee that corresponds to each of these three categories.	... і працівників , які відповідають кожній з цих трьох категорій.	Translator's agency = employee = translators	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
93	How are quality and ethics understood and experienced by translators therein?	Як перекладачі розуміють і відчують якість та етику в них?	Translator's agency = employee = translators	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Перестан овка (в реченні)
94	A first clue is provided by the myth of the birth of Zeus ...	Перша зачіпка знаходиться в міфі про народження Зевса ...	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва – оцінно- інтенсифік овані	Калькува ння
95	Zeus was the supreme deity of the Greek pantheon .	Зевс – верховне божество грецького пантеону .	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зоване ім'я) – оцінно- інтенсифік овані	Калькува ння
96	The value of the Akkadian voice is expressed in the famous	Значення аккадського голосу виражається у відомих епітетах Зевса	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark	Власна назва (переймену	Лексична заміна

	epithets of Zeus as “ cloud gatherer ”, “dark clouded”, “rain dispenser”.	як «Громовержець», «темнохмарний», «покровитель дощу».	clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	вання новим іменем) – оцінно-інтенсифіковані	(компенсація)
97	The value of the Akkadian voice is expressed in the famous epithets of Zeus as “cloud gatherer”, “ dark clouded ”, “rain dispenser”.	Значення аккадського голосу виражається у відомих епітетах Зевса як «Громовержець», «темнохмарний», «покровитель дощу».	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зване ім’я) – оцінно-інтенсифіковані	Граматична заміна (заміна форми слова)
98	Zeus – the god of rain .	Зевс – бог дощу.	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зване ім’я) – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
99	The value of the Akkadian voice is expressed in the famous epithets of Zeus as “cloud gatherer”, “dark clouded”, “ rain dispenser ”.	Значення аккадського голосу виражається у відомих епітетах Зевса як «Громовержець», «темнохмарний», «покровитель дощу».	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зване ім’я) – оцінно-інтенсифіковані	Лексична заміна (компенсація)

100	He was a god , in Greek theós “θεός”; in Latin deus.	Він був богом , грецькою theós «θεός»; латинською deus.	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Загальноно мінативна одиниця – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
101	Zeus was the supreme deity of Olympus, king of gods and men ...	Зевс був верховним божеством Олімпу, володарем смертних і безсмертних ...	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зоване ім'я) – оцінно-інтенсифіковані	Вибір варіативного відповідника + лексична заміна (компенсація) + перестановка
102	Specialists said that Zeus Ζεύς, god of the sky and storm, ...	Фахівці вважають, що Зевс Ζεύς, бог неба та бурі, ...	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god = king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god	Власна назва (десеманте зоване ім'я) – оцінно-інтенсифіковані	Калькування
103	The heavenly god	Небесний бог	Zeus = supreme deity of the Greek pantheon = cloud gatherer = dark clouded = god of rain = rain dispenser = a god =	Дескрипція – оцінно-інтенсифіковані	Калькування

			king of gods and men = the god of the sky and storm = the heavenly god		
104	To reach large groups of consumers, reliably and predictably, marketers still relied heavily on legacy media channels, such as television .	Для надійного та передбачуваного охоплення великих груп споживачів, маркетологи все ще поклалися на традиційні медіаканали, як-от телебачення .	Television = broadcast television networks = cable television = 24-hour cable TV	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння
105	A few major broadcast television networks , and a handful of local over the air radio stations.	Декілька основних ефірних телевізійних мереж , а також кілька місцевих радіостанцій.	Television = broadcast television networks = cable television = 24-hour cable TV	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння
106	The next 30 years saw the growth of cable television , 24-hour cable TV provided marketers, a few more channels to disseminate marketing information.	Подальші тридцять років розвивалося кабельне телебачення , цілодобове кабельне ТБ надало ще кілька каналів для розповсюдження інформації.	Television = broadcast television networks = cable television = 24- hour cable TV	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькува ння
107	The next 30 years saw the growth of cable television, 24-hour cable TV provided marketers, a few more	Подальші тридцять років розвивалося кабельне телебачення, цілодобове кабельне ТБ надало ще кілька каналів для	Television = broadcast television networks = cable television = 24- hour cable TV	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Граматич на заміна (заміна форми слова)

	channels to disseminate marketing information.	розповсюдження інформації.			
108	... American adults now spend nearly 12 hours per day listening to, watching, reading, or generally interacting with various media content.	... повнолітні американці щодня проводять близько дванадцяти годин за різними видами взаємодії з медіаконтентом, як от перегляд або читання.	American adults = modern consumers = prospective customers = individual customers	Дескрипція – метонімічн і	Перестановка + граматична заміна (заміна частини мови)
109	Modern consumers indeed spend most of their day interacting with digital information on various screened devices.	Але сучасні споживачі дійсно більшу частину доби перебувають у цифровому середовищі різних пристроїв.	American adults = modern consumers = prospective customers = individual customers	Дескрипція – метонімічн і/ідентичні	Калькування
110	Today, companies can leverage the power of digital and social media platforms to directly but cheaply engage billions of prospective customers .	Нині ж можна скористатись різними медіаплатформами для безпосереднього, але дешевого залучення купи потенційних клієнтів .	American adults = modern consumers = prospective customers = individual customers	Дескрипція – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника
111	... and select the appropriate communication channels to reach and engage our consumers .	та вибору відповідних каналів комунікації, аби охопити та залучити споживачів .	American adults = modern consumers = prospective customers = consumers = individual customers	Загальнономінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
112	Data analytics and marketing automation offer businesses	Аналітика даних та автоматизація маркетингу	American adults = modern consumers = prospective customers =	Дескрипція –	Вибір варіативного

	unprecedented opportunities to personalize marketing tactics for each individual customer at a global scale.	відкривають бізнесу унікальні можливості глобальної персоналізації маркетингових тактик під кожного клієнта .	consumers = individual customers	метонімічн і	відповідн ика
113	... today's businesses must think about technology mediated world as a virtual market.	... сучасний бізнес повинен дивитися на світ, опосередкований технологіями, як на віртуальний ринок.	Businesses = third party service providers = media companies = marketing and communication agencies = in-house agencies	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
114	Given the high cost of limited media channels, and the large scale marketing campaigns, most businesses would turn to third party service providers ...	Через високу вартість нечисленних медіаканалів та маркетингових кампаній, більшість організацій зверталися до посередників ...	Businesses = third party service providers = media companies = marketing and communication agencies = in-house agencies	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативн ого відповідн ика; лексична заміна (компенсація) + граматичн а заміна (заміна форми слова)
115	... such as media companies , or marketing and communication agencies to design, develop and carry out	... як-от медіакомпаній чи маркетингових та комунікаційних агенцій, для проектування,	Businesses = third party service providers = media companies = marketing and communication agencies = in-house agencies	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння

	marketing campaigns at scale.	розробки та проведення широкомасштабних маркетингових кампаній.			
116	... such as media companies, or marketing and communication agencies to design, develop and carry out marketing campaigns at scale.	... як-от медіакомпаній чи маркетингових та комунікаційних агенцій , для проектування, розробки та проведення широкомасштабних маркетингових кампаній.	Businesses = third party service providers = media companies = marketing and communication agencies = in-house agencies	Дескрипція – метонімічність	Калькування
117	More and more brands are creating their own in-house agencies and managing their own media outlets.	Багато брендів створюють свої внутрішні агентства , а також керують власними ЗМІ.	Businesses = third party service providers = media companies = marketing and communication agencies = in-house agencies	Загальнономінативна одиниця – метонімічність	Лексична заміна (компенсація)
118	Specific marketing activities including promotion, sales, communication, customer relations and brand management are typically managed by different teams under separate departments in a business.	Зазвичай різними видами маркетингової діяльності , зокрема просуванням, продажами, комунікацією, відносинами з клієнтами та управлінням брендом,	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns = marketing tactics = communication strategies	Загальнономінативна одиниця – ідентичність	Грамотична заміна (заміна форми слова)

		керували окремі команди різних відділів компанії.			
119	Each of these marketing functions had its own goals and objectives, budgetary considerations, performance indicators and measures for success.	Кожна з цих маркетингових функцій мала власні цілі та завдання, розподіл фінансів, показники ефективності та критерії успіху.	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns = marketing tactics = marketing communication strategies	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
120	They're also forced to question the fundamental assumptions behind the functions of marketing communication .	Більше того, вони поставити під сумнів основні принципи функцій маркетингових комунікацій .	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns = marketing tactics = marketing communication strategies	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Грамотична заміна (заміна форми слова)
121	... and evaluate the success of their digital marketing campaigns .	... а також оцінити успіх своєї цифрової маркетингової кампанії .	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns = marketing tactics = marketing communication strategies	Дескрипція – ідентичні	Калькування
122	Data analytics and marketing automation offer businesses unprecedented opportunities to	Аналітика даних та автоматизація маркетингу відкривають бізнесу унікальні можливості	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns =	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування

	personalize marketing tactics for each individual customer at a global scale.	глобальної персоналізації маркетингових тактик під кожного клієнта.	marketing tactics = marketing communication strategies		
123	Disruptions from digital technologies have forced marketers to reevaluate the tactics and the effectiveness of marketing communication strategies from the mass communication era.	Зміни, спричинені цифровими технологіями, змусили маркетологів переглянути тактику та ефективність маркетингових комунікаційних стратегій епохи масової комунікації.	Marketing activities = marketing functions = marketing communication = digital marketing campaigns = marketing tactics = marketing communication strategies	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
124	The promotion strategies that different department stores adopt is one of my favorite examples of pricing as communication .	Один з моїх улюблених прикладів ціноутворення як комунікації – стратегії просування, які застосовують різні універмаги.	Communication = human communication = marketing communication = communication mediums = communication perspective	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
125	Human communication is more than what we say to others.	Спілкування – це більше, ніж просто що ми говоримо.	Communication = human communication = marketing communication = communication mediums = communication perspective	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Вибір варіативного відповідника + опущення
126	In a specific context of marketing	У конкретному контексті маркетингових	Communication = human communication = marketing	Загальноно мінативна	Калькування

	communication , when a business ...	комунікацій , коли компанія ...	communication = communication mediums = communication perspective	одиниця – ідентичні	
127	Humans store and preserve knowledge across space and time using many communication mediums	Люди зберігають і поширюють знання у просторі та часі за допомогою низки засобів комунікації : ...	Communication = human communication marketing communication communication mediums communication perspective	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Перестановка
128	Now, can we apply this communication perspective to analyzing other functions of marketing?	Чи можна застосувати цю комуникативну позицію до аналізу інших функцій маркетингу?	Communication = human communication marketing communication communication mediums = communication perspective	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Вибір варіативного відповідника
129	A syntax error means that you have violated the “grammar” rules of Python.	Syntax error вказує на порушення «граматики» Python.	A syntax error = the first errors you will make and the easiest to fix = it was confused	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Відсутній переклад
130	These are the first errors you will make and the easiest to fix .	Це вид помилок , з якими ви зіткнетесь в першу чергу, проте їх дуже легко виправити .	A syntax error = the first errors you will make and the easiest to fix = it was confused	Синтаксична конструкція – варіативні	Додавання
131	Python does its best to point right at the line and character where it	Python робить все можливе, аби вказати на рядок і символ, де	A syntax error = the first errors you will make and the easiest to fix = it was confused	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Лексична заміна (компенсація)

	noticed it was confused.	була виявлена помилка.			
132	The « Shestydesiatnyky » supported freedom of creative self-determination, cultural pluralism, priority of human values over class.	«Шестидесятники» відстоювали свободу творчого самовираження, культурний плюралізм, дотримання пріоритету загальнолюдських цінностей над класовими.	« Shestydesiatnyky » = Ukrainian writers and artists = Ukrainian intelligentsia = talented artists, authors and others	Власна назва – метонімічн і	Трансліте рація
133	A number of young, talented Ukrainian writers and artists began to create works in which they ignored the dogmas and canons of «socialist realism».	Низка молодих, талановитих українських письменників і художників почали створювати твори, в яких нехтували догмами і канонами «соціалістичного реалізму».	« Shestydesiatnyky » = Ukrainian writers and artists = Ukrainian intelligentsia = talented artists, authors and others	Дескрипція – метонімічн і	Калькува ння
134	The « Shestydesiatnyky » had a tragic destiny – the Soviet power used all of its crushing repressive weight to do away with the best representatives of the Ukrainian intelligentsia – talented	«Шестидесятники» мали трагічну долю – радянська влада застосувала всю свою нищівну репресивну силу, щоб розправитися з найкращими представниками	« Shestydesiatnyky » = Ukrainian writers and artists = Ukrainian intelligentsia = talented artists, authors and others	Власна назва (перейменування новим іменем); дескрипція –	Калькува ння

	artists, authors and others – who were called upon to save, preserve and develop Ukrainian culture but who, instead, were put into concentration camps.	української інтелігенції – талановитими художниками, письменниками та іншими діячами, покликаними рятувати, зберігати і розвивати українську культуру, які натомість потрапили до концтаборів.		метонімічн і	
135	The «Shestydesiatnyky» had a tragic destiny – the Soviet power used all of its crushing repressive weight to do away with the best representatives of the Ukrainian intelligentsia – talented artists, authors and others – who were called upon to save, preserve and develop Ukrainian culture but who, instead, were put into concentration camps.	«Шестидесятники» мали трагічну долю – радянська влада застосувала всю свою нищівну репресивну силу, щоб розправитися з найкращими представниками української інтелігенції – талановитими художниками, письменниками та іншими діячами , покликаними рятувати, зберігати і розвивати українську культуру, які натомість	«Shestydesiatnyky» = Ukrainian writers and artists = Ukrainian intelligentsia = talented artists, authors and others	Власна назва (перейменування новим іменем); дескрипція – метонімічн і	Додаванн я

		потрапили до концтаборів.			
136	First, the message sender , then the message itself, the channel through which the message is delivered, the message recipient, and finally, a feedback loop to indicate the reception of the message.	Перше відправник , потім, власне, повідомлення, канал, через який воно передається, отримувач повідомлення і, останнє, цикл зворотного зв'язку, який показує, що повідомлення отримано.	Message sender = message = message recipient = marketing message = communication messages	Загальноно мінативна одиниця; – ідентичні	Опущення
137	First, the message sender, then the message itself, the channel through which the message is delivered, the message recipient, and finally, a feedback loop to indicate the reception of the message.	Перше відправник, потім, власне, повідомлення, канал, через який воно передається, отримувач повідомлення і, останнє, цикл зворотного зв'язку, який показує, що повідомлення отримано.	Message sender = message = message recipient = marketing message = communication messages	Займенник ова номінація– ідентичні	Калькування
138	First, the message sender, then the message itself, the channel through which the message is delivered, the message	Перше відправник, потім, власне, повідомлення, канал, через який воно передається, отримувач	Message sender = message = message recipient = marketing message = communication messages	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування

	recipient , and finally, a feedback loop to indicate the reception of the message.	повідомлення і, останнє, цикл зворотного зв'язку, який показує, що повідомлення отримано.			
139	In its most basic form, a TV commercial can be understood as a business or brand sending a marketing message via television to an audience of potential product customers.	Загалом, телевізійний рекламний ролик – це маркетингове повідомлення , яке компанія чи бренд надсилає через телебачення до аудиторії потенційних споживачів товару.	Message sender = message = message recipient = marketing message = communication messages	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
140	From a communications perspective, let's treat these cues and signals as communication messages a customer receives.	В аспекті комунікацій, будемо розглядати ці ознаки та сигнали як комунікаційні повідомлення , які отримує клієнт.	Message sender = message = message recipient = marketing message = communication messages	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні	Калькування
141	... people can exchange their thoughts, feelings, and knowledge with each other.	... люди можуть обмінюватися думками, почуттями і знаннями одне з одним.	People = audience of potential product customers = online shoppers = customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічна	Калькування
142	...via television to an audience of potential product customers .	... через телебачення до аудиторії потенційних споживачів товару .	People = audience of potential product customers = online shoppers = customers	Дескрипція – оцінково інтенсифікована	Перестановка
143	Online shoppers have to rely on information	Щоб вирішити, чи купувати товар в	People = audience of potential product	Загальноно мінативна	Опущення +

	about the brands and products themselves to make a purchase decision.	інтернеті, покупці мають лише інформацію про бренд чи товар.	customers = online shoppers = customers	одиниця – метонімічн і	лексична заміна (генералізація)
144	This strategy communicates the company's market position and brand image of being exclusive to the customers and engenders in them a sense of belonging through self-identification.	Ця стратегія демонструє клієнтам ринкову позицію компанії та імідж ексклюзивності бренду, а також формує у них почуття приналежності через самоідентифікацію.	People = audience of potential product customers = online shoppers = customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника
145	Through a shared system of language , signs, symbols, and behavior, people can exchange their thoughts, feelings, and knowledge with each other.	Завдяки спільній системі мови , знаків, символів і поведінки, люди можуть обмінюватися думками, почуттями і знаннями одне з одним.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
146	Through a shared system of language, signs , symbols, and behavior, people can exchange their thoughts, feelings, and knowledge with each other.	Завдяки спільній системі мови, знаків , символів і поведінки, люди можуть обмінюватися думками, почуттями і знаннями одне з одним.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування

147	Through a shared system of language, signs, symbols , and behavior, people can exchange their thoughts, feelings, and knowledge with each other.	Завдяки спільній системі мови, знаків, символів і поведінки, люди можуть обмінюватися думками, почуттями і знаннями одне з одним.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
148	Through a shared system of language, signs, symbols, and behavior , people can exchange their thoughts, feelings, and knowledge with each other.	Завдяки спільній системі мови, знаків, символів і поведінки , люди можуть обмінюватися думками, почуттями і знаннями одне з одним.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
149	... books , paintings, photographs, broadcast, and electronic media, and more recently, computers.	... книг , картин, фотографій, трансляцій, електронних ЗМІ, а віднедавна і комп'ютерів.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
150	... books, paintings , photographs, broadcast, and electronic media, and more recently, computers.	... книг, картин , фотографій, трансляцій, електронних ЗМІ, а віднедавна і комп'ютерів.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння

151	... books, paintings, photographs , broadcast, and electronic media, and more recently, computers.	... книг, картин, фотографій , трансляцій, електронних ЗМІ, а віднедавна і комп'ютерів.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
152	... books, paintings, photographs, broadcast , and electronic media, and more recently, computers.	... книг, картин, фотографій, трансляцій , електронних ЗМІ, а віднедавна і комп'ютерів.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Граматична заміна (заміна форми слова)
153	... books, paintings, photographs, broadcast, and electronic media , and more recently, computers.	... книг, картин, фотографій, трансляцій, електронних ЗМІ , а віднедавна і комп'ютерів.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Лексична заміна (конкретизація)
154	... books, paintings, photographs, broadcast, and electronic media, and more recently, computers .	... книг, картин, фотографій, трансляцій, електронних ЗМІ, а віднедавна і комп'ютерів .	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування

155	Let's use TV advertising as an example.	Візьмемо для прикладу ТБ-рекламу .	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
156	... sending a marketing message via television to an audience of potential product customers.	... надсилає через телебачення до аудиторії потенційних споживачів товару.	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
157	As a marketer of an online storefront , how would you strategically communicate this message to your prospects that they should buy a product from you?	Як маркетолог інтернет-магазину , яку стратегію ви б використали, щоб донести до потенційних клієнтів повідомлення про те, що слід купити товар саме у вас?	Language = signs = symbols = behavior = books = paintings = photographs = broadcast = electronic media = computers = TV advertising = television = online storefront	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Лексична заміна (компенсація)
158	While the audience may or may not be interested, but can be reached via communication channels and can potentially be persuaded.	Тоді як аудиторія може бути і не зацікавлена, але це можна виправити через канали комунікації , тож потенційно її можна переконати.	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites =	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Перестановка

			mobile media platforms = social media platforms		
159	However, given the pace at which new marketing tools and media platforms are being created and replaced these days ...	Однак, зважаючи на швидкість, з якою зараз створюються та змінюються маркетингові інструменти та медіаплатформи	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Калькування
160	So how do we navigate this increasingly complex digital media and technology ecosystem while staying relevant and focused?	Тож як рухатися в цьому дедалі складнішому середовищі цифрових медіа та технологій, водночас зберігаючи актуальність і фокус?	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Калькування
161	... human society has seen the explosion of new media technologies that have led to the creation of millions ...	... ми стали свідками стрімкого розвитку медіатехнологій , які призвели до створення мільйонів ...	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Калькування
162	... and target them with the right marketing message at the right moment through search engines ...	... а також можливість донести їм цільове маркетингове повідомлення в правильний момент	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Лексична заміна (компенсація)

		через пошукові системи ...	platforms = social media platforms		
163	... through search engines, interactive websites , and social and mobile media platforms.	... через пошукові системи, вебсайти , соціальні та мобільні медіа-платформи.	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Опущенн я + лексична заміна (генералізація)
164	... through search engines, interactive websites, and social and mobile media platforms .	... через пошукові системи, вебсайти, соціальні та мобільні медіаплатформи .	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Дескрипція – метонімічн і + ідентичні	Калькува ння
165	... such as content marketing and influencer marketing on social media platforms .	... як-от контент-маркетинг та маркетинг впливу у соціальних мережах .	Communication channels = media platforms = digital media = media technologies = search engines = interactive websites = mobile media platforms = social media platforms	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Опущенн я
166	For example, most businesses now have a website which they make sure can be easily found via a search engine.	Наприклад, нині більшість компаній мають власний вебсайт , який можна легко знайти через пошукову систему.	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Дескрипція – метонімічн і	Додаванн я + лексична заміна (конкрети зація)

167	... create a regularly published newsletter , and run an email campaign.	... регулярно надсилають розсилки та проводять імейл кампанії.	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Синтаксич на конструкції – оцінно-інтенсифікований	Граматич на заміна (заміна частини мови)
168	... create a regularly published newsletter, and run an email campaign .	... регулярно надсилають розсилки та проводять email-кампанії .	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування + лексична заміна (компенсація + відсутність перекладу)
169	such as content marketing and influencer marketing on social media platforms.	як-от контент-маркетинг та маркетинг впливу у соціальних мережах.	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
170	such as content marketing and influencer marketing on social media platforms.	як-от контент-маркетинг та маркетинг впливу у соціальних мережах.	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Перестановка + вибір варіативного відповідника
171	You can buy banners and digital ads that use	А також придбати банери та інтернет	Website = regularly published newsletter =	Загальноно мінативна	Вибір варіативн

	catchy and creative messaging.	рекламу з креативним слоганом.	email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	одиниця – метонімічн і	ого відповідника
172	... and you can distribute digital coupons .	... та пропонувати цифрові купони .	Website = regularly published newsletter = email campaign = content marketing = influencer marketing = digital ads = digital coupons	Дескрипція – метонімічн і	Калькування
173	More people became comfortable with the ideas of online banking and shopping.	Більше людей почали освоювати онлайн банкінг та купівлю в інтернеті.	People = they = more than half of the world's population = Internet users	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
174	They spent more and more time online via digital interfaces in a digitally mediated society.	Суспільство частіше проводить час в мережі за допомогою цифрових інтерфейсів.	People = they = more than half of the world's population = Internet users	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Лексична заміна (конкретизація)
175	Today, more than half of the world's population is connected to the Internet ...	Нині більше половини населення світу має доступ до інтернету ...	People = they = more than half of the world's population = Internet users	Синтаксична конструкція – метонімічн і	Перестановка
176	Internet users exchange information, share their opinions, thoughts and feelings and create virtual	Інтернет-користувачі обмінюються інформацією, діляться поглядами, а також створюють віртуальні	People = they = more than half of the world's population = Internet users	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування

	identities to interact with each other 24/7.	образи, щоб постійно взаємодіяти одне з одним.			
177	Debugging is like an experimental science.	Налагодження – це як експериментальна наука.	Debugging = the process of finding the cause of the error in your code = these activities	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і + метонімічн і	Калькува ння
178	Debugging is the process of finding the cause of the error in your code.	Налагодження – це процес пошуку причини помилки у вашому коді.	Debugging = the process of finding the cause of the error in your code = these activities	Синтаксич на конструкці я – синонімічн і + метонімічн і	Грамати ч на заміна (заміна частини мови)
179	If you get stuck on one of these activities , try the others.	Якщо ви застрягли на одному з цих етапів , спробуйте інші.	Debugging = the process of finding the cause of the error in your code = these activities	Дескрипція – метонімічн і	Лексична заміна (компенсація)
180	In Fig. 1 (b) one can clearly see the increased number of papers relevant to both Chornobyl and Fukushima in 2012	На рис. 1 (б) чітко видно, що у 2012 році збільшилася кількість статей, що стосуються як Чорнобиля, так і Фукушіми.	Fukushima = the nuclear catastrophe in 2011 in Japan = accident = the new problem	Власна назва – метонімічн і	Калькува ння
181	This can be explained by the nuclear catastrophe in 2011 in Japan ...	Це пояснюється наслідками ядерної катастрофи 2011 року в Японії ...	Fukushima = the nuclear catastrophe in 2011 in Japan = accident = the new problem	Синтаксич на конструкці	Додаванн я

				я – варіативна	
182	Comparing the curves related to both accidents...	Порівнюючи криві, що стосуються обох аварій...	Fukushima = the nuclear catastrophe in 2011 in Japan = accident = the new problem	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
183	On the other hand, the new problem naturally attracts more attention causing the fading of major interest in the older one.	З іншого боку, нова проблема , безумовно, привертає більше уваги, внаслідок чого знижується значний інтерес до старої аварії.	Fukushima = the nuclear catastrophe in 2011 in Japan = accident = the new problem	Дескрипція – метонімічн і	Калькува ння
184	Six dominant disciplines here also deal with medical and environmental problems .	Шість домінуючих дисциплін також стосуються проблем медичного та екологічного характеру .	Medical problems = impact on human health = the most problematic consequences of Chernobyl disaster = medical consequences	Синтаксич на конструкці я – метонімічн і	Додаванн я
185	... impact on human health and the environment.	... вплив на здоров'я людини та навколишнє середовище.	Medical problems = impact on human health = the most problematic consequences of Chernobyl disaster = medical consequences	Синтаксич на конструкці я – метонімічн і	Перестан овка + граматичн а заміна (заміна частини мови)
186	... the topics of highest interest relate to the most problematic consequences of Chernobyl disaster ...	... теми, які найчастіше досліджують, пов'язані з найскладнішими наслідками	Medical problems = impact on human health = the most problematic consequences of	Синтаксич на конструкці я –	Вибір варіативн ого відповідн ика

		Чорнобильської катастрофи...	Chornobyl disaster = medical consequences	метонімічн і	
187	... the environmental and medical consequences are obvious from the very beginning, while remote genetic effects could be seen later.	... наслідки для довкілля та здоров'я очевидні від початку, а віддалені генетичні ефекти можуть проявитися пізніше.	Medical problems = impact on human health = the most problematic consequences of Chornobyl disaster = medical consequences	Синтаксична конструкція – метонімічн і	Перестановка + граматична заміна (заміна частини мови)
188	All the publications from Scopus , which contain any spelling of “Chornobyl” ...	Усі публікації зі Scopus , які містять будь-яку форму слова «Chornobyl» (Чорнобиль)...	All the publications from Scopus = records from Scopus = Scopus publication data	Синтаксична конструкція – варіативні	Калькування
189	In Fig. 1 (a) the annual total number of Chornobyl-related records from Scopus and ...	На рис. 1 (а) показано річну загальну кількість записів , пов'язаних із Чорнобилем, у Scopus та ...	All the publications from Scopus = records from Scopus = Scopus publication data	Синтаксична конструкція – варіативні	Синтаксична заміна (зміна типу синтаксичного зв'язку)
190	Our study is based on Scopus publication data ...	Наше дослідження ґрунтується на даних публікацій Scopus ...	All the publications from Scopus = records from Scopus = Scopus publication data	Синтаксична конструкція – варіативні	Перестановка
191	First, I want you to think about media broadly as anything that carries and transmits information .	Перше, слід розглядати медіа в загальному розумінні – як все, що несе і передає інформацію .	Information = content = marketing message = communication messages = multimedia content	Загальнономінативна одиниця – метонімічн і	Калькування

192	But it's the users who generate content by sharing ...	Але саме користувачі створюють контент , вони ...	Information = content = marketing message = communication messages = multimedia content	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Калькува ння
193	Media in this case means simply communication channels through which marketing message and information can be delivered.	У цьому випадку, медіа – це просто канали зв'язку, через які можна донести маркетингові повідомлення та інформацію.	Information = content = marketing message = communication messages = multimedia content	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Граматич на заміна (заміна форми слова)
194	Now you will find that communication messages are often encoded in ...	Тепер розуміємо, що комунікаційні повідомлення кодуються в ...	Information = content = marketing message = communication messages = multimedia content	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і + ідентичні	Калькува ння
195	... such as a web page can display multimedia content in audio, video, and interactive games.	... як вебсторінки, можуть відображати мультимедійний контент у вигляді аудіо, відео та інтерактивних ігор.	Information = content = marketing message = communication messages = multimedia content	Дескрипція – метонімічн і + ідентичні	Калькува ння
196	In this view, media includes news and entertainment companies , TV, radio programs, and groups of people.	У цьому контексті, медіа охоплює інформаційні та розважальні компанії , телебачення,	News and entertainment companies = technology companies = publishers = content creators = conglomerates	Синтаксич на конструкці я – ідентичні + метонімічн і	Вибір варіативн ого відповідн ика

		радіопрограми та групи людей.			
197	However, in the case of social media, the technology companies control the media platform.	Та якщо говорити про соцмережі, технологічні компанії контролюють медіаплатформу.	News and entertainment companies = technology companies = publishers = content creators = conglomerates	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні + метонімічні	Калькування
198	such as large publishers , entertainment companies and technology providers.	такі як великі видавництва , розважальні компанії та постачальники технологій.	News and entertainment companies = technology companies = publishers = content creators = conglomerates	Загальноно мінативна одиниця – метонімічні	Калькування
199	Let's now think about the difference between traditional and digital media in terms of its content creators for a moment.	Тепер поміркуємо про різницю між традиційними та цифровими медіа з точки зору авторів їхнього вмісту .	News and entertainment companies = technology companies = publishers = content creators = conglomerates	Загальноно мінативна одиниця – метонімічні	Вибір варіативного відповідника + перестановка
200	In the United States, a few commercial institution called conglomerates controlled traditional media ...	У США, кілька комерційних установ, які називаються конгломератами , контролюють традиційні ЗМІ...	News and entertainment companies = technology companies = publishers = content creators = conglomerates	Загальноно мінативна одиниця – метонімічні	Калькування
201	This distinction is hugely important for digital marketers to recognize ...	Ця різниця важлива для цифрових маркетологів , оскільки ...	Digital marketers = professional journalists = professional communicators	Загальноно мінативна одиниця – метонімічні	Калькування

202	In a newspaper, an article is often written by professional journalists ...	У газеті статтю часто пишуть професійні журналісти ...	Digital marketers = professional journalists = professional communicators	Дескрипція – метонімічн і ідентичні +	Калькування
203	As professional communicators , we must be careful not to let the inconsistent use ...	Оскільки ми фахівці з комунікацій , то маємо слідкувати щоб суперечливе вживання ...	Digital marketers = professional journalists = professional communicators	Дескрипція – метонімічн і ідентичні +	Граматична заміна (заміна частини мови) + лексична заміна (компенсація)
204	In 1925, Edward Strong , a psychologist, published a book titled The Psychology of Selling and Advertising.	У 1925 році психолог Едвард Стронг опублікував книгу "Психологія продажу та реклами".	Edward Strong = psychologist = Strong	Власна назва – метонімічн і варіативні +	Транслітерація
205	In 1925, Edward Strong, a psychologist , published a book titled The Psychology of Selling and Advertising.	У 1925 році психолог Едвард Стронг опублікував книгу "Психологія продажу та реклами".	Edward Strong = psychologist = Strong	Загальнономінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
206	In his book, Strong attributed the origin of the AIDA model, to the advertising Hall of Famer Elias St. Elmo Louis.	У книзі, Стронг відносить появу моделі AIDA до рекламного Залу слави Еліаса Сент-Ельмо Льюїса.	Edward Strong = psychologist = Strong	Власна назва (перейменування новим іменем) – метонімічн	Транслітерація

				i + варіативні	
207	In his book, Strong attributed the origin of the AIDA model , to the advertising Hall of Famer Elias St. Elmo Louis.	У книзі, Стронг відносить появу моделі AIDA до рекламного Залу слави Еліаса Сент-Ельмо Льюїса.	The AIDA model = the funnel = it = different stages of their journey = Awareness, Interest, Desire and Action	Власна назва – синонімічні	Перестановка
208	The funnel is a metaphor used by marketing professionals to guide their strategies.	Воронка – це метафора, яку використовують маркетологи, щоб керувати стратегіями.	The AIDA model = the funnel = it = different stages of their journey = Awareness, Interest, Desire and Action	Власна назва (десемантизоване власне ім'я) – синонімічні	Калькування
209	... and how it can help marketers ...	... і те, як вона може допомогти ...	The AIDA model = the funnel = it = different stages of their journey = Awareness, Interest, Desire and Action	Займенник – номінація – метонімічні	Граматична заміна (заміна форми слова)
210	... psychological needs at different stages of their journey .	психологічні потреби споживачів на різних етапах купівлі .	The AIDA model = the funnel = it = different stages of their journey = Awareness, Interest, Desire and Action	Дескрипція – синонімічні	Лексична заміна (компенсація) + опущення
211	... every purchase involves Awareness, Interest, Desire and Action .	... кожна купівля включає в себе Обізнаність, Інтерес, Бажання та Дію .	The AIDA model = the funnel = it = different stages of their journey = Awareness, Interest, Desire and Action	Власна назва (перейменування новим іменем) –	Калькування

				синонімічн і	
212	At this point, marketers would try to reach as many prospective customers as possible ...	Тоді маркетологи намагаються охопити якомога більше потенційних клієнтів ...	Marketers = marketing professionals = marketing team = they	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
213	The funnel is a metaphor used by marketing professionals to guide their strategies.	Воронка – це метафора, яку використовують маркетологи , щоб керувати стратегіями.	Marketers = marketing professionals = marketing team = they	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Опущенн я + лексична заміна (генераліз ація)
214	Here, since the pool of prospects is smaller, the marketing team can utilize more direct and personalized means of communication with them.	Оскільки кількість потенційних клієнтів менша, маркетологи можуть використовувати прямі та персоналізовані засоби комунікації з ними.	Marketers = marketing professionals = marketing team = they	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Опущенн я + лексична заміна (генераліз ація)
215	They can find out who the prospects are and what they need...	Вони можуть з'ясувати особу і потреби потенційного клієнта ...	Marketers = marketing professionals = marketing team = they	Займенник ова номінація – метонімічн і	Калькува ння
216	Technology companies increasingly fulfill the functions that media and creative agencies use to serve.	Технологічні компанії дедалі частіше здійснюють усі функції медіа та креативних агенцій.	Technology companies = adtech = These technology companies	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні + трансформ аційні	Калькува ння

217	This shift has given rise to a new sector in the technology industry known as the adtech .	Це спричинило появу нового напрямку в технологічній індустрії – " adtech ".	Technology companies = adtech = These technology companies	Загальноно мінативна одиниця – ідентичні + трансформаційні	Відсутній переклад
218	These technology companies facilitate the buying and selling of advertising spaces and opportunities in the digital world.	Ці технологічні компанії сприяють купівлі-продажу рекламного простору та можливостей у світі цифрових технологій.	Technology companies = adtech = These technology companies	Дескрипція – ідентичні + трансформаційні	Калькування
219	I think that's a great point to kind of tying an earlier point made by you, which is to not think about them as just delivery mechanism .	Чудова думка, пов'язана з вашою попередньою тезою про те, що не варто сприймати їх лише як механізм розповсюдження .	Delivery mechanism = a specific way of delivering a message = different ways of getting the messages out	Загальноно мінативна одиниця – синонімічні	Перестановка + вибір варіативного відповідника
220	Or sort of thinking about these medium channels as a specific way of delivering a message ...	Тобто що це не певний особливий спосіб передачі повідомлень.	Delivery mechanism = a specific way of delivering a message = different ways of getting the messages out	Синтаксична конструкція – синонімічні + варіативні	Додавання + калькування
221	...think of them as different ways of getting the messages out .	... думати про них як про різні способи донесення повідомлень до аудиторії.	Delivery mechanism = a specific way of delivering a message = different ways of getting the messages out	Синтаксична конструкція – синонімічні	Додавання + лексична заміна (конкретизація) +

				i + варіативні	лексична заміна (компенсація)
222	Finally, digital communication devices are becoming mobile.	І останнє, цифрові комунікаційні пристрої стають портативними.	Digital communication devices = personal computing devices = technological devices = smartphones = computers	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння + граматичн а заміна (заміна форми слова)
223	Personal computing devices offer infinite chances for companies to discover and reach global consumers.	Комп'ютери надають компаніям безмежні можливості для пошуку та охоплення споживачів всього світу.	Digital communication devices = personal computing devices = technological devices = smartphones = computers	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Опущенн я + лексична заміна (генералізація)
224	Modern communication systems also allow users to interact with technological devices ...	Сучасні системи зв'язку також дозволяють користувачам взаємодіяти з технологічними пристроями ...	Digital communication devices = personal computing devices = technological devices = smartphones = computers	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння + вибір варіативн ого відповідн ика
225	What are some of the ways a company can reach its consumer using smartphones ?	Якими способами компанія може досягти споживача за допомогою смартфонів ?	Digital communication devices = personal computing devices = technological devices = smartphones = computers	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і + метонімічн і	Калькува ння

226	Not that long ago, computers offered only a limited capacity to carry and transmit texts, symbols, and numbers via bulky computer terminals.	Ще недавно комп'ютери мали обмежені можливості зберігання і передачі текстів, символів і чисел через громіздкі термінали.	Digital communication devices = personal computing devices = technological devices = smartphones = computers	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і + метонімічн і	Калькува ння
227	Stress occurs when homeostasis is threatened or perceived to be so.	Стрес виникає, коли гомеостаз опиняється або сприймається як такий, що перебуває під загрозою.	Stress = chronically stressed = eustress = distress	Загальноно мінативна одиниця – трансформ аційні	Калькува ння
228	For instance, the immune dysfunction observed in individuals who are chronically stressed might contribute to the persistence of infection with <i>Helicobacter pylori</i> ...	Наприклад, імунна дисфункція, що спостерігається в осіб, які перебувають у стані хронічного стресу , може сприяти персистенції інфекції <i>Helicobacter pylori</i> ...	Stress = chronically stressed = eustress = distress	Загальноно мінативна одиниця – трансформ аційні	Додаванн я + Граматич на заміна (заміна форми слова)
229	... and describes the salutogenic changes or pathogenic disturbances that are associated with eustress or distress, respectively.	... а також описані зміни салютогенезу чи патогенні порушення, які асоціюються з еустресом або дистресом, відповідно.	Stress = chronically stressed = eustress = distress	Загальноно мінативна одиниця – трансформ аційні	Калькува ння
230	... and describes the salutogenic changes or pathogenic disturbances that are associated with	... а також описані зміни салютогенезу чи патогенні порушення, які асоціюються з	Stress = chronically stressed = eustress = distress	Загальноно мінативна одиниця –	Калькува ння

	eustress or distress , respectively.	еустресом або дистресом , відповідно.		трансформ аційні	
231	Just a few decades ago, only someone who understood computer language could command a computer and retrieve digital information.	Ще кілька десятиліть тому, лише той, хто розумів мову програмування , міг працювати з комп'ютером і отримувати цифрову інформацію.	Someone who understood computer language = those who could speak the language of computers = those who are tech-savvy	Дескрипція (конструкція описового характеру) – синонімічна і	Лексична заміна (компенсація)
232	Digital communication at the time, mainly consisted exchanges of codes and strings of simple texts among those who could speak the language of computers .	У той час цифрова комунікація зводилася до обміну кодами і рядками простих текстів серед користувачів, що розмовляли мовою програмування .	Someone who understood computer language = those who could speak the language of computers = those who are tech-savvy	Дескрипція (конструкція описового характеру) – синонімічна і	Лексична заміна (конкретизація) + опущення + лексична заміна (компенсація)
233	The Internet and the World Wide Web were no longer geeky computer tools reserved only for those who are tech-savvy .	Інтернет і Всесвітня мережа припинили функціонувати як незрозумілі машини, призначені лише для фахівців .	Someone who understood computer language = those who could speak the language of computers = those who are tech-savvy	Загальнономінативна одиниця – синонімічна і	Опущення + Граматична заміна (заміна форми слова)
234	Mass advertising is fundamentally a game of audience, number, and attention.	Масова реклама – це, насамперед, гра з аудиторією, кількістю та увагою.	Mass advertising = thousands of different ads = TV commercials = infomercials	Загальнономінативна одиниця – метонімічна	Вибір варіативного

				i + трансформ аційні	відповідн ика
235	... millions of viewers will see thousands of different ads tailored to who they are, where they are, and what they like.	мільйони глядачів побачать тисячі рекламних роликів , адаптованих під їхні особистості, місце та вподобання.	Mass advertising = thousands of different ads = TV commercials = infomercials	Синтаксич на конструкці я – метонімічн i + трансформ аційні	Опущенн я + лексична заміна (конкрети зація) + додавання
236	... and broadcast television networks to deliver TV commercials , sponsored programming, or infomercials.	для трансляції ТБ-реклами , спонсорованих програм чи інфореклами.	Mass advertising = thousands of different ads = TV commercials = infomercials	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн i + трансформ аційні	Вибір варіативн ого відповідн ика
237	... and broadcast television networks to deliver TV commercials, sponsored programming, or infomercials .	для трансляції ТБ-реклами, спонсорованих програм чи інфореклами .	Mass advertising = thousands of different ads = TV commercials = infomercials	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн i + трансформ аційні	Лексична заміна (компенса ція)
238	If a business can know ahead of time who will show up, where, and how big of a crowd ...	Якщо бізнес завчасно знає, хто прийде, куди і наскільки великим буде натовп ...	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн i	Калькува ння

239	But the audience for these media products are homogeneous ...	Але аудиторія цих медіапродуктів однорідна ...	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
240	Popular shows on American television typically attract millions of viewers every week.	Популярні шоу американського телебачення зазвичай залучають мільйони глядачів щотижня.	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
241	Two individuals visiting the same web page at the exact same moment will be ...	Дві особи , які одночасно зайшли на одну й ту саму вебсторінку бачитимуть ...	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
242	Marketers must let potential buyers know what products and services they have for sale, at what price.	Маркетологи повинні повідомляти які товари та послуги вони пропонують, і за якою ціною.	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Відсутнє відтворення	Відсутній переклад
243	... consumers spent more time on their mobile devices and less	... споживачі проводять більше часу в мобільних пристроях	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers	Загальноно мінативна одиниця –	Калькування

	time engaging with all other media.	і менше взаємодіють з іншими медіа.	= an Internet user = groups of prospective customers	метонімічн і	
244	... how many subscribers they will have, what programs they will tune into, and where they will be.	скільки буде підписників , які програми будуть дивитися і де саме.	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
245	On the Internet, each web impression that is every time a web page is displayed to an Internet user...	Кожен показ вебсторінки, тобто кожен її перегляд в Інтернеті користувачем...	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Опущенн я + Граматич на заміна (заміна частини мови) + Лексична заміна (генераліз ація)
246	... to reach large groups of prospective customers because of their broad reach.	досягти великі групи потенційних клієнтів завдяки їх широкому охопленню.	Crowd = audience = viewers = individuals = potential buyers = consumers = subscribers = an Internet user = groups of prospective customers	Синтаксич на конструкці я – метонімічн і	Калькува ння
247	Using persuasion, marketing professionals can stimulate consumers	За допомогою переконання маркетологи можуть посилити існуюче або	Marketing professionals = talented persuaders = marketers = savvy public relations specialists	Загальноно мінативна одиниця –	Опущенн я + лексична заміна

	existing desire or create new desire to purchase a product.	створити нове бажання споживача придбати товар.		синонімічн і	(компенсація)
248	Talented persuaders can also attract buyers away from other sellers in the market.	Здібні фахівці також можуть залучити покупців інших продавців ринку.	Marketing professionals = talented persuaders = marketers = savvy public relations specialists	Дескрипція – синонімічн і	Вибір варіативного відповідника + лексична заміна (компенсація)
249	... marketers can manipulate the perceived source of a communication to consumers in order to achieve their persuasive goals.	... маркетологи можуть маніпулювати сприйняттям джерела комунікації споживачами для досягнення своїх цілей з переконання.	Marketing professionals = talented persuaders = marketers = savvy public relations specialists	Загальнономінативна одиниця – синонімічн і	Калькування
250	In marketing, savvy public relations specialists can leverage the credibility of news media to earn their companies or clients positive exposure.	У маркетингу, досвідчені PR-фахівці можуть користуватися авторитетом новинних ЗМІ, аби завоювати позитивну репутацію своїм компаніям чи клієнтам.	Marketing professionals = talented persuaders = marketers = savvy public relations specialists	Дескрипція – метонімічн і	Вибір варіативного відповідника + лексична заміна (компенсація)
251	Researchers have many theories and have performed tens of	Вчені мають безліч теорій і провели десятки тисяч	Researchers = social psychologists = scholars = they	Загальнономінативна одиниця – метонімічн	Вибір варіативного

	thousands of scientific studies on this subject.	наукових досліджень на цю тему.		i + синонімічн i	Відповідн ика
252	Social psychologists , Carl Hovland and his colleagues, Irving Janis and Harold Kelley, first articulated this fundamental model of attitude change in 1953 ..	Вперше цю основоположну модель зміни ставлення сформулювали соціальні психологи Карл Говланд та його колеги Ірвінг Дженіс і Гарольд Келлі у тисяча дев'ятсот п'ятдесят третьому році ...	Researchers = social psychologists = scholars = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн i	Калькува ння
253	Some scholars refer to this new model of communication as the many-to-many model of communication.	Деякі науковці називають цю нову модель комунікації моделлю комунікації "багато до багатьох".	Researchers = social psychologists = scholars = they	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн i + синонімічн i	Калькува ння
254	...when they studied the conditions under which people change their attitudes and opinions in response to persuasive messages.	... коли вивчали умови, за яких люди змінюють свої погляди та думки внаслідок впливу переконливих повідомлень.	Researchers = social psychologists = scholars = they	Відсутнє відтворенн я	Відсутній переклад
255	Everyone gets bugs in their programs and part of programming is probing out what's wrong and how to fix it.	Усі мають баги в програмах, і частково програмування полягає в пошуку	Bugs = mistakes = problems in your code	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн i	Калькува ння

		причин і способів їх усунення.			
256	... it's normal to make mistakes when you're programming.	... це нормально робити помилки під час програмування.	Bugs = mistakes = problems in your code	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
257	... and you'll have more time to work through problems in your code .	... і матимете більше часу на усунення проблем у коді .	Bugs = mistakes = problems in your code	Синтаксич на конструкці я – синонімічн і	Опущенн я
258	We also want to give you some tips on writing a good question so that others can help you most easily.	Також пропонуємо кілька порад щодо формулювання запитань, щоб іншим було легше вам допомогти.	Others = classmates = peers in the courses = them = someone	Займенник ова номінація – метонімічн і	Калькува ння
259	... and you also get to help out one of your classmates .	... та ще й допомогти вашому одногрупнику .	Others = classmates = peers in the courses = them = someone	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
260	... the instructor team and your peers in the courses are here to help.	... команда викладачів та колеги по курсу завжди готові допомогти.	Others = classmates = peers in the courses = them = someone	Дескрипція – метонімічн і	Лексична заміна (компенсація)
261	Try to guide them towards fixing their code themselves by giving hints.	Спробуйте допомогти їм самостійно виправити свій код, надаючи підказки.	Others = classmates = peers in the courses = them = someone	Займенник ова номінація –	Калькува ння

				метонімічн і	
262	However, if someone is having a problem in their code, don't give them the solution.	Однак, якщо у когось виникла проблема в коді, не надавайте відразу рішення.	Others = classmates = peers in the courses = them = someone	Займенник ова номінація – метонімічн і	Калькува ння
263	Programmers write code in programming environments .	Його пишуть у середовищах програмування .	Programming environments = BlueJ = it	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Перестан овка
264	So you should have already installed BlueJ .	Потрібно заздалегідь встановити BlueJ .	Programming environments = BlueJ = it	Власна назва – метонімічн і	Відсутній переклад
265	It allows you to start programming without having to worry about editor complexities.	Ви зможете почати програмувати, не зіткнувшись з купою різних складнощів редакторів.	Programming environments = BlueJ = it	Займенник ова номінація – метонімічн і	Лексична заміна (компенса ція)
266	These kinds of shapes are used in many applications.	Такі форми використовують в багатьох застосунках.	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
267	But triangles can be combined into complex shapes ...	Але їх можна об'єднати в складні барвисті фігури...	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored	Займенник ова номінація – метонімічн і	Лексична заміна (генераліз ація)

			triangles = a collection of points = circle		
268	But triangles can be combined into complex shapes ...	Але їх можна об'єднати в складні барвисті фігури...	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Дескрипція – метонімічн і	Додаванн я
269	We'll use what is called a Java Class, which you'll learn about soon, named Shape to model polygons in geometry.	Для моделювання багатокутників у геометрії, ми з вами скористаємось Java класом, про який ви скоро дізнаєтесь, під назвою Shape.	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
270	Like this butterfly .	Як цей метелик .	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
271	When viewed more closely, it's clear that the butterfly is simply a collection of colored triangles ...	Якщо придивитися, стає зрозуміло, що метелик – це просто набір кольорових трикутників ...	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Синтаксич на конструкці я – метонімічн і	Вибір варіативн ого відповідн ика
272	We'll use a Shape Java class to represent a collection of points .	Скористаємося Java класом Shape для створення набору точок .	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored	Синтаксич на конструкці я –	Вибір варіативн ого відповідн ика

			triangles = a collection of points = circle	метонімічн і	
273	However, even with our simple class, we could model a circle using many points, as shown in the diagram here.	Однак, навіть з нашим простим класом можна змоделювати коло , взявши багато точок, як показано тут на діаграмі.	Shapes = triangles = complex shapes = polygons = butterfly = collection of colored triangles = a collection of points = circle	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькува ння
274	When we talk about understanding the semantics of code , what exactly do we mean?	Коли ми говоримо про розуміння семантики коду , що саме ми маємо на увазі?	Semantics of code = how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper = this skill = it's how you understand code well enough to write what you mean = meaning of code	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькува ння
275	We mean how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper?	Тобто, як би ви виконали код вручну, без нічого, окрім олівця та паперу?	Semantics of code = how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper = this skill = it's how you understand code well enough to write what you mean = meaning of code	Синтаксич на конструкці я – синонімічн і	Вибір варіативн ого відповідн ика
276	This skill is very important for a couple of reasons.	Ця навичка важлива з кількох причин ...	Semantics of code = how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper = this skill = it's how you understand code	Дескрипція – синонімічн і	Калькува ння

			well enough to write what you mean = meaning of code		
277	First, it's how you understand code well enough to write what you mean.	... зокрема, це розуміння коду для точного втілення ваших намірів у дію.	Semantics of code = how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper = this skill = it's how you understand code well enough to write what you mean = meaning of code	Синтаксична конструкція – синонімічна	Опущення + граматична заміна (заміна частини мови) + лексична заміна (компенсація) + додавання
278	Understanding the precise meaning of code is important ...	Важливо розуміти точне значення коду ...	Semantics of code = how would you execute the code by hand with nothing but pencil and paper = this skill = it's how you understand code well enough to write what you mean = meaning of code	Загальнономінативна одиниця – синонімічна	Калькування
279	Sometimes novice programmers expect statements which look like this ...	Іноді початківці думають, що вирази, які так виглядають ...	Novice programmers = you	Загальнономінативна одиниця – метонімічна	Лексична заміна (генералізація) + опущення
280	Now that you know a little bit more about	Тепер, після того як ви дізналися трохи	Novice programmers = you	Займенникова номінація –	Калькування

	expressions, let's see them in action.	більше про вирази, розглянемо їх у дії.		метонімічн і	
281	This code example starts with the declaration of an integer , or int variable, called x, which behaves exactly as you've already seen.	Приклад коду починається з оголошення цілочисельної змінної , int під назвою x, що функціонує подібно до того, як ви бачили.	Integer = int variable, called x = x	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Лексична заміна (конкрети зація) + додавання
282	This code example starts with the declaration of an integer, or int variable , called x, which behaves exactly as you've already seen.	Приклад коду починається з оголошення цілочисельної змінної, int під назвою x , що функціонує подібно до того, як ви бачили.	Integer = int variable , called x = x	Синтаксична конструкція – варіативні	Опущення
283	So we put 10 in the box for x.	Тож ми ставимо десять у поле для x.	Integer = int variable, called x = x	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Відсутній переклад
284	Programs written in high-level languages can be moved between different computers ...	А от програми, написані високорівневими мовами , можна переносити між різними комп'ютерами...	High-level languages = Python = programming language	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Калькування
285	At this point, you should also realize that while Python is amazingly complex and ...	На цьому етапі ви також повинні усвідомити, що попри те, що Python є	High-level languages = Python = programming language	Власна назва – метонімічн і	Відсутній переклад

		напрочуд складною та ...			
286	Usually when you are learning your first programming language ...	Зазвичай, під час вивчення своєї першої мови програмування ...	High-level languages = Python = programming language	Загальноно мінативна одиниця – синонімічн і	Перестан овка
287	The Central Processing Unit (or CPU) is the part of the computer that is built to be obsessed with “what is next?”	Центральний процесор (ЦП) – це компонент комп’ютера, який створений для того, щоб бути одержимим питанням «Що далі?»	The Central Processing Unit = CPU = the processor	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Опущенн я + граматичн а заміна (заміна форми слова)
288	If your computer is rated at 3.0 Gigahertz, it means that the CPU will ask “What next?” three billion times per second.	Якщо тактова частота комп’ютера становить 3,0 гігагерца, це означає, що ЦП запитуватиме «Що далі?» три мільярди разів на секунду.	The Central Processing Unit = CPU = the processor	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Лексична заміна (компенса ція)
289	It is what runs the software that we write; also called “CPU” or “ the processor ”.	Саме він запускає програмне забезпечення, яке ми пишемо; його також називають «ЦП» або « процесором ».	The Central Processing Unit = CPU = the processor	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Калькува ння
290	Instead we build various translators to allow programmers to write in high-level languages ...	Натомість ми створюємо різноманітні транслятори , які дозволяють писати	Translators = an interpreter = Python	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Трансліте рація

		високорівневими мовами ...			
291	An interpreter reads the source code of the program as written by the programmer ...	Інтерпретатор зчитує вихідний код програми, написаний програмістом ...	Translators = an interpreter = Python	Загальноно мінативна одиниця – метонімічн і	Калькування
292	... when we are running Python interactively, we can ...	... і коли ми запускаємо його в інтерактивному режимі, ми ...	Translators = an interpreter = Python	Займенник ова номінація – метонімічн і	Лексична заміна (компенсація)
293	Python is a way for us to exchange useful instruction sequences ...	Python – це спосіб обміну корисними командами ...	Instruction sequences = programs = script = a sequence of Python statements that have been crafted to do something	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Опущення + лексична заміна (компенсація)
294	We will learn about the powerful capabilities of Python and how to compose those capabilities together to create useful programs .	Довідаємось про широкі можливості мови Python і про те, як компонувати їх разом, щоб створити необхідні програми	Instruction sequences = programs = script = a sequence of Python statements that have been crafted to do something	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Калькування
295	Even our simple hello.py script is a program.	Навіть наш простий скрипт hello.py є програмою.	Instruction sequences = programs = script = a sequence of Python statements that have been crafted to do something	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Калькування
296	The definition of a program at its most basic is a sequence of	Простими словами, програма – це послідовність команд	Instruction sequences = programs = script = a sequence of Python	Синтаксична конструкці	Перестановка + додавання

	Python statements that have been crafted to do something.	мовою Python, яка створена для виконання певних дій.	statements that have been crafted to do something	я – варіативні	+ опущення + лексична заміна (конкрети зація)
297	In Windows, the executable machine code for Python itself is likely in a file with a name like ...	У Windows виконуваний машинний код програми Python, найімовірніше, знаходиться у файлі з іменем на зразок: ...	Machine code = The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU) = A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or “assembly language” = a low-level language = machine language	Загальноно мінативна одиниця – варіативні	Калькува ння
298	machine code. The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU).	машинний код Мова найнижчого рівня програмного забезпечення, тобто мова, яка безпосередньо реалізується процесором (ЦП).	Machine code = The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU) = A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or	Синтаксич на конструкці я – варіативні	Перестан овка + опущення + лексична заміна (компенса ція) + додавання

			“assembly language” = a low-level language = machine language		
299	low-level language. A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or “assembly language”.	низькорівнева мова Мова програмування, яка розроблена для полегшення виконання комп'ютером; також називається «машинним кодом» або «мовою асемблера»	Machine code = The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU) = A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or “assembly language” = a low-level language = machine language	Синтаксична конструкція – варіативні	Перестановка + граматична заміна (заміна частини мови)
300	To translate a program written in a high-level language into a low-level language all at once, in preparation for later execution.	Одномоментний переклад програми з високорівневої мови на мову низького рівня для підготовки до подальшого виконання	Machine code = The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU) = A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or “assembly language” = a low-level language = machine language	Загальнономінативна одиниця – варіативні	Перестановка

301	<p>Machine language is very simple and frankly very tiresome to write because it is represented all in zeros and ones ...</p>	<p>Машинна мова дуже проста, і, відверто кажучи, писати її досить виснажливо, оскільки вона складається лише з нулів та одиниць: ...</p>	<p>Machine code = The lowest-level language for software, which is the language that is directly executed by the central processing unit (CPU) = A programming language that is designed to be easy for a computer to execute; also called “machine code” or “assembly language” = a low-level language = machine language</p>	<p>Загальноно мінативна одиниця – варіативні</p>	<p>Калькува ння</p>
-----	--	---	---	--	---------------------